

Matyu Kumwimp Kwapwe Kare Kar Mekia Akwapnámp Kar

Matyu te ankwap e Livaino. Mao te Rom Gavmanén téreria takis sámp konámp aropono. Aenámpan wakmwaek Jisaso man wumwirianánko, Jisasomp arop yakámpon.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Matyu námokuráp arop fi Juda firampor mámá buk kumwi námpon. Juda firao Kraiskoroepa king yak naenámp ke wae wonae fik námprá ninik napan maok, Matyu 'Jisas te Mesaia támao, tá Judamp Kingono'rá yénképria kumwi námpon. Mao takrá yénkép námpe te, wokwaek profet fákáreao sériap kar sámprá, 'Oukoumwan te wae kare korop námprá' érik farákáp námpon. Tá Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp firan kápae kare wounápnámp kar farákáp námpon.

Jisas Kraiskorop fi mekampi appeyaenámp e

¹ Mámá te Jisas Kraiskorop fi mekampi appeyaenápono: Manénkir yakámp te Abraham. Tá am feknámp koropea Devit. Tá am fekampao Jisas Kraiskoropámpon.

² Abraham te Aisakomp naropwar.

Tá Aisak te Jekopomp naropwar.

Jekop te Juda mwearoamp naropwar.

³ Tá Juda te Peres, Seramp naropwar. Am tárápyaromp éntupwar te Tamar.

Peres te Hesronomp naropwar.

Hesron te Ramomp naropwar.

⁴ Ram te Aminadapomp naropwar.

Aminadap te Nasonomp naropwar.

Nason te Salmonomp naropwar.

⁵ Salmon te Boasomp naropwar. Boasomp éntupwar te Rahap.

Boas te Obetomp naropwar. Obetomp éntupwar te Rut.

Obet te Jesimp naropwar.

⁶ Jesi te King Devitomp naropwar.

Devit te Solomonomp naropwar. Maomp éntupwar te wokwaek Yuraiamp yupu yakámp.

⁷ Solomon te Rehoboamomp naropwar.

Rehoboam te Abaijamp naropwar.

Abaija te Asamp naropwar.

⁸ Asa te Jehosafatomp naropwar.

Jehosafat te Jehoramomp naropwar.

Jehoram te Usaiamp naropwar.

⁹ Usaia te Jotamomp naropwar.

Jotam te Ahasomp naropwar.

Ahas te Hesekaiamp naropwar.

¹⁰ Hesekaia te Manasamp naropwar.

Manasa te Amonomp naropwar.

Amon te Josaiamp naropwar.

¹¹ Josai te Jehoiakin ntia maomp mwearoamp naropwar. Am ke fek táman Babilon mekamp ami koropea Israel fi éréképá tukupea Babilon mek fápákamánki kákapono.

¹² Tukupea am Babilon mek yakápap fekamp Jehoiakin Sealtielomp naropwar.

Sealtiel te Serubabelomp naropwar.

¹³ Serubabel te Abiutomp naropwar.

Abiut te Elaiakimomp naropwar.

Elaiakim te Asoromp naropwar.

¹⁴ Asor te Sadokomp naropwar

Sadok te Akimomp naropwar.

Akim te Eliutomp naropwar.

¹⁵ Eliut te Eleasaromp naropwar.

Eleasar te Matanomp naropwar.

Matan te Jekopomp naropwar.

¹⁶ Jekop te Josepomp naropwar.

Josep te Mariamp poumarop.

Maria te Jisas sámpámpo. Man te ‘Krais’rá sér i konapono.

¹⁷ Am te am kear ponankor Abraham feknámpia koropea King Devit yakámp fek te ankár fére-sámpramp kearono. Tá King Devit yakámp feknámpia ponankor koropea Israel fi Babilon mek tukupea fákapá yakáp nap te, ankár fére-sámpramp kearono. Tá Babilon mek fákapá yakáp nap te, ankár koropea Krais yakámp fek te, ankár fére-sámpramp kearono.

Josepo enselén nkemp kar

Luk 2:1-7

¹⁸ Maria Jisasén sámpámp kar te ará: Man Josepo sámp naenámpria kar yoroiapon. Aenapan maok, oukoumwan Josepént yak mo nánko, Yiki Kor Spirit yare mek ék nánko, Maria táráp yakánko nkeapon. ✧ ¹⁹ Maompor kar yoroinap arop Josep te, yae-párák yakeanámp yupu sámp nae ri námp kwamp, pwar naeria. Aenámpao maok, Maria pwarápa antánoria, man yopor mo, sánánkar porokwe fek pwar naeria ninik. ²⁰ Josepo takrá ninikia kumuruk amprá yém nkenko maok,

✧ **1:18:** Lu 1:27,35

Kwaromp enselo Josepén sérrá, “Josep, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo apápriaka amo sámp nanap yupu Marian pwar kwapono. Amo wawae! Am táráp Mariamp yare mek yak námp te Yiki Kor Spiritao sánk námpono. ²¹ Mao poumou-táráp sámp naenámpon. Am táráp sámpeanángo, amo maomp e ‘Jisas’ ri papampo. Am te arak naenámpon: Koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épériaka am fárákan warko érékép naenámpon.” Enselo makrá sérimpono. ✧

²² Manénkir kar Kwaro náráp profetén ninik sánkánko, profet wawiaka arakrá sér, ²³ “Wawenke! Yupu oukoumwan énkirao, táráp yare yakea, poumou-táráp sámp naenámpono. Aenánko maomp e te ‘Immanuelono’rá sér mwanaponno.” Am e fi te arakrianono: Kwaro nomont yak námpon. ✧

²⁴ Josepo am yém nkea pwarará fárámprá Kwar Tokwaeramp enselo man séri námpaok yupu wae fwap sámp. ²⁵ Aempao maok, mao te mént yarak mo, akwapea Maria poumou-táráp sámpá yakánko, maomp e ‘Jisas’ ri papámp.

2

Ankwap fi mekamp mérnáp aropao koropea Jisasén nkeap kar

¹ Herot king yakámp ke fek, Maria distrik Judia mekamp taun Betlehem mek Jisasén tankámp. Wae tank nánko, wakmwaek ankwap fi mekamp térmeramp paokop yurukuprá mér i konap arop fárákap yámar aoknámp mwaeknámp taun tokwae

Jerusalem mek aokapono. Aokea maok, arakrá sér, ² “Táráp yink mapek sámnpap Juda firamp king te maok yakáne? Mao koropnámp ke fek yámar aoknámp mwaeknámp térme tokwae wourékam aok námpon. Aenánko yino man lotu mwaria korop námpon.” ³ King Heroto am kar wawiaka apápiaka kour me woukoup. Jerusalem mekamp koumteouráp aropao kor apápria kour me woukouriap. ⁴ Heroto pris tokwae fákáre, tá Israel mekamp lo yénkrá farákáp konap arop makiaka ponankor koupoukarea fákeyakrá turunkup, “Krais te mam némpouk korop naenámpono?” ⁵ Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Judia mekamp taun Betlehem mek korop naenámpono. Profet wokwæk kar kumwimp kar makrá sénámpon, ✧

⁶ ‘Judamp apár mekamp Betlehem e!

Juda mekamp am meknámp arop tokwae korop-
nap taunrént

amo te e tokwaeráp karenono.

Nánkárap wakmwaek amo feknámp arop tokwae
koropeaka

onomp Israel fi taokeyaknámp arop yak
naenámpono.’ ” ✧

⁷ Aerapo maok, Herot kánánkámp am koropnap mérnep aropan wumwiria fákeyakrá am fákáreran turunkrá, “Makár am térme tokwae korop námpono?” ⁸ Aeria maok, am fárákapao, yumo Betlehem mek tukupenkria tirá kérépria maok, sérrá, “Yumo tukupeaka am táráp fwapnae karia oupouroukia nke kipo. Táte yumo nkea nap

kwamp te, yumo koropea onan sénapo, ono kuri akwapeaka man lotu nanampono.”

⁹ Aeránko maok, kingomp kar wawiaka man pwarará wae tukup. Tukup napo, am térme tokwae manénkir yámar aoknámp mwaeknámp aokánko nkeap támao, mekia akwap nángo, wakmwaek tukup napo, táráp tanknámp nap fununként yámar mek yakámp. ¹⁰ Am fárakapao térme nkeaka warákára wae. ¹¹ Aea maok, nap mek yinkea, táráp ntiaka éntupwar Marian nkea maok, kwaráp torokomprá apárok me pékéria, am tárápan lotu. Aeria maok, am fákárerao paus aokor-aokoria maok, man mani tokwae fekamp ankank nénkap te gol, paura nánákáre yankap konap, sanda kwapwe kare, makia nénkaponu. ✧ ¹² Takia napo maok, Kwaro am fárakapan yémén sérrá, “Yumo te warko Herotonámpok tukup kwaponu.” Makrá sérámpantá maok, am fákárerao ankwap mwae-porok námokuráp némpouk tukupapono.

Josepo táráp kounte éréképea Isip mek akwapámp kar

¹³ Takia tukupapo maok, wakmwaek Kwaromp ensel kumuruk yémén Josepén sérrá, “Herot te am táráp oupouroukia porokwap pap naere-ane. Amo fárámpará táráp kounte éréképrá Isip mek farákapea akwapae. Amo Isip mek yak napo, nánkár ono warko amwan sénanko, korop nanapono.” ¹⁴ Kwaro aerá séránko maok, Josepo ankár am kumuruk táman fárámpará táráp sérar éréképea Isip mek akwapá yakrá akwapea, Heroto wae sumpwi. ¹⁵ Am ké fekimp te Tokwae

✧ 2:11: Ais 60:6

Karao profetomp top kor fek sérimp kar mént pwi námpono. Mao sérrá,
 “Onomp poumou-táráp Isip mek yak námp wumwi nanko, korop naenámp.” ✧

Heroto séránko kápae kare tárápu fupukrá kákap kar

¹⁶ Heroto am yámar aoknámp mwaekamp mér tokwaeráp aropan, yumo Judamp kingén lotuia pwararea, warko koropea onan sér kipria yépék. Yépékrá yak nánko, námwan yankar séri nap wae méria yonkwae pwarámp. Mao am yámar aoknámp mwaekamp mér i konap aropan térme nkea sériap ke táman ninik. Aeria, arop ankwap fárákap Betlehem mek tirá kérépria maok sérrá, “Yumo tukupeaka Betlehem mek, tá am fekmwaek némp wonae fik yak námpan oupouroukrá, poumou-tárápu ponankor oukoumwan yinink yopwar monap fupukrá kákenke.” ¹⁷ Am tak nap te, Kwaro profet Jeremaian sánkámp karao kare korop námpono. Am te arakrá sérimpon:

¹⁸ “Wa napo, Rama mek éménka waeria yonkwae fi. Am te Resel náráp tárápuantá ém nánko, koumteouráp arop fárákap man yonkwae porokwe pap mwanap pourou mono.

Waeman maomp tárápu te ankwap yiki yak mono, ponankor kar fupukrá kák naponno.” ✧

Josepo táráp koumte éréképea arákarrá koropámp kar

✧ 2:15: Hos 11:1 ✧ 2:18: Stt 35:19; Jer 31:15

19 Wakmwaek Herot wae sumpwi tenánko maok, Kwaromp enselo kumuruk Josepén Isip mek yém sérrá,²⁰ “Am arop fákáre táráp porokwap pap mwaria nap te wae surumpwi tenape. Amo fárámprá waráp táráp kounte éréképea warko arákarrá Israel fi mek akwapampo.”²¹ Aenko maok, Josep wae fárámprá táráp kounte éréképrá Israel fi mek tukupapono.

²² Josep Isip meknámp koropánko maok, arakrá sér, “Arkelaus te maomp naropwar Heroto apár Judia mek king yakámp éri mek warko mao king yakáne.” Makrá sérapo maok, Josep apápiaka ampok akwap mo. Aenko maok, Kwaro kumuruk Josepén yém sénámpantá maok, warko am feknámp distrik Galili mek akwapeaka, am mekamp taun Nasaret mek yak.²³ Tá taknámp, profeto sériap kar mént pwi námpono. Mao sérrá, ‘Man te Nasaret mekamp aroprá mwanap’rá sérimpono. ✧

3

Ént mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

¹ Warko wakmwaek arop ént mek nérrá kák naenámp Jon koropea distrik Judia mek arop yak mo apár mek yakrá kounteouráp aropan kar farákápria arakrá sér,² “Yumo kwatae ninik te ankár younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok kopenke! Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te waeman wonae fik korop námpon.” ✧ ³ Am Jon te wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánkánko sérimp arop támaono. Mao arakrá sér,

✧ **2:23:** Lu 2:39; Jo 1:45-46 ✧ **3:2:** Ais 40:3

“Arop yak mo apár meknámp arop ankárankao
wumwia sérrá,
‘Tokwae Karao korop naenámp mwae
nánapria fwapokwapenke!
Mao korop naenámp mwae kup korokorenámp
ékékérrá párakopenke!’ ”

⁴ Mao te waempyam kamel pwae fek yoroi napan yirimpea amore mek let fákámp te konámpono. Aeria mao te yao pwae mekámptákár ntia éntu éntan saráp fárimpon. ⁵⁻⁶ Am ke fek táman kápae kare arop Jerusalem mekámptá kápae kare Judia mekámptá ént Jordan fik mwaekámpt Jononámpok koropea náráp kwatae níník farákáprá sénapo, Jono am arop fárákapan ént Jordan mek nérrá kákámpon.

⁷ Aeria Jono nke nánko, kápae kare Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre ént mek nér mwaria korop napo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo kwatae kare arop yumo te tákam-ti kwatae ni-ampon! Yumo yiráp kwatae níník taki fákeyakáприя ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape? ⁸ Táte yumo yae-párák kare paokop nap fek kwatae níník younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano. ✧

⁹ Tá yumoku kok sérarrá, ‘Yino Abrahamomp ou fekámptárápuara, yinan Kwar te yopor mo, fwap naenámp’ an mpwe kwaponno. Aerá sénapan maok, ono yumwan sénampon: Kwaro yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap mapekámptámámá yumwi kápae karean Abrahamomp tárápu yororá kák naenámpno. ✧

10 Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao ponankor kwapwe kare ki tank mo i konámp te, kar-tokoepa yaomwi mek épér mwanaponno.

11 Ono yumwan ént fek nérrá kák namp te, yumo wae kwatae ninik younkwe sinapan yénkép námpon. Aeno arop wakmwaek korop naenámp te, yumwan Yiki Kor Spirit ntia yaomwi fek nérrá kák naenámp. Maomp kárakáre te onomp kárakáreran kámákár akwap námpon. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp su samp nanamp * pourou mo nampon. ☆

12 Mao námokuráp sabol yaek sayakrá wit yorokwaerá narek épér nánko, ouwirao tiri amwar poporokomprá, námokuráp wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámp yaomwi mek yank naenámp.”

*Jisas Jonomp yaeknámp ént mek anámpámp kar
Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34*

13 Aenángo am ke fek táman Jisas apár Galili pwarará ént Jordan mek akwap. Mao Jononámpok akwapea maomp yaeknámp ént mek anámp naeria. 14 Aenángo maok, nopok Jono man taokarrá sérrá, “Nopok amo maok onan ént mek anámpá papae. Amo te mokopia ononámpok korop naponno?” 15 Tá nopok Jisaso man sérrá,

* **3:11:** ‘Su samp nanamp’: Arop tokwaeramp pukamp su fekamp paok aokoroepa sámpnámp tére kwatae te, maomp kwaporok tére konámp aropao saráp i konámpono. Jonomp ninik te ‘Jisas te Kwar Tokwae námpara, námo take pourouráp tére konámp aropamp yae ankore mek yak namp’rá sénámpon. ☆ **3:11:** Jo 1:33; Ap 1:5

“Fwapono. Amo ono sénampaok napo, Kwaro arop warko érékép naenámp ninik ponankor pwi yakano.” Aeránko maok, Jono wae Jisaso sénampaok. ¹⁶ Jisas wae ént mek anámpea koupour kar forokor tará aokrá kárák fek fokopeyakrá yámar mek nke nánko, yámar mek fákárámp akwap nánko, Kwaromp Yiki Kor Spirit ant yuri niamp arákarea ékia Jisasomp pourouk tank. ¹⁷ Aenángo yámar meknámp arop kar niampao wumwiria sérrá, “Támáte onomp tárápono. Ono man warákár tokwaeria ono man nke namp te, kwapwe kare námpono.” ✧

4

Satano Jisasén poupwekámp kar

¹ Am ke fek táman Satano Jisasén poupwekápanoria, Yiki Kor Spiritao Jisasén warámpea arop yak mo apár mek sakwapá pwar. ✧ ² Aenángo Jisas fir fár monámp yae te, yia wor fére-sámpramp yámar ntia kumur yakria, mao mwae touwe tokwae. ³ Aenángo man poupwekámp naenámp arop wae koropea sérrá, “Amo Kwaromp tárápao nap kwamp te, má tankápnámp yumwi má sénapo, pan arákár nánko fárae.” ⁴ Aenángo maok, nopok Jisaso man sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon, ‘Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono. Arop Kwaromp Kar sámp námpao maok, yiki yak sámp konámpon.’ ” ✧

⁵ Aerá sénánko, Satano warko Jisasén warámpá akwapea Kwaromp yiki kor taun tokwae Jerusalem mekamp lotu nap tokwae yumuntuk

narekamp wi fek páte yakrá ⁶ man sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo apárok far-kirékapae. Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Mao náráp ensel fárákan sénánko, amwan yaewourria, mao fwap amwan náráp yaek sampiká apárok pap napo, amwan yumwirao pu kwae mek párákap mo, fwaponó.’” ✧ ⁷ Nopok Jisaso man sérrá, “Kwaromp Buk fek ankwap kar sénámpon: ‘Amo waráp Kwar Tokwae Karan poupwekápi kwaponó.’” ✧

⁸ Tá warko Satano Jisasén warámpá pokea narek faonkwe tokwae fek yakria, apár fi tokwae ponankor ntia am mek yakápnámp ankank ponankor yénkria sérrá, ⁹ “Amo onan kwaráp torokomprá me kor woukouprá lotu napo te, máná kápae kare ankank máte amwan sánk nanampon.” ¹⁰ Aerá sénánko, nopok Jisaso man sérrá, “Satan, amo nkwampok akwapae! Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Amo ankár waráp Kwar Tokwae Kar ankárankan saráp loturia ankár maomp térean saráp téreampo’rá sénámpon.’” ✧

¹¹ Aeránko maok, Satan wae Jisasén pwarará akwap nánko, ensel fárákap koropea Jisasén yaewouriapon. ✧

*Jisaso distrik Galili mek térerá akwapámp kar
Mak 1:14-15; Luk 4:14-15*

¹² Am ke fek Jisaso wa nánko, ‘Jonén kalabus mek fákápá pap nap’rá sénapantá, mao distrik Galili mek akwap. ¹³ Akwapea taun Nasaret mekia akwapeaka Kaperneam mek yak. Am Kaperneam

✧ 4:6: Sng 91:11-12 ✧ 4:7: Lo 6:16 ✧ 4:10: Lo 6:13 ✧ 4:11: Hi 1:14

te ént aokore fek apár Sebulun ntia Naptali fi yaknámp mwaeek yak námpon. ¹⁴ Mao tak námp te waeman Aisaia wokwaeek sérinámp kar méntér pwi námpon. Mao sérrá,

¹⁵ “Sebulun fi ntia Naptali fi mwaeek ént aokore fek akwapnámp mwaeaeok akwapea Jordan mek ankwap arop fárákapan distrik Galili mek kourámp arop kirikip mek tankápria wae tokwae nke naponó.

¹⁶ Am kourámp arop fárákap sumpwi mwanap kirikip tokwae mek tankáp napó,

am fárákapapok wae tokwae korop námpon.” ✧

¹⁷ Am ke feknámpia Jisas wae kar farákápria mao sérrá, “Yumo kwatae ninik wae pwarenke! Kwaro maomp firáp taokeyaknámp te wae wonae fik korop námpon.”

Jisaso arop yiaworaopwe éréképámp kar

Mak 1:16-20; Luk 5:1-11

¹⁸ Jisaso ént Galili aokore firi akwaprá nke nánko maok, Saimon Pita ntia Andru mwear ént aokore mek umben sirarrá yak. Am arop yawor te takrá éntékam ti ko am fek mani sámp koneponó. ¹⁹ Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo onomp wakmwaeek koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop nenep yéncép nae.” ²⁰ Aeránko maok, am arop yawor kourámp kar umben fekamp tére pwarará Jisasomp wakmwaeek akwapeponó.

²¹ Takia akwaprá ankwap ke fek nke nánko, Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae Jon,

✧ **4:16:** Ais 9:1-2

tá maomp naropwar Sebedi makia bot mek yakáprá náráp umben me aompoprá fwapokwaprá yakáp. Aenapo Jisaso am arop yaworan wumwi nánko, ²² am arop yawor náráp bot ntia naropwar pwarará Jisasomp wakmwaek akwapepono.

Jisas Kwaromp kar farákápría kápae kare aropamp pourou fwapo-kwapimp kar

Mak 3:7-8; Luk 6:17-19

²³ Mao akwapea Galili mekamp kápae kare némpouk mwaek yárákrá kourmeouráp aropan lotu nap mek kar yénkrá farákáp. Mao Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápría, arop fárákapamp pouroukamp nkwakwe make touwe fwapokwaprá kákámpon. ²⁴ Mao takrá térenámp kar sérarrá tukupea apár Siria mek mwaekamp ponankor némpouk. Aenapo maok, am mekamp kápae kare arop nkwakwe make touwe sámpnap arop, tá pourou mek touwe tokwae sámp nap arop, tá kwatae-aropao pourou mek noumpoukoup námp, tá arop apárok piká párákaprá kour me woukoupa wae konap arop, tá kour ponankor surumpwinámp arop fárákap, am ponankor Jisasomp wonae fik éréképá korop napo, Jisaso am fárákapan fwapokwaprá kákámpono. ²⁵ Aenánko kápae kare kourmeouráp arop Galili mekamp, tá Dekapolis mek mwaekamp, tá Jerusalem mekamp, Judia mek mwaekamp, Jordan ankwapmwaek fik mwaekamp, am fárákap nke mwaria Jisasomp wakmwaek tukupapon.

5

Jisaso faonkwe wi feknámp farákápámp kar

¹ Jisaso am kápae kare koumteouráp arop táman nkea ankwap faonkwe fek poká tank nánko, mao éréképá yarak i konámp arop fárákap maonámpok korop. ² Aenapo, Jisaso am fárákapan arakrá sér,

Kwaro ourour nénk naenámp kar

³ “Am arop fárákap, Kwaromp niníkan mér mwanámp pwi moianrá niník napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yakáp mwanapon.

⁴ Tá arop fárákap éménkrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao fwap am fárákapamp niník kwapwe karerá kák naenámp. ☆

⁵ Arop fárákap námokuráp e anámprá sánánkar yakáp i konapan te, mao ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao ‘Am fárákapan kápae kare ankank nénk nanamp’rá sérinámp ti mwanapon. ☆

⁶ Arop fárákap Kwaromp niníkaok akwap nae kar kikiankria fir fánae kar námp niamp, tá éntan níkip námp niamp námpan te, Kwar ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao am fárákapamp niník mek pwirá kák naerámpon.

⁷ Tá arop fárákap arop ankwap fárákapan aropomp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao nopok am fárákapan aropomp naerámpon. ☆

⁸ Arop fárákap maomp niník yiki kukarrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp.

Am ourour te ará: Am fárákap fwap man nke mwanapon. ✧

⁹ Arop fárákap arop ankwapao yoporrá yorowar napo, taki kwaponoria yonkwae porokwe pap napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao am fárákapan ‘Yumo te onomp tárápuno’rá sénaenámpon.

¹⁰ Arop fárákap yae-párak kare ninikaok tukup nap fek, aropao touwe kwatae sánk napo te, Kwaro am fárákapan ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Am fárákap te Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek yakáp mwanapon. ✧

¹¹ Táte arop fárákapao yumwan nke napo, yumo ononampaok napo, am fek yumwan wouroump kar sérarrá yumwan sámpá yampourourá, nkwakwe make kwatae kar kwekárrá sérar napo te, Kwaro yumwan ourour nénk naenámpon. ✧

¹² Yumo fwapono, yonkwae kárámprá warákárrá yakáp kip. Yumo nopok sámp mwanap ankank tokwae te yámar mek tank námpon. Yumwan am tak nap te, wokwaek profet fákáreran mékir sámpá yampourouiap táman napon.” ✧

‘Jisasomp firáp arop oukwe ntia wae niamp’rá sénámp kar

Mak 9:50; Luk 14:34-35

¹³ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo onan éntér papnap arop fárákap yumo te oukwerao napenámp niampon. Aeno táte oukwe nape konám pwar nánko te, nomo mokopianánko am oukwe warko nape naenámpon? Taknám oukwe

✧ 5:8: 1 Jo 3:2-3 ✧ 5:10: 1 Pi 3:14 ✧ 5:11: 1 Pi 4:14 ✧ 5:12: Je 1:2

te warko nape naenámp pourou mo námpara, arop fárákapao apárok wakár-sitenapo, arop am fek pumpur i konapono.

14 Yumo te apárokamp wae niampon. Némp narek faonkwe wi fek yak námp te, am fekamp yaomwi wae te mek wouroumpeyak mo i konámpon. ✧ 15 Tá arop lam pounkouroupea te, tap woukwapá pap mo i konapon. Ankár narek kákánar fek páte napo, am nap mek yakápnap arop fárákapan wae sánk konámpon. ✧ 16 Táte taknámp yiráp waerao kor kounteouráp arop nke nap fek wae kwapwe nánko, am fárákapao yumo kwapwe kare ninik nap nkea am fárákap fwap yámar mek yaknámp yiráp Naropwaromp e narek sampok mwanapono.” ✧

Kwaromp lo kar

17 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ono lo ntia profet fákáreramp kar sámp-sinaeria ék nampan mpwe kwapono. Ono te am táman tirá épér mono. Ono korop namp te pwi kare pap nanampria korop nampono. ✧ 18 Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkárap mokopia yámar ntia apár pwar námpon kor, lo kar ankwap kánanke moyak mono. Ankár lo te taki yakrá akwapea am kápae kare ankank loao sénámp korop naerámpon. ✧ 19 Aeno táte arop lo kar ankwapmwaek kánanke wae sir konámpao, arop ankwapan kor, take pourouráp ninik fek yénk námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek te kánanke

✧ 5:14: Jo 8:12 ✧ 5:15: Mk 4:21 ✧ 5:16: Jo 3:21; Ef 5:8-9; 1 Pi 2:12 ✧ 5:17: Ro 3:13 ✧ 5:18: Lu 21:33

kwarok námpon. Aeno arop lo karwaokria, kounteouráp aropan kor ‘Mántwaokenk’ ria farákáp námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek tokwae kari yak námpon. ✧ ²⁰ Ono waeman yumwan sénampon: Yiráp Kwaromp karwaok ninik kwapwe, lo yénk i konap arop ntia Farisi fákáreao i konap ninikan kámákár akwap mo námp te, yumo Kwaromp firáp mek yakáp mwanap pourou mo karenono.” ✧

Arop ankwapént kar fwapokwap i konap kar

²¹ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Am lo kar wokwaek yiráp appeyaenáp sámpap te yumo wae wawi napono. Am te arakrá sénampon: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Tá arop ankwapao arop sámp-wouroump námp te, mao te ankár kot naenámp. ✧ ²² Aeno ono yumwan sénampon: Arop náráp ankwapnápén yoporianámp te, mao te kot naenámp. Tá arop ankwap náráp ankwapnápén wouroump kar sénámp arop te, mao te Juda Kaunsil fákáre ou mek kot naenámp. Tá arop ankwap ankwapao pwarápaé tokwae sámp naenámp kar sénámp te, Kwaro man yaomwi mek sinaenámp. ✧

²³ Ae naenámpara, amo waráp ofa lotu nap tokwae mek Kwarén sánk naeria sakwap napao, amo waráp ankwapnáp amo maninapan ninik tokwaenámp ninik nap kwamp te, ²⁴ amo ankár waráp ofa alta wonae fik pátará, manénkir akwapea waráp ankwapnápént amo aminap kar fwapokwapampo. Amo fwapokwapia pwarará

✧ 5:19: Je 2:10 ✧ 5:20: Mt 23:3; 2 Ti 3:5 ✧ 5:21: Kis 20:13

✧ 5:22: Je 3:6; 1 Jo 3:15

maok, amo warko akwapea waráp ofa Kwarén sánkampo. ☆

²⁵ Táte arop ankwapao amwan kot naerianánko te, yumo oukoumwan mwaeak akwap nep fek táman amo koupour méntér kar fwapokwapampo. Takria amwan am aropao kot i konámp aropamp yaek pap nánko, kot i konámp aropao amwan plismanomp yaek pap nánko, amwan plismano yae-souwe fákapea kalabus nap mek papantáno. ²⁶ Ono amwan kare sénampon: Amo ankank ponankor manénkir nopok sánk moia te, amo kalabus nap te pwar akwap mono.”

‘Poumarop ankwapamp yupu nkea kikianki kwapono’rá sénámp kar

Mak 10:11-12; Luk 16:18

²⁷ Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “ ‘Ankwapamp yupurént, poumaropént kokopori kwapono’rá sénámp te wae wawi napon. ☆ ²⁸ Táte ono yumwan sénampon: Arop ankwapao yupu ankwapan yi fek saráp nkea, man kikiank námp te, waeman maomp ninik mek te wae méntér kokopor námpon.

²⁹ Takria te, waráp yirao amwan kwatae ninik mek sámpá akwap nánko te, amo ankár am yi wurukupea sirampo. Yae-párak am taknámp pourou ankwapmwaek moyak nánko, amo fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pik mo naenámp. ³⁰ Táte amo waráp yae-párak mwaek yae koranánko, kwatae ninik mek piká párákap

☆ 5:24: Mk 11:25 ☆ 5:27: Kis 20:14

nap kwamp te, amo ankár am yae kor karámp-tákapea sirampo. Am pourou ankwapmwaek ták-sirarea napo maok, fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pik mo naenámpon.”

‘Arop yupu pwar kwapono’rá sénámp kar

³¹ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek te arakrá sér i konapono: ‘Arop ankwap náráp yupu pwar naerámp kwamp te, ankár am yupu pwar konap pepa kumwia man sánkea pwar naenámpon.’ ☆ ³² Aenámpan maok, ono yumwan sénampon: Aropao náráp yupu arop ankwapént kokopor mo námpan kwaporok pwar nánko, akwapá ankwap nap mek tank námp te, am arop támao nánko, am yupu poumou nap mek tank naenámp lo kwe-pwararea kokopor námpon. Tá taknámp, arop ankwap poumaropao pwate nánko yaknámp yupu sámp námp te, mao kor poumou nap mek tanknámp loan kwe-pwararea kokopor námpon.”

‘Narekamp ankankráp’rá séri kwapono

³³ Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Tá ankwap kar appeyaenáp fákáreráo sámpap yumo wokwaek wawi nap te ará: ‘Amo ankwap ankankan “Kare kar narekamp ankankráp tak nanamp”rá sénap kwamp te, kwekária pwar kwapono. Amo ankár Kwar Tokwae nke námp fek am sérinapaok taknámp karampo.’ ☆ ³⁴ Aean maok, ono yumwan sénampon: Yumo ‘Narekamp ankankráp’rá séri kwapono. Ankár mo karonó. Yumo kar ankwap fou e séria ‘Yámar me’ séria, am fek fou e séri

☆ 5:31: Lo 24:1-4 ☆ 5:33: Kis 20:7

kwapono. Am te Kwaro am fek tank námp támaono. ³⁵ Yumo ‘Mámá apár’ séria, am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro tankria am fek pu pátea tank námp támaono. Tá yumo ‘Taun Jerusalem’ séria, am fek fou e séri kwapono. Am Jerusalem te King Tokwaeramp taun nono. ³⁶ Tá amo waráp yépe kor séria am fek fou e séri kwapono. Am te amo me pwae ankwap wupwi pap, tá yákáre pap nanap pourou mono. ³⁷ Aeno am take pourouráp kar farákáp nap te, Satano nénk námpon. Yumo ankár ‘Yeno’rá sér, tá ‘Mono’rá sénap te, wae támaono.” ✧

‘Yumwan napo te, nopoki kwapono’rá sénámp kar

Luk 6:27-31

³⁸ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek arop fárakapao arakrá sérap yumo wae waw-iapon: ‘Arop ankwapao waráp yi porokwapá koraokop nánko te, nopok kor am aropamp yi porokwapá koraokopampo. Tá arop ankwapao waráp yu kor porokwapá kirikip napo te, nopok kor am aropamp yu kor porokwapá kirikipampo.’ ✧ ³⁹ Aerá séri napan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Arop yumwan kwatae sokoro napo te, nopoki kwapono. Arop ankwap waráp wupra kor fek porokwap nánko te, amo ankár sámp-arákarrá ankwapmwaek wupra kor sánkampo. ✧ ⁴⁰ Táte arop ankwap amwan kotria waráp siot sámp naeria nánko te, amo waráp saketan kor man sánkampo. ✧ ⁴¹ Táte ami

✧ **5:37:** Je 5:12 ✧ **5:38:** Kis 21:24 ✧ **5:39:** Lu 6:29; Jo 18:22-23; Ro 12:17-19 ✧ **5:40:** 1 Ko 6:7

mekamp arop ankwapao amwan, náráp kápaé sámpea, mwae kup ankárankamp kilomita fek akwapaeria kárákáre nánko te, amo ankár méntér akwapea mwae kup anánk kilomita fekyárákampo. ⁴² Táte arop ankwap amwan ‘Ankank sápaé’rá sénánko te, amo ankár man sánkampo. Táte arop ankwap ‘Amwan nánkár nopok sánk nanampan sápaé’rá sénánko te, man monoria younkwe sánk kwapono.”

Yopor aropan nouroup i konap kar

⁴³ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek arop fárákapao arakrá sérap te yumo wae wawi napon: ‘Amo ankár waráp nouroupén saráp warákárria waráp yopor aropan te kokwarokampo.’ ✧ ⁴⁴ Aerá sériapan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Yumo ankár yiráp yopor aropan kor nouroupria, yumo ankár am arop fárákap yumwan sámpá yampourou nap ‘Man yaewourampo’ ria Kwarén sér kipo. ✧ ⁴⁵ Takria maok, yumo te yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp tárápu kare yakáp mwanapon. Mao te kwatae aropan kor yaewour, tá kwapwe kare aropan kor yaewourria yámar yokwap naenámpria narek pap námpon. Tá yae-párák karenap aropan kor yaewour, tá yae-párák monap aropan kor yaewourria warákam sámp-kérép konámpon. ✧ ⁴⁶ Táte yumo arop yumwan nouroup napan saráp nouroup nap te, yumo am fek nopok apae sámp mwanapon? Takis

✧ 5:43: Lo 23:6 ✧ 5:44: Lu 23:34; Ap 7:60; 1 Ko 4:12-13; 1 Pi 3:9

✧ 5:45: Ef 5:1

sámp konap arop fárakapao kor * waeman tak i konapon. ⁴⁷ Táte yumo yiráp ankwapyaenápen saráp ‘Gude’rá sénap te, yumo apae ankank fek arop ankwap fárakapamp ninik kwapwe kámákár tukup napon? Kwarén mér monap arop fárakapao kor waeman tak i konapono. ⁴⁸ Yumo ankár yámar mek yaknámp yiráp Naropwar yae-párak kare yak námpnámp taknámp yumo kor yiráp ninik mek yae-párak kare yakáp kipo.” ✧

6

Arop ankwapan yaewour i konap ninik

¹ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo mér kipo: Yumo aropao ‘Náráp kwapwe kare ninik nkeanápono’ ria, mao érik nke nap fek saráp arop yaewouri kwapono. Yumo takria te, yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp yaekamp nopok sámp mono. ✧

² Táte amo ankank monámp aropan ankank sánk naeria te, am ‘Námo ankank nénk namp koropá nkeanápono’ ria karmékir sérarrá yáráki kwapono. Am te kwekár i konap aropao lotu nap mek mwaek, tá mwae kupuk mwaek takrá paokop i konap niampono. Am fárakap tak nap te arop fárakapao náráp kwapwe kare ninik nkea náráp e sakap mwanapria napon. Ono yumwan

* **5:46:** ‘Takis sámp konap arop’rá sénámp te, Juda arop fárakap Rom firamp ninikaokria am fek mani sámprá, tá náráp arop firamp yaekamp takis sámp napao maok, ankwapmwaek te námoku mwanámpria sámp konapono. Am fárakapan te Juda firao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konapono. ✧ **5:48:** Lu 6:36; 1 Pi 1:15-16 ✧ **6:1:** Mt 23:5

kare kar sénampon: Taknap arop fárákap te waeman nopok kor sámp nap támaono. Kwaro man ankwap mént tapokwap mono. ✧ ³ Táte amo ankank monap arop fárákapan yaewour nae nap kwamp te, waráp yae-mánkwan mwaekamp yae te yae-párák mwaekamp yaerao sánk námp te mér naeane. ⁴ Tak napo maok, waráp aropomprá tére nap sánánkar mek yak naenámpon. Waráp Naropwar te ankank mek yak námp nke konámpara, mao fwap nopok amwan sánk naenámpon.” ✧

Kwarén kar toropwap mwanap kar

Luk 11:2-4

⁵ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo Kwarén kar toropwap mwaria te kwekár arop fárákapao i konapnámpi kwapono. Am fárákap te aropao ‘Námwan nkeanápono’ ria lotu nap mek, tá arop koupoukour konap nap mek yakáprá Kwarén kar toropwap mwar kar kikiank i konapono. Ono yumwan kare kar sénampono: Am arop fárákap oukoumwan waeman nopok sámp napono. ✧ ⁶ Aeno amo waráp Naropwar Kwarén kar toropwap naeria te, amo ankár waráp nap aokore mek youmpea ménki kéri pwatea waráp Naropwar mek yaknámp man kar toropwapampo. Waráp Naropwar te ankank mek yak námp nkea mér námpara, amwan fwap nopok sánk naenámpon.

⁷ Nánkár yumo kar toropwapria te kwaporok kápae kare kar mwar tokwaeri kwekár kwarén lotu i konap arop fárákapao i konap niamp fek

✧ **6:2:** Mt 25:37-40 ✧ **6:4:** Kl 3:23-24 ✧ **6:5:** Mt 23:5; Mk 11:25; Lu 18:10-14

séri kwapono. Am fárákap te ‘Yino kápae kare kar sénánko maok, Kwaro yinan fwap am ankank sáp naenámp’rá ninikria ni konapono. ⁸ Yumo te am fárákapao i konap ninikaok tukup kwapono. Yumo oukoumwan Kwarén sér mo nap fek, yumo monap kápae kare ankank te mao wae méri yak námpon. ✨

⁹ Yumo ankár arakrá kar toropwap kip: ‘Yámar mek yak konámp yinomp Naropwar e! Waráp e te ankár yiki kare yakano.

¹⁰ Tá waráp firáp taokeyaknap ke ankár koropano. Waráp térenap arop yámar mek waráp ninikaok tukup napnámp taknámp, yino kor ponankor apárok mapek ankár waráp ninikaok tukup mwanámpono.

¹¹ Amo yinan mámá yae fek fir fár mwanámp pwi naenámp sámpamo.

¹² Yino yinan aropao kwatae napo, maomp kwataenap ninik nik mo, pwar námpnámp taknámp, amo kor yino amwan kwatae ninik námp nik mo pwarampo. ✨

¹³ Amo yinan mokop nap nke naerianámp ankank kwatae mek párapok kwapono. Amo yinan Satanomp kwataenámp ankank mekamp éréképrá fwapnae mwae párapokampamo.’ ✨

¹⁴ Yumo wawenk! Yumo arop ankwap fárákapao yumwan napo te, yumo am fárákapamp kwataenap ninik nik mo pwar kip. Yumo tak napo maok, yumo yiráp yámar mek yaknámp Naropwarén

✨ **6:8:** Mt 6:32 ✨ **6:12:** Mt 18:21-22 ✨ **6:13:** Lu 22:40; Jo 17:15; 2 Te 3:3

kwatae niniki napan kor, mao am tirá épéria nik mo pwar naenámpón. ¹⁵ Aeno táte yumo arop ankwap fárákapao yumwan napo, maomp kwatae ninik nik mo pwar mo napo te, yiráp Naropwaro kor yumo man kwatae ninik nap tirá épéria nik mo pwar mo naerámpono.” ✧

Kwarén sér mwanap ke fek fir wuri konap kar

¹⁶ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo Kwarén fwapnae karia sér mwaria fir wuri nap kwamp te, kwekár aropao i konap niampia paokopi kwapono. Am fárákap te ‘Nomwan arop fárákapao “Fir wuri napon”rá wuri nkea méranápono’ ria éntupia me pwae fárákap moitea paokop i konapono. Ono yumwan kare kar sénampon: Am taknap arop fárákap te aropao waeman oukoumwan am aropamp e sámpea narek sampok napo, nánkár Kwaro maomp e narek sampok mono. ✧ ¹⁷ Aeno yumo Kwarén sér mwaria fir wuri nap kwamp te, yumo ankár warákárnámp aropamp yimetáp niamp fek paokop kip. ¹⁸ Yumo tak napo maok, arop fárákapao kor yumo fir wuri nap am wuri nke mo mwanapon. Yiráp Naropwar mek yak námp mao mwar fwap mér námpara, ankank mek yak námpan nkea nopok sánk naenámpón.”

‘Ankank kénki kwapono’rá sénámp kar

Luk 11:34-36; 12:33-34; 16:13

¹⁹ Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Yumo máamá apárok mapek yiráp kwapwe kare ankank kénkrá kákrá yakápi kwapono. Máamá apár mek te sárárao

fánánko, tá sorok woukouria turupwi konámpono. Tá arop ankwap fárákap nap far párampea ankank oukun ti konapono. ✧ ²⁰ Aeno yumo yumokuráp ankank kwapwe kénkrá kák mwaria te, yámar mek maok kénkrá kák kipo. Yámar mek te sárár ntia sorokao ankank fépéránko, turupwi mo, tá oukun aropao kor nap far párampeaka, oukun ti mo, fwapono. ²¹ Am waráp kwapwe kare ankank yaknám nempouk te, waráp ninikao kor am nempouk yak naenámpon.” ✧

*Arop pourou mek wae pouri yak naenám kar
Luk 11:34-36*

²² Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yi te pourou mekamp lam niampon. Táte waráp yi kwapwe kare nám te, waráp pourou ponankor wakor wae niampon. ²³ Aeno táte waráp yi kwatae nám te waráp pourou ponankor kirikip námpon. Aenámpara, táte waráp pourou mek yaknám lam kirikip nángo te, am kirikip akwapea tokwae kar naenámpon.”

*‘Arop ankárankao mani térerént Kwaromp tére
naenám mono’rá sénám kar*

Luk 12:22-31

²⁴ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Arop ankárankampao anánkaopwe arop tokwaeramp tére naenám mono. Maó am takria te, ankwap arop tokwaeran kokwarokria, ankwapan saráp warákár naerámpon. Tá ankwapamp karwaokria ankwapan younkwe sánk naeria námpon. Yumo te

✧ **6:19:** Je 5:1-6; 1 Ti 6:9-10 ✧ **6:21:** Lu 18:22; Kl 3:1-2

Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maniang yae ankore mek méntér yakáp mwanap pourou mono.

²⁵ Aenámpara, ono yumwan sér rae: Yiráp pourouan ninik tokwaeria ‘Nomo fir te apae fár mwareano, maokamp ént fár mwareano?’rá séri kwapono. Tá yiráp pourouk waempyam yirir mwanapan ninik tokwaeria ‘Maokamp waempyam sámpea yirir mwareano?’rá séri kwapono. Yiráp yiki yakáp nap te waeman firan kámákár akwap, tá yiráp pourouao kor waempyaman kámákár akwap námpon. ✧ ²⁶ Yumo antan nkenke. Mao te yopwar mek fir yoro moria, fir nap mek tirá koupoukour mo i konapono. Ae konapan maok, yiráp Naropwar yámar mek yak námpon mao támao am antan fir nénk konámpono. Aeno arop yumo te tokwae karara, Kwaro yumwan waeman mér námpon. ✧ ²⁷ Tá yumo mekamp te wa taknámpon ninik tokwae fek fwap námokuráp yiki yak naenámpon ankwap ke kirimprá pap naenámpon? Am te tak mwanap pourou mono.

²⁸ Yumo apaeritea waempyam ankankantá ninik tokwae rap? Yumo yao fu émémi ‘Mokope pourouráp yakáp nap’rá nkenke! Mao te térea waerá waempyam wour mo i konapon. ²⁹ Aeno ono yumwan sénampon: Wokwaek Solomonó kápae kare mopor kákámpan maok, maomp mopor te am yao fu kwapwe kare niamp take mono. ✧ ³⁰ Yao fu oukoumwan yopwar mek yakeanámpon te, oumpouran arop fárákapao am fárákapea yaomwi mek sir mwanapono. Am yao fu mwar wuriman,

✧ **6:25:** Fl 4:6; Hi 13:5; 1 Pi 5:7 ✧ **6:26:** Lu 12:6-7 ✧ **6:29:** 1 Kin 10:23

Kwaro mopor kwapwe pap konámpon. Aeno yumo koumteouráp arop yiráp mér te kánanke kwarokono. Yumo fwapia mérenke: Yumo yiráp yirir i konap ankank mo námpan kor, Kwaro fwap yumwan taokeyak naenámp. ³¹ Yumo te ninik tokwaeria arakrá séri kwapono, ‘Nomo fir apae fár mwareano, ént apae fár mwareano, waempyam yirir mwareano?’rá niniki kwapono. ³² Am te Kwarén mér monap arop fárákapao yonkwae sékérrá kápae kare ankankantá takrá oupouroung i konapono. Aeno yiráp Naropwar yámar mek yak námpan te yumo ankár am kápae kare ankank fwap takrá ti mwanapria méri yak námpan. ³³ Aenámpan maok, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp ntia maomp yae-párak kare ninik te manmékir oupouroungia nke kipo. Yumo tak napo maok, nánkár mao fwap yumwan am kápae kare ankankan kor nénk nae-námpan. ✧ ³⁴ Aenámpara, yumo oumpouran mank te ninik tokwae kwapono. Oumpouran mank te nánkár oumpouran táman ninik mwanapono. Yumo oukoumwan máamá yae fekamp yumonapok koropnámpan ninik tokwae te máamá yae fek saráp támaono.”

7

‘Arop ankwap fárákapan yurukupi kwapono’rá sénámp kar

¹ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te arop ankwapao kwatae ninik námpan yurukupia man ‘Mao te kwataenámp’ ria wouroumprá séri

✧ **6:33:** Sng 37:4,25; Lu 18:29-30; Ro 14:17

kwapono. Yumo takia napo te, yumwan kor Kwaro yurukupia ‘Kwataenap arop’rá sénaeane. ✧ ² Yumo mokope pourouráp ninik fek arop ankwapan yurukupia yoporia napo te, Kwaro kor yumwan take pourouráp fek yurukupia yopor naeane. Yumo aropan mokope pourouráp ninik feki nap te, ankár take pourouráp ninik puri fek Kwaro yumwan yurukup naenámpom. ³ Amo mokopia waráp ankwapnámpom yi mekamp tiri kánanke nke napao maok, amokuráp yi mek yaknámp yao kárakére nik mo rape? ⁴ Amo mokopia fwap waráp yi mek yao kárakére yak nánko, waráp ankwapnápén sérrá, ‘Ono waráp yi mekamp tiri sámp-sinae’rá sénanapon? ⁵ Amo tak nap te, amo kwekár i konap aropono! Manénkir te amo ankár waráp yi mek yaknámp yao kárakére tokwae sámp-sirampo. Takitea maok, amo wakmwaek fwap énounkoup karia waráp ankwapnámpom yi mekamp tiri kánanke sámp-sinanapon.

⁶ Yumo yiki kwapwenámp ankank te asan sánk kwapono. Tá yumo yiráp anani kor kwapwe kouan sánk kwapono. Takria mao am anani kor pumpuri fápákárápria tákakarrá yumwan yourounkweantáno.”

Kwaro nomo sénámp karan wawia yaewour naenámp ninik

Luk 11:9-13

⁷ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo ankank moria Kwarén kar sénapo, mao

✧ **7:1:** Ro 2:1; Je 4:11-12

yumwan am monap ankank fwap sánk naenámpon. Yumo ankár ankank sámp mwaria, térerá oupouroukria maok, yumo fwap nke mwanapon. Yumo ankár ménki fek poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki kik-pwar naenámpon. ✧ ⁸ Am te apae riteanápe, kápae kare arop wa mokop Kwarén kar toropwap nap te, wae fwap ankank ti konapon. Arop ankank sámp naeria oupourouk námp te, fwap am ankank nke konámpon. Arop ménki fek poporokwap nánko te, Kwaro man ménki kik-pwar nae-námpon. ✧

⁹ Táte arop ankwapamp tárápao naropwarén ‘Pan sápaerá sénánko te, fwap yumwi sánk naenámpon nie? Mono. ¹⁰ Táte tárápao naropwarén sérrá, ‘Éntékam sápaerá sénánko te, tákam-ti sánk naenámpon nie? Am táman kor mono! ¹¹ Ae konapara, táte yumo kwatae ninikráp arop fárákap wuriman yiráp tárápan kwapwe kare ankank kwaporok sánk napara, am táman mér kipo: Yiráp Naropwar yámar mek yak námp te fwap man kar toropwapnap aropan kwapwe kare ankank nénk naenámpon. ✧

¹² ‘Arop námwan yaewouranápono’ ria ninik i konámpon taknámpon, yumo kuri arop ankwapan kor tak kipo. Mámá te Kwaromp lo kar fi kor, tá profet fákáreráo sériap kar fi támaono.” ✧

*‘Yiki yakáp mwanap mek youmpnámpon ménki kánanke’rá sénámpon kar
Luk 13:22-24*

✧ **7:7:** Mk 11:24; Jo 14:13-14 ✧ **7:8:** Je 1:5; 1 Jo 5:14-15 ✧ **7:11:** Je 1:17 ✧ **7:12:** Lu 6:31; Ro 13:8-10

¹³ Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Yumo te ankár kánanke kwarok ménki páraok tukup kipo. Aeno yaomwi mek pik mwanap mwaek akwapnámp mwae kup te yinkae tokwaeno. Aenánko kápae kare koumteouráp arop am mwaek tukup napon. ¹⁴ Aeno yiki yakáp mwanap mwaek akwapnámp ménki te kánanke kwarokia mwae koukounkour napon. Aenánko, ankákárank koumteouráp aropao mwar am mwae kup oupouroukia nke konapon.” ✧

*Nomo ankár kwekár profetén mér mwanámp kar
Luk 6:43-45; 13:24-27*

¹⁵ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te kwekár profetén mér kip. Am fárákap te sip-sip yipi yiriria yumonapok korop napao maok, mek te yao pwae mekamp as kwatae kare ni-ampono. ✧ ¹⁶ Aenapara, yumo fwap maonap ninikan nkea, mao te profet kare ni mo nierá yurukup mwanapon. Arop te fwap wain ki wiráp paok arák fekamp kánánkap mwanap nie? Ae te arop fwap kwantae ki káre apwar pwae fek tank nánko kánánkap konap nie? Am te mono. ✧ ¹⁷ Tá taknámp kwapwe kare yao te kwapwe kare ki tank konámpon. Tá kwatae yao te ki kwatae tank konámpon. ¹⁸ Kwapwe kare yao te kwatae yao ki tank mo i konámpon. Tá kwatae yao te kwapwe kare yao ki tank mo i konámpon. ¹⁹ Kápae kare yao kwapwe kare ki tank mo i konámp te, arop fárákapao karrá tokopea yaomwi mek yank i konapon. ✧ ²⁰ Ae konapara, yumo te kwekár profet

✧ **7:14:** Jo 10:9; Ap 14:22 ✧ **7:15:** Ap 20:29; 2 Pi 2:1 ✧ **7:16:** Je 3:12 ✧ **7:19:** Jo 15:6

fákáre mao námokunap ninik aran yumo fwap mér mwanapon.

²¹ Yumo sérrá, ‘Náráp Tokwae Kar, náráp Tokwae Kar!’rá sér i konap koumteouráp arop, Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek te ponankor tukup mwanámpan mpwe ninik mwanape. Onomp Naropwar yámar mek yaknám maomp ninikaok tukupnap arop fárakapao mwar, Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek tukupá yakáp mwanapon. ✧ ²² Nánkár am Kwaro aropan yurukupnám yae fek kápae kare arop onan sérrá, ‘Tokwae Kar, Tokwae Kar, yino waráp e fek profet tére námpon. Tá waráp e fek yino kwatae arop yéréperá kérépámpon. Tá waráp e fek yino kápae kare kárákáre tokwae yororoimpon.’ ²³ Aerá sénapo, ono am ke fek am fárakapan érik arakrá sénanampon: ‘Ono yumwan kánanke mér mo nampon. Yumo te kwatae ninik i konap aropono. Onomp wonae fik te yakápi kwapono.’ ” ✧

Nap ti konap anánkaopwe ninikan sénámp kar

Luk 6:47-49

²⁴ Tá Jisas warko ankwap kar sérrá, “Arop ono sénamp kar má wawia mántwaok nám te, arop ankwap ninik kwapwerápao nap tiria oumpwar fi mek yumwi épéria fampá pwate nánko, nap kárákáre yak nám niampon. ²⁵ Aenánko warákam ékria éntenk tokwae korop, tá kárákáre kor ouwi koropria am nap panánkár nánko, am nap tukur mo, fwap yak konámpon. Am te apae riteanápe, am oumpwar waeman kwar mek yak nánko,

yumwi fémpéri tenapo, waeman am fek kárákáre yak námpon. ²⁶ Aeno arop ono farákápnamp kar mámara wawia mántwaok mo námp te, épépérép arop ankwapao ént woupwi mek oup mek nap oumpwar yoroia tinámp niampon. ²⁷ Takianánko te, warákam ékia éntenk korop nánko, kárákáre kor ouwi koropria am nap panánkár nánko te, am nap tukur pik naerámpon. Waeman kare kar tukur pikia kwatae akwap naenámpon.”

²⁸ Jisas am kar farákápá pwaránko, kápae kare kourmteouráp arop fárákap wawia kokorokoria ninik tokwae. ²⁹ Am te apae riteanápe, lo kar yénkrá farákáp konap arop fárákapao farákáp konap niamp mono, ankár mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp fek am fárákapan yénkrá farákáp námpono. ☆

8

Jisas lepra touweráp arop fwapi papámp kar

¹ Jisas wae am kar farákáprá yaknámpon am faonkwek pwarará pikánko, kápae kare kourmteouráp arop maomp wakmwaek tukup. ² Aenapo, oukoumwan arop ankárankamp lepra touwe kwataerápao * koropea Jisasén nkea kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar, amo fwap tak naeria nap kwamp

☆ **7:29:** Lu 4:32; Jo 7:46 * **8:2:** ‘Lepra touweráp arop’rá sénámp te, Juda fi te lepra touwe sámponámp aropan te Kwaro nke námp fek oum námponoria panek far-pwate napo, yak konámpono. Aeno am arop yiki kukur námp kwamp te, náráp pourou sakwapea pris fákárean yénképea maok, fwap aropamp wonae fik korop konámpono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae.

te, onan fwapi papae.” ³ Aeránko maok, Jisaso maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te amo oukoumwan fwapi yak nanaponó.” Aeránko maok, ankár am ke fek táman maomp pourouk amp lepra touwe wae moyak nánko, am aropamp pourou wae kwapwe kare. ⁴ Aenánko Jisas man sérrá, “Amo te máná ankank waráp pourouk korop nánp máte, arop ankwapan séri kwaponó. Amo akwapea waráp pourou prisén yénképria Moseso wokwaek sérimpnámp taknámp Kwarén ofa sánkampo. Aenapo maok, arop fárakap waráp touwe wae fwapnámp mér mwanapon.” ✧

Jisas ami fákáreamp Keptenomp tére arop fwapi papámp kar

Luk 7:1-10

⁵ Jisas wae Kaperneam mek akwap nánko maok, Rom mek amp arop 100 soldia poukwapnámp koropea Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek arakrá turunk, ⁶ “Tokwae Kar e! Onomp tére konámp arop mao touwe sámpea nap mek amp námpono. Maomp kour te sumpwi yak nánko, am kour touweantá arokwap námpono.” ⁷ Aeránko maok Jisasó man sérrá, “Ono akwapea man fwapi pap nanampono.” ⁸⁻⁹ Tá nopok kepteno Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, ono apae kwapwe kare aropao nanko, onomp nap mek akwap nanapanápe? Amo párák kar fek saráp sénapo, onomp tére arop warko fwapano. Ono kuri ankwap poukeyakáp konap arop fárakapamp yae ankore mek yak nampono. Aenampan

✧ 8:4: Wkp 14:1-4; Mk 7:36

maok, ono kuri soldia ankwap fákáre onomp yae ankore mek yakáp napon. Aenapo, ono ankwapan sérrá, ‘Amo koropae’ ranko te, mao korop konámpon. Tá ono onomp tére konámpon aropan sérrá, ‘Amo arakrá térae’rá sénanko te, mao takrá tére konámpon.” ¹⁰ Jisas am aropamp kar wawia ninik tokwaeria maomp wakmwaek tukupnap arop fárákanpan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Ono Israel fi mekamp arop ankwap make pourouráp mér nap te nke moi nampono. ✧

¹¹ Ono yumwan sénampon: Kápae kare ankwap firáp arop yámar aoknám mwaeknám, tá yámar porokornám mwaeknám korop nap, am fárákanpan te fwap Abraham, Aisak, Jekop, méntér Kwaro náráp firáp taokeyak nám mek fir fár mwanapon. ✧

¹² Aeno koumteouráp arop Kwaro maompor náráp firáp taokeyak naenám nánapi námpan maok, am fárákanpan am mek tukup mo napo, Kwaro am fárákanpan panek kirikip mek tirá kérép nánko, tukupea yakápria touweantá apánki tikirá you kor kikimpia wae mwanapon.” ✧

¹³ Aeria Jisas keptenén sérrá, “Amo akwapae! Onomp ninik te am ankank amo onan mér napnám taknám korop naenámpon.”

Aeránko maok am ke fek táman keptenomp tére arop warko touwe fwapimpon.

Jisaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papám kar

Mak 1:29-34; Luk 4:38-41

¹⁴ Takia pwarará, Jisas Pitamp nap mek akwapae nke nánko maok, Pitamp yupuamp éntupwar

touwe sámpea nap mek ampi yak. ¹⁵ Aenánko, Jisas maomp yaek toupoukour nánko, am touwe waeman worokor akwap. Aenánko, mao fárámpea Jisasompor fir yankapámp.

Jisas kápae kare koumteouráp aropan fwapok-waprá kákámp kar

¹⁶ Takia pwaránko, kumur mek kápae kare koumteouráp arop pourouk kwatae-arop woukouri yakápnámp arop éréképea, Jisaso-námpok korop. Aenapo, mao sénánko, am kwatae-arop fákáre wae arop pouroukamp worop akwapránk. Tá kápae kare touwenap aropan kor wae fwapok-waprá kákámp pwar. ¹⁷ Am tak námp te, wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánk nánko, sérimp kar niamp méntér pwi námpon. Mao arakrá sér: “Mao námoku nomp pouroukamp touwe ponankor te námokuráp pourouk kákea ti-akwap tenámpon.”

Arop Jisasomp wakmwaek tukup mwaria napan sénámp kar

Luk 9:57-62

¹⁸ Jisas nke nánko, kápae kare koumteouráp arop fárakap koropá man ikirapo, Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop fárakapan sérrá, “Nomo bot mek kounkouria ént aokore tápamprá nkwaemwaek fi mwaek tukup mwaro.” ¹⁹ Aeria tukup mwaria napo maok, lo yénkrá farákáp konámp arop ankáránkamp koropea Jisasén sérrá, “Tisa, amo apae némpouk akwap nap te, ono fwap amont akwap nanampon.”

²⁰ Aeránko Jisas nopok man sérrá, “Mwaep te némp mek yak námpono. Tá ant fákáre te wokwae námokuráp taok mek yak námpon. Aeno Aropamp

Táráp te mao yépe kor norokor naenámp nap te yak mo kareno.” ✧ ²¹ Aeránko táte mao éréképá yárák i konámp arop ankáránkamp Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, onomp naropwar yépekrá yakea sumpwi nánko maok, pátea korop nanámp te fwap nie?” ²² Táte Jisaso nopok man sérrá, “Wampweno, sumpwi arop fákáre námokuráp arop yákáre sámp-farákár mwanapono. Amo te onomp wakmwaek koropae.”

*Jisas séránko ouwi tokwae pwararámp kar
Mak 4:35-41; Luk 8:22-25*

²³ Jisas wae bot mek korokwap nánko, maomp éréképá yárák i konámp arop fárákapao kor énéni kounkouria ént pirékarrá tukup napo, ²⁴ ouwi tokwae koropria ént surukupa waeria bot mek kwampá pik naeria wae nánko, Jisas te ampi yak. ²⁵ Aenángo, am arop fárákap tukupea Jisasén kéménkia sérrá, “Tokwae Kar e! Amo yinan yae-wourae! Nomo ponankor ént mek pik mwanámp pourouiane!” ²⁶ Aerapo maok, nopok Jisas am fárákapán sérrá, “Yumo apaerá apáp rape? Yumo te fwapia mér mo naponono!” Aerá séria pwarará, fárámprá ouwi ntia ént surukupan yopor nánko, ouwi ntia ént ounk wae moyak. ✧ ²⁷ Aenángo am mao éréképá yárák i konámp arop fárákap am táman nkea, ninik tokwaeria sérarrá, “Mámáte mokope pourouráp aropono? Ouwi ntia ént maomp kar wa námp tene!”

✧ **8:20:** 2 Ko 8:9 ✧ **8:26:** Sng 89:9; Mt 14:31

*Jisas arop anánkaopweamp pouroukamp kwatae-
arop yéréperá kérépámp kar*

Mak 5:1-20; Luk 8:26-39

²⁸ Jisas wae akwapea ént aokore nkwanwaek fi mwaek Gadara fiamp apár mek. Aenángo maok, kwatae-arop noumpoukoupá yaknámp arop anánkaopwe koropea Jisasén mwaeao kikip. Am arop yawor te arop kák nap fek mwaek yakria yopora wae nepara, aropao kor apápria am arop yawor yaknep mwaek te paokop mo i konapono.

²⁹ Am arop yawor Jisasén tékén sérrá, “Kwaromp Táráp e! Amo yinan apae nae nape? Kot nanap ke oukoumwan sik námp te, amo mapek koropea yinan touwe sáp nae nape?” ☆ ³⁰ Aenepo am fek ankwap kou kápae kare panek tae morok fépérrá yakáp. ³¹ Aenapo am kwatae-arop fákáre támao námwan aropomp naenámp kar fek Jisasén tékén sérrá, “Amo yinan yérépe nae nap kwamp te, kou kápae kare ará yakáp nap maomp pourou mek tirá kérépae.” ³² Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fárákapan sérrá, “Yumo am mek tukupenke!” Aeránko, am kwatae-arop fákáre am arop anánkaopwean pwarará kouamp pourou mek tukup. Aenapo am kou kápae kare te am kwatae-arop woukouria foporakoránka waeria, ént aokore yaknámp furuk pikrinkia ént aokore mek ént fépéria am mek surumpwi.

³³ Aenapo am kou wun i konap arop fákáre ek pirikimpea taun mek tukupea am kou surumpwimp kar farákáp. Aeria am kwatae-arop noumpoukoupnámp arop yaworan Jisaso yae-

☆ **8:29:** Lu 4:34,41; Kl 2:15

wourimp kar táman kor farákáp. ³⁴ Aenapo, am mekamp kápae kare koumteouráp arop koropea Jisasén kikip. Am fárákap man nkea apáp tokwaeriaka kar kárákáre fek sérrá, ‘Yinomp apár mek mamek te pwarará ankwapmwaek akwapae’ ria waeapon.”

9

Jisaso pu kor yae kor yoronkwae tankámp arop fwapi papámp kar

¹ Jisas bot ankwap mek korokwaprá ént aokore nkwanwaek fi mwaek arákarrá námoku yak konámp taun Kaperneam mek akwap. ² Aenángo arop fárákapao pu kor yae kor yoronkwae tanknámp arop sunkwiar mek papea sankorop. Aenapo, Jisas am fárákapamp méran nkea am pu yae yoronkwae tanknámp aropan sérrá, “Táráp e! Fwapon, amo warákárampo. Ono waráp kwatae nínik wae tirá épéri pwar nampono.” ✧

³ Aeránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fárákapao wawia, námokuráp nínik mek mwar arakrá nínik, “Mámá arop máte Kwarén wouroump sénámpwae!”

⁴ Aerá nínikapo maok, Jisas am arop fárákapamp nínik mek wae méria sérrá, “Yumo apaeritea yiráp nínik mek kwatae nínik sámp rape? ⁵⁻⁶ Onomp nínik te Aropamp Táráp te mámá apár mekamp aropamp kwatae nínik tirá épér naenámp kárákáreráo yak námpán ‘Yumo mérenk’ ria nampon. Ono ‘Waráp kwatae nínik tirá épér namp’rá sénanko, yumo kar karean sénamp’rá mér

✧ 9:2: Mk 2:3-5; Lu 5:18-20

mono. Aeno táte ono ‘Amo fárámpea akwapae’rá sénanko, yumo mao nánko nkeaka ‘Karenó’rá sér mwanapon.” Aerá séria maok, am pu yae yoronkwae tanknám aropan sérrá, “Amo fárámprá amo am fek yunkupá ampinap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae.” ☆ ⁷ Aeránko maok, am arop wae fárámprá námokuráp nap mek akwap. ⁸ Aenánko maok, kounteouráp arop fárákap am táman nkea apáp tirink. Aeria maok, am fárákap Kwaromp e sakapria maomp kárákáre fek arop fárákap takrá tére napan, ‘Aesio’rá sériapon.

*Jisaso Matyun wumwiria warámpámp kar
Mak 2:13-17; Luk 5:27-32*

⁹ Jisas takia pwarará akwapea nke nánko maok, arop ankwap takis sámponap nap mek tank. Maomp e te Matyu. Aenánko, Jisas man sérrá, “Ononampaok koropae.” Aerá sénánko, mao wae fárámprá Jisasomp wakmwaek akwap.

¹⁰ Jisas akwapea Matyump nap mek tankrá fánánko maok, takis sámponap arop fákáre ntia aropao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konap fákáre méntér tankáprá fépér. Maomp éréképá yarak i konámponap arop fárákapao kor énéni tankáp. ¹¹ Aenapo, Farisi fákáre táman nkea Jisas éréképá yarak i konámponap arop fárákapapan sérrá, “Yiráp tisa te apaeritea takis sámponap arop ntia kwatae ninikráp aropént tankrá fánámpon?” ☆

¹² Jisas am kar wawia am fárákapapan nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Arop fárákap touwe fwapnap apaeritea doktanámponak tukup

☆ **9:5-6:** Jo 5:8; 17:2 ☆ **9:11:** Lu 15:2; 19:7

mwanapon? Touwenap arop fárakapao saráp doktanámpok tukup konapon. ¹³ Yumo tukupea Kwaromp Buk fek yaknámp kar nkea mér sámpenke: ‘Ono te ofa sáp napan warákár mono. Arop aropompan ono warákár nampon.’ Ono ék namp te, námo yae-párak kare ninikrápao namprá niniknap aropan te érékép mono. Arop, námo kwatae ninikrápao namprá niniknap arop fárakapan wumwia érékép naeria ék nampon.” ✧

Jisas fir wuri konapan sénámp kar

Mak 2:18-22; Luk 5:33-39

¹⁴ Am ke fek táman Jon éréképá yáarak i konámp arop fárakap koropea Jisasén sérrá, “Apaeritea yino ntia Farisi fákáre ará Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri nángo, waráp éréképá yáarak i konap arop fákáre fir wuri mo napon?” ✧

¹⁵ Aerapo maok, Jisaso nopok am fárakapan kar pwarokwaprá sérrá, “Táte yupu wourékam sámprámp arop oukoumwan náráp nouroup arop fárakapént yak námp fek te mokopia yonkwae touwe mwanapanáp? Nánkár wakmwaek am yupuráp aropan sámpá tukup tenapo, náráp nouroup aropént yak mo nángo maok, am ke fek táman am fárakapao fir wuri mwanapon.” ✧

¹⁶ Arop ankwap waempyam fákáre wourékam sámpea épi fek paprá * aomp mo i konámpon. Táte mao tak nángo te, am waempyam me fek paprá aompinámp támao nénérep nángo, ankár porok

✧ **9:13:** Mt 12:7; 1 Ti 1:15 ✧ **9:14:** Lu 18:11-12 ✧ **9:15:** Jo 3:29

* **9:16:** ‘Épi ankank’rá sénámp te, Mosesomp loaok saráp tukup napan sénámpon. ‘Wourékam ankank’rá sénámp te, oukoumwan Jisaso farákápnámp ninikan sénámpon.

waempyam épi am pearákár tokwae naerámpon. ¹⁷ Tá arop ankwap wain ént wourékam sámpea meme yipi fekamp botol épi mek kér mo i konapon. Táte tak napo te, meme yipi fápákáráp nánko, wain apárok kwarákár nánko, am meme yipiao kor kwatae akwap naenámpon. Aeno ankár wain ént wourékam te ankár meme yipi wourékam fekamp botol mek kéria napo, anánkaopwe énénkér fwap yak konepon.” ✧

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar

Mak 5:21-43; Luk 8:40-56

¹⁸ Jisas oukoumwan am kar farákáprá yak nánko, lotu nap taokeyaknámpon arop ankwap koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria sérrá, “Onomp yupu-táráp wae oukoumwan sumpwi námpono. Aenámpan amo koropea maomp pourouk waráp yae pap napo, mao warko fárámpea yiki yakano.” ¹⁹ Aeránko maok, Jisas fárámprá maomp wakmwaek akwap nánko, mao éréképá yarak i konámpon arop fárákapao kor méntér tukup.

²⁰ Aenapo maok, yupu ankárankamp yaknámpon, mao te kápae kare por e-furuk pikria ankár taki yak námpon te akwapea éntér-sámpramp yopwar. Aenámpon am yupu koropea Jisasomp wonae fik younkwe mwae yakria maomp waempyam fu fek sámpon. ✧ ²¹ Mao te, námo maomp waempyam fek yae pap nánko te, ono e-furuk pik námpon wae fwap nae namponria ninikia yae pap. ²² Aenámpon

✧ **9:17:** 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16 ✧ **9:20:** Mt 14:36; Mk 5:25; Lu 8:43

maok, Jisas wae sámp-arákarrá man nkea sérrá, “Táráp e, amo oukoumwan te yonkwae kakére fek akwapampo. Amokuráp mérao amwan wae fwapi pap námpon.” Aeránko maok, am ke fek táman am yupu wae fwap. ✧

²³ Takia pwarará, Jisas wae akwapea lotu taokeyaknámp aropamp nap mekria nke nánko maok, arop poum-ke mek wur fokoprá youenka wae. ²⁴ Aenapo Jisas am fárákapan sérrá, “Yumo senke! Yupu-táráp te sumpwi mono, párák amp námpono.” Aeránko maok, táte am fárákapao, waeman sumpwi yak námp teria amomoránk. ✧

²⁵ Aenapo, am fárákapan ek tirá kérépá pwarará, Jisas mwar nap mek youmpea am yupu-táráp yákáre táman yaek sámp nánko, mao wae fárámp.

²⁶ Am takianánko, am kar te am apár mekamp kápae kare némpouk mwaek sérarrá paokopiapon.

Jisaso yi néneráp arop anánkaopwe ntia top kour aompi yaknámp arop fwapokwapimp kar

²⁷ Jisas wae takia am némp pwarará akwap. Aenánko maok, yi néneráp arop anánkaopwe maomp wakmwaek akwaprá arakrá wumwi, “Devitomp ou fekamp arop e! Amo yinan aropompae!” ✧

²⁸⁻²⁹ Aerepo maok, Jisas wae nap mek akwap nánko, am yi néneráp arop yawor maonámpok kopro. Aenepo, Jisaso am arop yaworan sérrá, “Ae te yumo fwap ono yumwan fwapi pap nanamp am wae mér nep nie?” Táte am arop yaworao nopok sérrá, “Tokwae Kar e, yeno. Yino wae mér

✧ 9:22: Mk 10:52; Lu 17:19 ✧ 9:24: Jo 11:11 ✧ 9:27: Mt 1:1

nempon.” Aerepo, Jisas wae am arop yaworamp yi mek yae papria sérrá, “Yumo onan mér nepon. Am tak nep támao yumo warko fwap nepon.”

✧ 30 Aeránko am arop yaworamp yi wae firikir. Aenánko Jisas am arop yaworan kar kárakáre arakrá sér, “Yumo mér kar kipo. Takria yumo arop ankwapan farákáp nepo, wawia mérantáno.”

31 Aerá sérimpan maok, am arop yawor ek akwaprá Jisas fwaprá káknámp kar am farákáp nepo, am fekamp kápae kare némpouk mwaekamp arop wawiapono.

32 Manénkir am arop yawor wae akwap neria nepo, arop ankwap fárakapao kwatae-aropao top kor aompi papnámp arop Jisaso-námpok warámpá korop. 33 Aenapo, Jisas am kwatae-arop yérépea kérép nánko, am top kor aompi yaknámp arop wae fwap kar sér. Aenánko koumteouráp arop ninik tokwaeria sérrá, “Wokwaek te mámame pourouráp ankank Israel fi mek korop moimpon.”

✧ 34 Aerapo maok, Farisi fákáre sérrá, “Mao te kwatae-arop taokeyak-námp aropamp kárakáre fek kwatae-arop yéréperá kérép konámpon.” ✧

Jisaso koumteouráp aropan aropomprá sérimpan

35 Jisaso kápae kare taun tá némp kánanke-táráp am mekmwaek yárakrá koumteouráp aropan maomp lotu nap mek kar yénkrá farákápámpono. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápria kápae kare aropamp pouroukamp nkwakwe make touwe

✧ 9:28-29: Mt 8:13; 15:28 ✧ 9:33: Mt 12:22 ✧ 9:34: Mt 12:24; Mk 3:22

fwapokwaprá kákámpon. ³⁶ Mao kápae kare koumteouráp aropan nkea yonkwae touwe tokwae. Am te apae riteanápe am arop fárákapamp ninik te épérépia kwatae kare yakáp napon. Am fárákap te sipsipao taokeyak naenámp arop mo nánko, námoku mwar yakáp nap niampi yakáp napon. ☆ ³⁷ Aenapo maok, Jisas námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákapan wounáp kar sérrá, “Fir te yopwar mek kápae kare nounoumouri námpan maok, am mek tére nae-námp kápae kare tére arop mo námpon. ☆ ³⁸ Aenámpara yumo ankár am yopwar naropwarén kar toropwap napo, mao tére arop sámp-kérép nánko, akwapea maomp fir tirá koupoukour nae-námpon.”

10

Éntér-sámpramp arop aposel yakápnámp kar

¹ Jisas náráp éréképá yáarak i konámp éntér-sámpramp arop fákáreran koropenkria éréképá tankrá am fárákapao touwenap arop fwapokwaprá kákria arop pouroukamp kwatae-arop yéréperá kérép mwanap kárákáre nénkámpon. ☆

² Am éntér-sámpramp aposel * fákáreramp e te ará: Ankwap te Saimon, maomp ankwap e te Pita, maomp nánae te Andru. Ankwap te

☆ **9:36:** Mt 14:14; Mk 6:34 ☆ **9:37:** Lu 10:2; Jo 4:35 ☆ **10:1:** Mk 6:7; Lu 9:1 * **10:2:** ‘Aposel’rá sénámp kar fi te ‘Arop ankwapao sámp-kérépnámp arop’ támaono. Am fákáre te Jisaso man náráp kar arop ankwap fárákapaonapok farákápenkria tirá kérép nánko, tukupea farákáp napon. Jisas éréképá yáraknámp arop fárákapan, tá Pol ntia Barnabasén kor ‘Aposel’rá sénapon. (Aposel 14:14 fek nkeae.)

Jems Sebedimp táráp ntia maomp nánae Jon.
³ Ankwap te Filip, ankwap te Bartolomyu, tá ankwap te Tomas, ankwap te wokwaek takis sámpámp Matyu, ankwap te Alfiusomp namoráp Jems, ankwap te Tadius. ⁴ Ankwap te Saimon Selot, ankwap te Jisasén outiri naenámp arop Judas Iskariot.

Jisaso náráp éntér-sámpramp aposel fákáreran tére nénkea tirá kérépámp kar

Mak 6:7-13; Luk 9:1-6

⁵ Jisaso am éntér-sámpramp arop fárákap tirá kérép naeria am fárákapan kar arakrá sér, “Yumo te ankwap fi aropaonapok tukup kwapono. Tá yumo Samaria mekamp némp-némp tukup kwapono. ⁶ Yumo te ankár Israel fi mekamp sipsip wae moyakáp nap niamp námpara, am mek tukup kipo. ✧ ⁷ Yumo tukupea kar arakrá farákáp kip: ‘Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak naenámp te wae wonae fik korop námpon!’ ⁸ Yumo tukupea touwenap arop fwapokwaprá kákrá, sumpwinap arop kékéménkrá kákrá, lepra touwe sámpnap arop fwapokwaprá kákria, kwatae-arop arop pourouk woukouri yakápnap yéréperá kérép kipo. Ankank yumo sámp nap te kwaporok sámp napara, yumo kor am ankank kwaporok nénk kipo.

⁹ Nánkár yumo tukupria te, yiráp yam kánanke mek golráp mani, silva, tá mani kaparáp, mámá ankank kékéria tukup kwapono. ¹⁰ Nánkár yumo paokop nap te yumo yam, waempyam ankwap, tá su, mear yaopwae ará te ti-samp kwapono. Arop tére námp te fwap am tére námp fek tapek

✧ **10:6:** Jer 50:6; Mt 15:24

nopok ankank sámp naenámpon. ✧ 11 Táte yumo
 ankwap taun mek, tá némpouk tukupria te, yumo
 ankár fwapia nkea mér kip. Am némpoukarp arop
 kwapwe kare yae-párák arop yak nánko te, yumo
 ankár méntér saráp yakápia nánkár wakmwaek
 am némp pwarará tukup kip. 12 Táte yumo
 ankwap nap mek tukup nap kwamp te, yumo
 am nap mekarp kourmteouráp aropan ankár
 arakrá sér kipo: ‘Kwaromp yonkwae porokwe
 yumont yakano.’ 13 Aerá sénapo, am nap mekarp
 kourmteouráp arop yumwan warákárria érékép
 napo te, yumo sénap kar kwapwe fwap am
 fárákapan yaewour naenámpon. Aeno táte mao
 yumwan warákárria érékép mo napo te, yumo
 sénap kar kwapwe warko yumwan mwar yae-
 wour naenámpon. 14 Táte arop ankwap yumwan
 warákárria éréképea yiráp kar wa mo napo te,
 yumo ankár am némpráp, am nap mek te ankár
 fori pwararea warko tukup kwapono. ✧ 15 Ono
 yumwan kare kar sénampon: Nánkárarp Kwaro
 kourmteouráp aropan kot naenámp fek, Sodom
 ntia Gomora mek sánkámp touwe kwatae kámá-
 pwarará yoporop touwe tokwae am némpao sámp
 mwanapon.” ✧

*‘Nkwakwe make touwe korop naenámp’rá
 sénámp kar*

Mak 13:9-13; Luk 21:12-17

16 “Yumo wawenk! Ono yumwan yao pwae
 mekarp as niamp ou mek sipsip niamp tirá kérép
 nampono. Aenampara, yumo ankár tákamao i

✧ **10:10:** 1 Ko 9:14; 1 Ti 5:18 ✧ **10:14:** Ap 13:51; 18:6 ✧ **10:15:**
 Stt 19:14-28; Ju 1:7

konámpnám̄p yonkwae kour fek tére kipo. Yumo ankár ant yuri i konámp ninikaokria yumo sánánkar porokwe fek yakáp kipo. ✧ ¹⁷ Yumo arop fárákapan fwapia mér kipo. Yumwan náráp kaunsilo nke nám̄p fek éréképá tukupá kot mwarea napon. Tá yumwan lotu nap mek ti fákeyakáprá yumwan fupuk mwarea napon. ¹⁸ Yumo ononampaok napara, yumwan Gavman ntia king fákáreaonapok éréképea tukup mwarea napon. Aenapo, yumo am fárákapan kar farákápria ankwap fi aropan kor farákáp mwanapon. ✧ ¹⁹ Yumwan érékép tukupea kot napo te, apápi kwapono. Yumo takria, ‘Yino am fárákapan te apaerá sér mwareano’rá ninik mwanape. Tá ‘Yino yinan turunk napo te, apae kar nopok sér mwareano’rá ninik mwanape. Yumwan am ke fek táman yumo kar farákáp mwanap kar Kwaro yiráp ninik mek pap naenámp̄ono. ²⁰ Apae yumoku am kar farákáp mwanapanápe, yiráp Naropwaromp Yiki Kor Spiritao yiráp top korént puiyakria am kar farákáp naenámp̄on. ✧

²¹ Arop fárákap náráp ankwapyaenápén kot nánko, tirá wour mwarea napon. Naropwaro náráp tárápan tak nánko, tá tárápuao kuri náráp éntupwar naropwarén yoporria tirá wour mwarea napon. ²² Waeman kápaē kare arop yumwan kokwarok mwarea napon. Am te apae riteanápe, yumo waeman onomp firáp yakáp napantá napon. Aeno arop ankár mér kárákare fek yakrá akwapea pwarnám̄p yae fek nánko te, Kwaro

✧ **10:16:** Jo 10:12; Ap 20:29 ✧ **10:18:** Ap 25:23 ✧ **10:20:** Jo 14:26

man fwap warko warámp naenámp. ✧ 23 Táte yumwan ankwap taun mekamp yérépe napo te, yumo ankár pirikimpea ankwap taun mek tukup kipo. Ono yumwan kare kar sénampono: Yumo oukoumwan Israel firamp taun mekamp tére pwar mo napo, Aropamp Táráp waeman ék naeria námpon.

24 Skul táráp te náráp tisan kámákár akwap mono. Táte tére konámp aropao kor náráp arop tokwaeran kámákarrá nareki yak mono. ✧ 25 Skul táráp akwapea maomp tisa yaknám niampnám te wae fwap pwi námpono. Táte tére konámp aropao kor akwapea náráp arop tokwae yaknám niampnám te wae fwap pwi námpono. Am arop fárákapao nap naropwarén e tokoprá ‘Belsebul’rá sénapara, mámá nap mek énéki yakápnap arop fárákapao kor kwatae e takrá tokoprá kák mwanapon.” ✧

Arop ankár Kwarén saráp apáp naenámp kar

Luk 12:1-9

26 Warko Jisas ankwap kar arakrá sér, “Aropao yumwan kwatae pap mwaria napo te, yumo apápi kwaponno. Kápae kare ankank mek oupouroupá yak nám te, nánkáráp érik korop naerámpon. Tá kápae kare kar mek yak nám te, nánkár arop ponankor fwap mér mwanapon. ✧ 27 Ono kar yumwan kumuruk farákáp namp te, yumo ankár wae fek farákáp kipo. Tá kar yumo sánánkar woupwi fek wa nap te, yumo ankár koupoukarrá tankáp konap mwaek fokopeyakrá,

✧ 10:22: Mt 24:9,13; Jo 15:18-21 ✧ 10:24: Jo 13:16 ✧ 10:25: Mt 12:24; Mk 3:22; Lu 11:15 ✧ 10:26: Mk 4:22; Lu 8:17

am kar farákáp kipo. ²⁸ Yumo te arop pourouan saráp tirá wouria yiráp waempén te kwatae pap mo mwanap arop táman apápi kwaponó. Táte mono. Yumo ankár arop pourou ntia waemp yaomwi mek sámp-sinaenámp Kwar táman saráp apáp kipo. ☆

²⁹ Arop ant kánanke anánkaopwe mani kánanke 2 toea fek sámp konaponó. Aeno táte yiráp Naropwar monorianánko te, am ant kánanke te ankwap apárok piká párákap mono. ³⁰ Aeno yumwan te mao waeman yiráp me korokamp me pwae wuriman wae kouroumpea pwi pwate námpon. ³¹ Aenámpara yumo te apápi kwaponó. Yumo te waeman Kwaro nke námp fek am ant kápae kare kánanke-táráp kámá-pwar napara, mao amwan fwap taokeyak kor naenámpón.” ☆

Jisasomp e érik sér mwanap kar

³² Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Arop koumteouráp aropao nke nap fek onomp e érik farákarrá sénámp te, ono kuri am aropamp e onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek maomp e érik farákarrá sénanampon. ³³ Aeno aropao koumteouráp aropao nke nap fek ‘Ono te Jisasomp firáp mono’rá sérianámp te, nopok ono kor onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek am aropan ‘Mao te onomp firáp mono’rá sénae rampon.’” ☆

Jisásén saráp ninik mwanap kar

Luk 12:49-53; 14:25-27

☆ **10:28:** Je 4:12 ☆ **10:31:** Mt 6:26 ☆ **10:33:** Mk 8:38; 2 Ti 2:12

³⁴ Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ono apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampan mpwe niniki kwapono. Ono apae apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampanápe, mono. Ono te bainatan sámpea ék nampono. ³⁵ Ono éknamp fi te arop náráp naropwarén yorowar nánko, tá yupuaokor náráp éntupwarén nánko, tá yupuaokor náráp yupu táparápén yorowar, mak mwanapono. ³⁶ Námoku ankárankamp nap mekamp arop kok yorowar mwanapon. ³⁷ Arop náráp éntupwar naropwarén saráp ninik tokwaeria, mao onan ninik tokwae mo námp te, mao te onomp nouroup yak naenámp pourou mono. Arop náráp poumou-táráp, tá yupu-tárápan saráp ninik tokwaeria onan ninik tokwae mo námp te, támao kor onomp nouroup yak naenámp pourou mono. ³⁸ Tá arop ono touwe sám nampaokria, onomp wakmwaek korop mo námp te, mao te onomp nouroup yak naenámp pourou mono. ³⁹ Arop námoku támao yiki yak kare sám naenámp te, maomp yiki yak te waeman akwapá moyak naenámp. Aeno arop onan ninikia námokuráp yiki yak wampwe pwar námp te, mao fwap yiki yak kare sám naenámp.” ✧

Arop yaewouri námp fek nopok sám naenámp kar

Mak 9:41; Jon 13:20

⁴⁰ Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Arop yumwan éréképea yaewour nap te, onan kor warámpea yaewour napon. Tá arop onan warámpea yaewour nap te, onan sám-kérép nánko

✧ **10:39:** Mt 16:24-25; Mk 8:34-35; Jo 12:25

ono ék namp Kwarén kor warámpea yaewour napon. ☆ ⁴¹ Arop námo profetén yaewour naerá ninikia profetén warákárria náráp nap mek warámpá akwap námp te, am profet sámp konámpnám taknám nopok sámp naenámp. Tá arop, ono yae-párák kare arop warákárria onomp nap mek warámpá akwap naerá ninikianámp te, am yae-párák kare aropao sámp námpnám taknám nopok kor am ankank kwapwe sámp naenámp. ⁴² Aropao ono éréképá tanknamp arop ou mekamp e moráp arop ankwapan nkea, mao te Jisasomp wakmwaek akwapnám aropara, yaewour naerá ninikia man ént yínksánkeanámp te, ono yumwan kare kar sénampon: Am taki námp te kwaporok mono, ankár nopok kor sámp naenámp.” ☆

11

Jono náráp éréképá yarak i konámp arop fárákap Jisasnámok tirá kérépámp kar

¹ Jisas námoku éréképá yarak i konámp éntér-sámpramp arop fárákan am tére mwanap kar farákáp. Takia kar wae pwarará, am némp pwarará am mwaekamp némpouk mwaek akwaprá koumteouráp arop fárákan Kwaromp kar yénkrá farákáprá yarak.

² Jono man fákapea páte napo yakria, Kraiso kápae kare térerá yaraknám kar wa. Aeria maok, Jon námoku éréképá yarak i konámp arop fárákan, Jisasén turunkenkria tirá kérép. ³ Aenánko maok,

☆ **10:40:** Mk 9:37; Lu 9:48; Jo 13:20; Ga 4:14 ☆ **10:42:** Mt 25:40; Mk 9:41; Hi 6:10

am fárákap tukupea Jisasén turunkrá, “Amo te am korop naenámpria yé péknámp arop támao ni, yino nánkár ankwapan yé pékrá yakáp mwanámp nie?”
✧

⁴ Tá nopok Jisas am fárákap ankrá sér, “Yumo tukupea kápae kare ankank yumo wawi nap, tá yumo yi fek nke nap, am táman Jonén sér kipo:
⁵ Yi néneráp arop fárákap warko fwap nke, tá pu kwataeráp arop fárákap wae paokop, tá pourouk lepra touwe sámpnap arop wae pourou yiki kwapwe, tá woupwi kérnáp arop fárákap warko fwap kar wa, tá sumpwináp arop fárákapao kor warko fárámp, tá ankank moráp arop fárákapao kor wae Kwapwe Kare Kar wa naponó. ✧ ⁶ Aeno táte arop ankwap mao onan mérámp pwar mo námp te, Kwaro man ourour sánk naenámpon.”

⁷ Am Jonomp éréképá yarak i konámp arop fárákap wae tukup tenapo, Jisaso Jon táman koumteouráp arop fárákap ankrá sér, “Wokwaek yumo arop yak mo apár mek te apae ankankan nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ént woupwi mekamp kaeak ankárak ouwiraó nánko, nárákár akwapá koropá námp táman nke mwaria tukupap nie? Am te mono! ⁸ Yumo apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te arop ankwap kwapwe kare waempyam moporia yak nánko, táman nke mwaria tukupap nie? Táman kuri mono! Arop fárákap waempyam kwapwe moporia nap te kingomp nap mek yakáp i konaponó. ⁹ Aeno yumo te apaen nke mwaria tukupapon? Profet ankárakan nke mwaria tukupap nie? Ye.

Tá kare, ono yumwan sénampon: Mámá yaknámprofet máte kápae kare ankwap profetén kámákár akwapea arop tokwae námpon. ¹⁰ Am arop táman Kwaro maomp Buk fek arakrá sénampon:

‘Wawenke!

Onomp kar farákáp naenámp arop sámp-kérép nanko,

amwan manénkir meki akwap naenámpon.

Mao amo akwap nanap mwae kup nánapia pwar naenámpon!’ ✧

¹¹ Ono yumwan kare kar sénampon: Arop ént mek nérrá kák-nám Jon te apárokamp ponankor arop fárákapan kámákár akwap námpon. Aenámpan maok, arop Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek arop apárok kar kánanke kwarok yak námpao maok, Jonén kámákár akwap námpon.

¹² Arop ént mek nérrá kák konám Jon yakám ke feknám pia koropea oukoumwan nám te, arop yoporráp kárakáre kor arop fárákapa Kwaro náráp firáp taokeyak nám te yorowarrá apárok anámpá pap mwaria wae napon. ¹³ Ponankor profet fákáre ntia Mosesomp loao kor Kwaromp kar farákáprá koropea Jon koropám ke fek naenámp karan sériapon. ¹⁴ Aeno táte yumo wa mwaria te yumo wawenke! Jon te Elaija am arop korop naenámp támaono. ✧ ¹⁵ Aenámpara, woupwiráp arop te ankár máma kar má wa kuno.

¹⁶ Oukoumwan máma ke fekamp koumteouráp aropan te ono waniamprá sénanampono? Am fárákap te tárápu anánk fákáre koropea némpouk tankáprá ankwap fákárao ankwap fárákapan sér i

konap niamp námpon. ¹⁷ Mao sérrá, ‘Yino yumwan wur fokop námpan maok, yumo tár pounk mo. Tá yino yonkwae touwe mwanap tár sámp námpan maok, yumo te éménk mo i konapon.’ ¹⁸ Tá taknám Jon koropea fir tokwae fár mo, wain ént fár mo námpono. Aenángo arop fárakapao man sérrá, ‘Kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyak námprá sénapon. ✧ ¹⁹ Aeno Aropamp Táráp ékia mao fir fárrá, wain ént fár, mak nánko, arop fárakapao man sérrá, ‘Yumo nkenke! Mao te fir fár tokwae konám arop, tá wain ént fár tokwae konám aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropamp nouroupono.’ Aenámpan maok, mao tere námpao Kwaromp mér yénkép námpté kare kar ankankono.” ✧

Kwatae ninik pwar monap arop firan aropompnám kar

Luk 10:13-16

²⁰ Ankwap némpouk mwaek Jisas kápae kare kárakáre tokwae yénkép námpan maok, am fárakap te kwatae ninik younkwek sir mono. Aenapantá, am ke fek táman Jisaso am fárakapan yoporimpono. ²¹ Takria arakrá sér, “Yumo taun Korasin mekamp arop fárakap, yumo te koupoutáráp nape! Tá yumo taun Betsaida mekamp arop fárakap, yumo te koupoutáráp nape! Arop ankwap ankwap fi mekamp taun Taia ntia Saidon mek ono yiráp taun mek yénképnamp kárakáre niamp yénképankoria te, am fárakap Taia ntia Saidon fi yonkwae touweria kápér i konap waempyam kápéria yaomwi éntu mek yakápria kwatae ninik waeman younkwe

mwaek sir mwarapono. ²² Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro koumteouráp aropan yurukupia touwe kwatae nénk naenámp yae fek te taun Taia ntia Saidon firao sámp mwanap touwe te, yumo sámp mwanap touwe tokwae niamp take mono. ✧ ²³ Tá Kaperneam mekamp arop fákáre, yumwan te arop ankwap fákáreao kakapea yámar mek sampok mwanap nie? Mono. Yumo ankár yaomwi mek pik mwarea napon. Táte arop ankwapao taun Sodom mek ono yumwan mapek kárákáre yénkép namp niamp take pourouráp yénképánkoria te, am Sodom oukoumwan fwap makánko yak naempon. ✧ ²⁴ Aeno ono amwan sénampon: Kwaro koumteouráp aropan yurukup naenámp yae fek te amo sámp nanap touwe tokwae te Sodom mek sámpap touwean kámákár akwap námp sámp nanapon.” ✧

*Jisasonámpok tukupea anepér sámp mwanap kar
Luk 10:21-22*

²⁵ Am ke fek táman Jisas Kwarén arakrá sér, “Ayao, amo yámar mek ntia apár taokeyak konap Tokwae Karono. Amo mámara ankank mér tokwaeria ninik kour kwapwenap arop fárákapan te mek wouroumpria, amo tárápunámp yakápnap aropan saráp yénkép nap táman, ono amwan ‘Aesio’rá sénampono. ✧ ²⁶ Ayao, am te kareno. Waráp ninik te taki yak námpono!”

²⁷ Jisaso am taun mekamp aropan warko ankwap kar sérrá, “Onomp Naropwaro onomp yaek ponankor ankank káká pwate námpon.

✧ **11:22:** Amo 1:9-10 ✧ **11:23:** Stt 19:24-28; Ju 1:7 ✧ **11:24:** Mt 10:15; Lu 10:12 ✧ **11:25:** 1 Ko 1:26-29

Arop ankárankamp Kwaromp Tárápan mér mono. Naropwar Kwar námoku saráp mérámpono. Tá arop ankwap Naropwarén mér mono. Kwaromp Tárápao saráp mérámpono. Aenámpara, Kwaromp Tárápao am fárákapan náráp Naropwar Kwar yénkép nánko, am fárákapao saráp Naropwar Kwarén mér napon. ✧

²⁸ Yumo arop fárákap tére tokwaea wae, tá ankank kakap napo, kápae nánko te, yumo ponankor ononampok korop napo, ono yumwan anepér nénk nanampon. ²⁹ Ono yumwan

sánknamp am yaopwae kápae yiráp yápare mek porokop tenamp te, * yumo fwap samp mwanapon. Tá ono yumwan sampenkria sánknamp ankank te kápae mono. Am te apae riteanápe ono te onokump ninik te apárok anámpea aropan sánánkar porokwe fek i konampono. Aenampara, yumo fwap anepér sámp mwanapon.

³⁰ Mámá yaopwae ono yiráp yápare mek pap namp te, yumwan kokwae sánk mono. Tá ankank ono yumwan sampenkria nénk namp te kápae mo, kakére fwapono.” ✧

12

‘Sabat yae fek tére kwaponó’rá sénap kar

¹ Wakmwaek ankwap Sabat yae fek Jisas witráp yopwar mekmwaek náráp éréképá yáarak i konámp

✧ **11:27:** Mt 28:18; Jo 1:18; 3:35 * **11:29:** ‘Yaopwae yápare mek porokop’ te bulmakaump yápare mek porokop tenapo, éréképea akwap nánko, ankore mekamp plau yaopwaerao kwar mek yokoroprá akwap konámpan sénámpon. “Juda Tére konap Ninik” kware 7 fek nkeampo. ✧ **11:30:** 1 Jo 5:3

arop éréképea akwap. Aenánko am fárákapao yae porokwe nánko, wít kánánkáprá yípi kokwarrá fépérrá tukup. ✧ ² Aenapo, Farisi fákáre am táman nkea Jisasén sérrá, “Amo nkeae! Waráp éréképá yáarak i konap arop fárákap nko, Sabat yae fek lo kákánk konap ankank te tak napon.” ³ Aerá sénapo maok, Jisas nopok am fárákapán sérrá, “Ae te yumo Devitoimp kar Kwaromp Buk fek yak námp te nke mák napon? Ono sénamp te am ke fek Devit ntia maomp arop fárákap yae porokwe nánko, ⁴ Kwaromp lotu nap mek yinkea Kwarén ofa sánknap pan fáriapono. Am pan te fouara, arop fár mono. Pris fákáreráo saráp fári konapan niapon. ✧ ⁵ Ae te yumo am kar lo fek yak námpan kor nke mori kwapono? Pris fákáre Sabat yae fek lotu nap tokwae mek lo kwe-pwararea tére napan maok, am fek te kwatae ninik yak mono. ✧ ⁶ Ono yumwan sénampon, mapek yak námp te támao lotu nap tokwaeran kwe-pwar námpon. ⁷ Kwaro sérrá, ‘Ono te ofa fek warákár mono. Ono te ankwapan aropompan saráp warákár nampon.’ Aeno táte yumo am mek yaknámp kar fwapia mér nap kwamp te, arop kwatae ninik mo, fwapnap aropan, kwatae ninik naprá yurukup mo mwanapono. ✧ ⁸ Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp mao námoku Sabat yaeran kor poukwap konámpono.”

Jisas Sabat yae fek arop yae kwataenámp fwapi papámp kar

Mak 3:1-6; Luk 6:6-11

✧ **12:1:** Lo 23:25 ✧ **12:4:** 1 Sml 21:1-6 ✧ **12:5:** Nam 28:9-10

✧ **12:7:** Hos 6:6; Mt 9:13

⁹ Takia Jisas am fek pwarará akwapea, ankwap taun mekia am fárákapamp lotu nap mek akwap. ¹⁰ Aenánko maok, am mek yaknámpp arop ankáránkamp maomp yae te yonkwae yak. Aenánko maok, arop ankwap fárákap Jisasén kot mwanámpria, mokopon nke mwar ritea man turunkrá, “Ae te nomo fwap Sabat yae fek touwenámp arop fwapi pap mwanámp ni mo nie?” ¹¹ Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákapán sérrá, “Yumo ou mek arop ankwap náráp sipsip Sabat yae fek apár me mek piká yak nánko te, mao fwap náráp sipsip warko ka-pap konámp te yumo wae mér napon. ¹² Aeno arop te sipsipan kámákár akwap námpon. Aenámpara, nomo fwap Sabat yae fek arop ankwapan yaewour mwanámpon.” ¹³ Aerá séria pwarará am aropan sérrá, “Wáráp yae kor ékékérae.” Aeránko maok, am arop wae náráp yae kor ékékér nánko, maomp yae kor wae kwapwe kareria ankwapmwaek yae kor niampi yak. ¹⁴ Aenánko, Farisi fákáre am nkea, lotu nap pwarará tukupea koupoukarrá tankáprá Jisasén sámp-wouroump mwaria kar sérar.

Jisas te Kwaromp tére arop kareno’rá sénámp kar

¹⁵ Jisaso am Farisi fákáre námwan kwatae pap mwarianap ninik wae méria am taun pwarará akwap. Aenánko kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup napo, mao touwenap arop ponankor fwapokwaprá kák. ¹⁶ Aeria maok, am fárákapán sérrá, “Yumo onan, mao tére námponorá arop ankwap fárákapao wa nap fek érik

séri kwapono.” ¹⁷ Aenánko maok, am kar te wok-
waek Kwaro profet Aisaiamp táp feknámp sérimp
kar wae méntér pwi námpono. Aisaia arakrá sér,

¹⁸ “Mámáte onomp tére aropan
ono wae nánapi pwara nampon.

Ono man warákár tokwaeria
ono te man yonkwae kárámp nampon.

Onomp Spirit maomp pourou mek pap nanko
mao yae-párák kare ninik fekamp kar
ankwap fi mekamp arop fárákapan
farákáp naenámpon. ✧

¹⁹ Mao te arop yopor kar sér mo,
kar tokwae tékén sér mo.

Mao koupoukour konap mwaek érik fokopeyakrá
wumwi kar fek kar farákáp mono. ✧

²⁰ Kaeak nunuri yak námp te,
am te ponankor tákár mono.

Táte kárákáre monámp lam mekamp wik
yurunk kánanke kwarok námp te
ponankor torokwari pap mono. *

Mao fwap térerá yakrá akwapea
yae-párák kare ninik pwi yak námp naenámpon.

²¹ Táte kápae kare ankwap fi mekamp arop
man méria, man yépékrá yakáp mwanapon.” ✧

*‘Jisas te Belsebulomp kárákáre fek tére námp’rá
sénap kar*

Mak 3:20-30; Luk 11:14-23

²² Am ke fek táman arop fárákapan arop
ankárankamp kwatae-arop noumpoukoupá yak

✧ **12:18:** Mt 3:17 ✧ **12:19:** 2 Ti 2:24 * **12:20:** Mao te aropan
porokwe fek i konámpan wounáp kar takrá sénámpono. ✧ **12:21:**
Ais 42:1-4

námp Jisasnámpok warámpá korop. Mao te yi ntia top kour aompi yak. Aenánko Jisas man fwapi pap nánko, mao wae kar séria yi fwap nke. ²³ Aenánko kápae kare koumteouráp arop nkea kokorokoria sérrá, “Ae te mámara arop te Devitomp fekamp táráp ni mo nie?” ✧ ²⁴ Aenapan maok, tá Farisi fákáre am wawia sérrá, “Am arop te Belsebul kwatae-arop fákáre taokeyak námp maomp kárákáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpono.” ✧

²⁵ Aerapan maok, Jisas am fárákapamp ninik mek wae méria am fárákanp sérrá, “Ankáránkamp firáp arop taokeyakáp nap mekamp kuk pirékarea yorowar napo te, am fi te mokopia kárákáre yak naenámpon? Waeman kwatae akwap naenámpon. Táte ankáránkamp némpoukamp arop, tá ankáránkamp nap mekamp arop kuk pirékarea yorowar nánko te, am némp ntia am nap mekamp arop te fwapi yakáp mono. ²⁶ Aeno táte Satan kok námoku yorowar nánko te, am Satanomp fi te waeman pipirikiri akwap naerámpon. Aenámpara, mao náráp firáp taokeyak konámp te mokopia kárákáre yak naenámpanáp? ²⁷ Táte kare, Belsebul onan yaewour nánko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nampan nánko te, wa yiráp arop fárákanp yaewouránko kwatae-arop yéréperá kérép konapon? Aenámpara yumokunap fi támao maok warko yumwan yurukup námpon. ²⁸ Aeno táte yumo nke napo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao onan yaewouránko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko te, yumo táman nkea, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te yumo nke nap fek wae

✧ 12:23: Jo 7:31 ✧ 12:24: Mt 9:34

ék námp, ará mér kipo. ☆

²⁹ Mokopia aropao ankwap kárakáre kor aropamp nap mek akwapea maomp ankank ti naenámpón? Mao tak naeria te, manénkir akwapea am kárakáre kor arop sámpea, paok fek yarokwapea pátea maok, mao fwap nap mek papará am mek tankápnámp ankank fwap ti naenámpón. ☆ ³⁰ Táte arop onomp nouroup mo námp te onomp yopor aropono. Arop onont ankára mek kounteouráp aropan koupoukour mo námp te, mao am fárákapan ti-yérépe nánko, pirikimp konapon.

³¹ Aeria ono yumwan sénampon, ‘Kwar te kounteouráp arop fárákapao kwatae ninik ntia man wouroump sénap fwap tirá épér naenámpón. Aeno arop Kwaromp Yiki Kor Spiritan wouroump sénap fekamp kwatae ninik te tirá épér mono. ☆ ³² Arop fárákapao Aropamp Tárápan kar kwatae sénap fekamp kwatae ninik te fwap tirá épér i konámpon. Aeno Kwaromp Yiki Kor Spiritan kar kwatae sénap te, Kwaro am fekamp kwatae ninik tirá épér mo nánko, oukoumwan taki yak, nánkár kor ankár taki yak naenámpón.’

Aropamp ninik mek yak námp maomp karao érik yénkénámp kar

³³ Tá Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Kwapwe kare yao te kirao kor kwapwe kare ki tank námpon. Táte kwatae yao te, kirao kor kwatae ki tank námpon. Arop fárákap, kwapwe kare yao ni, kwatae yao nierá mér mwaria te kiran

saráp nkea mér i konapon. ³⁴ Yumo kwatae kare arop tákam-ti kwatae niamp te, yumo mokopia kwapwe kare karan sér mwanapon? Arop ninik mek kwatae nkwakwe make ninik yak námp te, am támao maomp táp meknámp am takeniamp kar sérar i konámpon. ✧ ³⁵ Kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare kwapwe kare ninik mwar yak námpara, maomp táp meknámp kor kwapwe kare ninik fekamp karan saráp sérar i konámpon. Arop kwatae te maomp ninik mek kápae kare ninik kwatae yak námpara, am kwatae ninik táman saráp sérar i konámpon.

³⁶ Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro arop kot naenámp yae tokwae fek te, koumteouráp aropan yumo ponankor kar kwatae-námp nik mo, kwaporok sérar i konap, am fek yurukup nae-námpon.

³⁷ Amoku waráp sénap kar táman Kwaro yurukupia, amwan ‘Kwapwe kare arop’rá sér, tá ‘Amo kwatae arop’rá sénaenámpon.’”

‘Jisas kárákáre yénképano’ ria sériap kar

Mak 8:11-12; Luk 11:29-32

³⁸ Aenánko am ke fek táman lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákáre Jisasén sérrá, “Tisa, yino amo Kwaromp kárákáre yénkép napo, nke mwaro.” ✧

³⁹ Tá nopok Jisas am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Mámá ke fekamp koumteouráp arop fákáre te Kwarén pwarnap koumteouráp arop kwataerao ‘Kwaromp kárákáre nke mwar’rá sénapono. Táte ono am fárakapan Kwaromp kárákáre fwap yénkép nanampan maok,

am fek te profet Jonanimp Kwaromp kárákáreran saráp yénkép nanampono. ⁴⁰ Wokwaek kar Jona te éntékam tokwaeramp yare mek yámar yinink, kumur yininki yakámpon. Aeno Aropamp Tárápao kor kwar mek yámar yinink, kumur yininki yak naenámp. ☆ ⁴¹ Wokwaek kar Ninive mekamp arop fákáre waeman Jona Kwaromp kar farákáp nánko wawia kwatae ninik pwar napon. Aeno mapek yaknámp arop ankwap te Jonan kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro koumteouráp arop fárákapan yurukup námp fek, Ninive mekamp arop fákáre Kwaro arop ponankor yurukup námp fek fokouri yakáprá yumoinap kwatae ninik érik farákáp mwanapon. ☆ ⁴² Wokwaek kar yae-mánkwan mwaek panek yaknámp kwin te apár faek karaok yak námpao maok, Solomono kwapwe kare yonkwae kour kar farákáp nánko, wa naeria koropámpon. Aeno mapek yaknámp arop ankwap te, Solomonén kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro koumteouráp aropan yurukup námp fek yae-mánkwan mwaek panek yaknámp Kwin am mek fokopeyakria, mámá ke fekamp koumteouráp aropamp kwatae ninik érik sérar naenámpon.” ☆

Kwatae-arop warko arákarrá koropnámp kar

Luk 11:24-26

⁴³ Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Aeno táte kwatae-arop arop ankwapan pwarará te, akwapea ént yak monámp apár mekmwaek

yarak. Yárakria, am mek anepér sámp naenámp nap oupourouk námpao maok, mao nke mono. ⁴⁴ Aeria maok, mao sérrá, ‘Wampweno. Ono manénkir yakea koropnamp nap mek akwap nae’ ria koropea nke nánko, am nap te tiri farákápea fwapokwapia pwate napo, am nap te kwaporok yak. ⁴⁵ Aenánko te, mao warko akwapea ankwap fákánek kwatae-arop maomp kwatae ninikan kámákár námp éréképá koropea am nap mek tukupea yakáp. Wokwaek am arop te maomp pourouk kwatae-arop yak nánko, kwatae yakámpao maok, oukoumwan te warko ankár porok kwatae kare yak námpon. Tá taknámp oukoumwan mámá ke fekamp koumteouráp arop fárákapao kor, takeniamp arop yakáp mwarea napon.” ☆

*Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp fákáre korop-
nap kar*

Mak 3:31-35; Luk 8:19-21

⁴⁶ Jisas koumteouráp aropan am kar farákáprá yak nánko, maomp éntupwar ntia nánaeounáp koropea oumpwik furuk yakápria Jisasént kar sér mwaria. ☆ ⁴⁷ Aenapo, arop ankwapao Jisasén sérrá, “Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp mámá amont kar sér mwaria koropá ek yakáp nape.”

⁴⁸ Táte Jisaso nopok am aropamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Onomp éntupwar te wanono? Onomp nánae te wanono?” ⁴⁹ Aeria námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan

☆ **12:45:** 2 Pi 2:20-22 ☆ **12:46:** Mt 13:55; Mk 3:31; Jo 2:12; Ap 1:14

yae kurépi fokoprá arakrá sér, “Amo nkeae! Onomp éntupwar ntia onomp nánaeou te mámá fárákaponó. ⁵⁰ Arop onomp yámar mek yaknámp Naropwaromp ninikaok akwap námp te, támao maok onomp nánae, onomp antáp, onomp éntupwarono.” ✧

13

Arop yopwar mek ankankou yirirnámp wounáp kar

¹ Am yámaraoók táman Jisas am nap pwarará akwapea ekria maok, ént aokore tokwae woupwi fek tank. ² Aenánko, kápae kare koumteouráp arop koropea am fek koupoukour. Aenapo, mao am feknámp bot mek korokwapea tank nánko, koumteouráp arop ponankor ént woupwi mek fokouri yakáp. ³ Aenapo Jisas am fárákapan kápae kare wounáp kar farákáp. Aeria sérrá, “Yumo wawenke! Arop ankárankamp akwapea yopwar mek ankankou yirir námpono. ⁴ Mao yirir nánko maok, ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp nánko, antao koropea fépér. ⁵ Tá ankwapmwaek péri kor yárakár námp fek pik nánko, kwar tokwae mo námp fek piká tankáp. Aeria kwar mek pik mo nánko, am ankankou wae koupour kar páre námpao maok, ⁶ yámar narek aokrá yokwap nánko, kwar kánanke kwarokia am arák yonkwaeria ankankou yákáre námpon. ⁷ Tá ankwapmwaek wiráp paok wi forokoraenámp mek piká tankáp nánko, am wiráp paok wi támao woukoupria oupoupouri yak. ⁸ Aeno ankankou

✧ **12:50:** Jo 15:14; Ro 8:29; Hi 2:11

ankwapmwaek kwar émi kwapwe mek piká tankáp námp te, waeman fwap párea, warko ki kwapwe tankáp i konámpon. Aeria ankwap 100 ki tankáp, ankwap 60 ki tankáp, ankwap 30 ki tankáp i konámpono. ⁹ Arop woupwirápao námp kwamp te, mámá kar ankár wa kuno.”

*Jisas wounáprá sér i konámp kar fi
Mak 4:10-17; Luk 8:9-10*

¹⁰ Jisas am kar farákápea pwar nánko, maomp éréképá yarak i konámp arop farákap koropea Jisasén turunkrá, “Amo apaeritea am farákapan wounáp kar farákáp napono?” ¹¹ Tá nopok Jisaso am farákapan arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp kar fi mek wouroumpyak námp, Kwaro yumwan wae yénkép námpono. Aeno mámá arop farákapan te mono. ✧ ¹² Táte arop Kwaromp kar kárákáre fek niki samp nánko te, Kwaro man warko ankwap ninik kwapwe méntér tapokwaprá kápae kare sánk naenámp. Aeno táte arop kar wawia niki-samp mo námp te, Kwaro am ninik kánanke kwarok yak námpan maomp yaekamp pwarokwap naerámpon. ✧ ¹³ Am taki yak námp táman, ono am farákapan wounáp kar sénampon: Am farákapao am ankank énoukoup napao maok, am farákap te ankank ankwap wuri nke mono. Mao te kar wa mwaria woupwi pap napao maok, mao te wawia mér sámp mono. ¹⁴ Am koumteouráp arop farákapao mwanapan, profet Aisaia sérimp kar te wae érik korop námpon. Mao sérrá,
‘Yumo waeman kar wa napao maok,

✧ 13:11: 1 Ko 2:10 ✧ 13:12: Mt 25:29; Lu 8:18

am kar fi te mér mo mwarea napon.
Yumo wae énounkoup napao maok,
ankank ankwap wuri nke mo mwarea napon.

¹⁵ Am kounkteouráp arop fárákapamp ninik te
kárákáre yak námpon.

Aeria am fárákapao kar wawantá
woupwi kákaria yi wouri yakáp napon.
Aenapara, am fárákap te ankank ankwap nkeria,
maomp woupwi kar wawia
maomp ninik mek kar fi mérantánoria napara,
mao warko arákarea ononampok korop napo,
am fárákapapan fwapokwaprá kákantáno.’ ✧

¹⁶ Aeno yiráp yi fwap ankank nke, tá yiráp
woupwi fwap kar wawi konapara, Kwaro
yumwan ourour sánk naenámpon. ¹⁷ Ono
yumwan kare kar sénampon, wokwaek kápae kare
profet fákáre ntia yae-párák kare arop fárákap
oukounwan yummo nkenap ankank má nke mwar
karapao maok, nke moiapon. Tá oukounwan
yummo wanap kar má wa mwar karapao maok, wa
moiapon.” ✧

Ankankou fek wounápnámp kar fi

Mak 4:13-20

¹⁸ Jisas am fárákapapan sérrá, “Yumo am ankankou
yopwar mek yirir i konap fekamp wounáp kar
fi wawenk. ¹⁹ Arop Kwaro náráp firáp taokeyak
naenámpon karan wa námpao maok, am kar fi
fwapia mér mo nap te, mwaeak piká tanknámp
ankankou niampon. Satano koupour kar ko-
roprá am kar Kwaro arop ninik mek ankank
ounámpon yimp námp te, mao ti-akwap konámpono.

✧ **13:15:** Ais 6:9-10; Jo 12:40 ✧ **13:17:** 1 Pi 1:10-12

²⁰ Ankankou ankwapmwaek ankore mek péri kor yárakárnámp kwar yumuntuk piká tank námp te arop koupour kar kar wawia sámpea warákár. ²¹ Aenapao maok, am kar te arák kwar mek pik mono. Am te kánanke kwarok ke fek saráp yak nánko maok, mao Kwarén mérémp táman ankwapao námwan kar kwatae sérrá, nkwakwe make sokoro napo, maomp mér námp te koupour kar kwatae akwap konámpon. ✧ ²² Tá ankankou ankwap wiráp paok wi fi mek piká tank námp te, arop wae kar sámp námpao maok, apárokamp ankankantá ninik tokwaerá kápae kare mani kénk naerianámp ninikao Kwaromp kar oupouroupa pap nánko, mao te ki tank mo námpon. ✧ ²³ Aeno am ankankou kwapwe kare kwar mek piká tank námp niamp te, arop kar wawia am kar fi mér námpono. Aenánko mao fwap ki 100, 60, 30 arakrá tankáp konámpono.”

Yopwar mekamp apwar pwae kwataeran wounápnámp kar

²⁴ Warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te, arop ankwapao wit ou yopwar mek yirir i konámp niampon. ²⁵ Aenámpao maok, am koumteouráp arop pampi yakáp napo, kumuruk maomp yopor arop kánánkámp koropea kwatae apwar pwae ki wit fi mek yiriria pwarará akwap te. ²⁶ Wakmwaek am wit párea wae ki tank naeria nánko, nke napo, am apwar pwae kwataeao kor mént forokor. ²⁷ Aenánko, am yopwar mek téré

✧ 13:21: Kl 2:7 ✧ 13:22: Lu 12:16-21; 1 Ti 6:9-10

konap arop tukupea yopwar naropwarén sérrá, ‘Arop Tokwae, yino ník nánmp te, amo waráp yopwar mek te ankankou kwapwe mwar yoroi naponó. Mokopia apwar pwae kwatae am mek yakáp nánmpóno?’

²⁸ Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, ‘Yopor arop ankáránkampao am apwar pwae kwatae sira nánmpón.’ Aeránko, am téré aropao sérrá, ‘Ae te amo ník nap te, yino tukupea am apwar pwae kwatae moroprá koupoukour mwanámp nie?’

²⁹ Aerapo maok, nopok mao am fárákapan sérrá, ‘Mono! Yumo takria apwar pwae kwatae moroprá wit méntér morop mwanape. ³⁰ Énékér taki yakea nepo, nánkár wit moropnap ke fek yumo apwar pwae kwataeran mékir moroprá pupuria yaomwi mek yanki pwatea, wakmwaek wit koupoukarea onomp fir kák konamp nap mek kák mwanaponó.’ ” ☆

Mastet ki ntia yisan wounápnámp kar

Mak 4:30-32; Luk 13:18-21

³¹ Tá warko Jisas am fárákapan wounápnámp kar arakrá sér: “Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te, arop ankáránkao mastet ou sámpea yopwar mek yoroinámp niampon. ³² Am mastet ou te ankwap ankankou niamp tokwae mono. Am te kánanke kwarok kareno. Aenámpao maok, nánkár wakmwaek akwapea tokwaeria te ankwap pourouráp yopwar mekamp firan kámákár akwap nánmpón. Akwapea yao niamp nánko, antao kor fwap koropea am yowe mek tankáp i konámpón.”

☆ **13:30:** Mt 3:12

³³ Tá warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te yis niampon. Yupu ankárankampao am yis sámpea plaua dis mek yokwapea méntér arákareanángo, yámpea tokwae kar i konámp niampono.”

Jisas wounáp kar mwar farákápnámp kar

Mak 4:33-34

³⁴ Am kápae kare kar Jisaso kourámp aropan farákáp námp te wounáp kar mwar farákáp námpono. Mao te am fárákapan érik farákarrá kar ankwap sér mono. Ankár wounáp kar mwar farákáp námpono. ³⁵ Aenámpan am te wokwaek profet ankwapao sérimp kar méntér pwi námpono. Wokwaek mao sérrá, “Ono am fárákapan kar farákáp nanamp te wounáp kar fek sénanampon. Ono am arop fárákapan wokwaek Kwaro mámá apár yoro námp feknámpia mek wouroumpea yakrá koropea oukoumwan námpan sénanampon.” ✧

Apwar pwae kwataeran wounápnámp kar fi

³⁶ Takia pwarará Jisas kourámp aropan párapoprá wae nap mek akwap. Aenánko maomp éréképá yarak i konámp arop fárákap koropea man sérrá, “Amo yinan am apwar pwae kwatae yopwar mek forokornámp wounáp kar fi farákápa.”

³⁷ Tá nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Arop kwapwe kare ankankou yoro námp te Aropamp Tárápono. ³⁸ Yopwar te mámá apárono. Kwapwe kare ankankou te Kwaro náráp firáp taokeyak-námp mek kamp kourámp aropono.”

Apwar pwae kwatae te Satanomp kouramp aropono. ✧ ³⁹ Am apwar pwae ou kwatae yirir námp te Satan nono. Am fir yápaenámp ke te mǎmǎ apár pwar naenámp yaenono. Yopwar mek tere konap arop te ensel fákáreno. ⁴⁰ Am apwar pwae kwatae koupoukarea yaomwi mek yankap nap te taknámp nánkár mǎmǎ apár pwarnámp yae fek tak mwanapon. ⁴¹ Aropamp Táráp maó náráp ensel fákáre tirá kérép nánko, náráp firáp taokeyaknámp mekamp arop fárákapan mérnep kwatae pap konámp ankank, ntia kápaé kare kwatae niniknap arop fárákapan fárarámprá párapok mwanapon. ⁴² Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épéri tenapo, am yaomwi mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon. ⁴³ Am ke fek táman yae-párák kare kouramp arop fárákap te náráp Naropwaro maomp firáp taokeyaknámp mek yakáprá yámarnámp wae tákapá yakáp mwanapon. Arop woupwirápao námp kwamp te, ankár mǎmǎ kar má wa kuno.” ✧ ✧

Arop mani bokis kwar mek tank nánko nkenámp wounáp kar

⁴⁴ Tá Jisaso warko arakrá sér, “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak námp te make niampon: Maniráp bokis yopwar mek manénkir kwar mek wouroump tenapo, arop ankwapao akwapá kwar yokoroepa nkeaka warko oupouri pwar. Aetea maó warákár karia akwapá námokuráp ankank ponankor koupoukarea arop

nénkria, am fek mani sámpea warko am mani fek yopwar am sámp námp niampon.”

Anani kor kwapwe niampan wounáprá sénámp kar

⁴⁵ Tá ankwap wounáp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak konámp te, arop ankwap solwara mekamp anani kor émi kwapwe kare * bisnis téreria am fek mani sámp.

⁴⁶ Ae konámpao, mao nke nánko, anani kor ankwap ankárak kwapwe kare kare nánko, mao akwapea námokuráp ankank ponankor nénkria mani tia, am mani fek am anani kor kwapwe námoku naenámp sámp námp niampon.”

Umbenan wounápnámp kar

⁴⁷ Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak konámp te arop ankwap ént aokore mek umben sirarea kápae kare nkwakwe make éntékam ti.

⁴⁸ Am umben mek te top pwarámpeyak nánko, forokwapea sakwap paprá tankáprá, baket mek éntékam am kwapwe karenámp kákrá, kwatae éntékam épér i konap niampono. ⁴⁹ Nánkár mámara apár pwarnámp yae fek taknámp mwanapono. Ensel fákáre ékia yae-párak kare arop ou mek kwatae ninikráp arop yakáp napan farámprá párapop mwanapon. ⁵⁰ Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épér tenapo, am fárákap yaomwi

* **13:45:** ‘Solwara mekamp anani kor émi’rá sénámp te, solwara mek kour mekampao yumwi fek kárakap yak nánko, sámpea am fek mani tokwae ti konapono. Koumteouráp arop te am ankank táman kikiank kare konapono.

tokwae mek yakáprá éménka waeria yu kíkimpia wae mwanapon.”

Manénkirkamp kare kar ntia wourékam kare kar

⁵¹ Jisaso námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákapan turunkrá, “Yumo te máamá kar fi ponankor wae mér nap nie?” Aeránko maok, nopok am fárákapao Jisasén sérrá, “Yeno.” ⁵² Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, “Wokwaekamp lo mérap arop fárákap te Kwarén méria náráp firáp wourékam taokeyak konámp mek korop napao maok, am fárákap te arak naponu: Nap naropwaro náráp nap mekamp maniráp ankank wourékam épirént ankár mek tapokwapea tia érik ti-mank nám niampon.”

Nasaret mekamp arop fárákap Jisasén younkwe sánkap kar

Mak 6:1-6; Luk 4:16-30

⁵³ Jisas am wounáp kar farákápea pwarará am némp pwarará akwap. ⁵⁴ Mao akwapea námokuráp taun mekria am fekamp kounteouráp arop am fárákapan námokuráp lotu nap mek Jisaso kar farákáp. Aenánko am fárákap wawia kokorokoria sérrá, “Am máamá mér ntia Kwaromp kárakáre yénkép nám maté maokamp sámpea námpon? ✧ ⁵⁵ Máamá arop te kamdamp tárápono. Maria te maomp éntupwarono. Jems, Josep, Saimon, Judas, am fárákap te maomp nánaeounápono. ✧ ⁵⁶ Maomp antáponáp fákáre te nomont yakáp naponu. Maomp mér ponankor te maokamp sámp námpono?” ⁵⁷ Aeria am fárákap Jisasén kokwarok.

✧ 13:54: Jo 7:15 ✧ 13:55: Jo 6:42

Aenapan maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Profet te kápae kare némpouk e yak námpono. Aenámpan maok, mao námokuráp némpouk, tá námokuráp nap kare mek te e yak mono.” ⁵⁸ Aenámpara, Jisaso am taun mek Kwaromp kárákáre kápae kare yénkép mono. Waeman mér mo napantá námpon.

14

Arop ént mek nérrá kák konámp Jon sumpwinámp kar

¹ Am ke fek Galili taokeyak konámp Gavman Heroto Jisas térenámp kar korop nánko wa. ² Mao náráp tére aropan sérrá, “Am arop te arop ént mek nérrá kák konámp Jono warko apár me meknámp fárámp námpono. Aenámpara, maomp yaek-námp Kwaromp kárákáre tokwae korop námpon.” ³⁻⁴ Am te arakimp: Wokwaek Heroto náráp nánae Filipomp yupu Herodiasén pwarokwap nánko, Jono Herotén sérrá, “Amo sámpnap yupu Herodias am te pwi yak mo námpon.” Aeránko maok, Heroto Jonén sámpea sen fek yarokwapea kalabus nap mek páte napo yakámpon. ✧ ⁵ Mao Jonén sámp-wouroump naerianámpao maok, koumteouráp arop fárákap te, Jon te profetonoria ninik nap ara, mao am fárákapan apápría man sumpwi pap mo, párák kalabus mek páte nánko yak. ⁶ Aenámpan maok, ankwap yae fek Heroto námwan éntupwaro sámpámp yaeran nikia fir kékérouria arop éréképeanánko, koupoukarrá fépér. Aenánko, am ke fek am Herodiasomp namom énki am arop ou mek kaerá yáarak nánko, Herot nkea

✧ **14:3-4:** Wkp 18:16,20-21; Lu 3:19-20

warákár tokwae. ⁷ Aeria maok, man kar papria sérrá, “Kare kar yámar mek yak námpráp amo námwan sápaeria sénap ankank te ankár sénap táman sánk nanampono.” ⁸ Aeránko maok, maomp éntupwar Herodiaso Jonén yonkwae pwarámpámp kwamp sumpwianoria man ninik sánkria sérrá, “Amo Herotén sénapo, arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp-fárákapea plet mek papea sánk naenámpo.” ⁹ Aerá sénánko maok, king te, mokop tak naeria ninik tokwae. Aenámpao maok, kápae kare arop fákáre koupoukarrá tankáprá fánap, mao wa nap fek fou e séri tenámp kwamp maok, ‘Sánkenk’rá sérimpon. ¹⁰ Mao arop ankáránk sámp-kérép nánko, kalabus nap mek akwapea Jonomp yápare kor karámp-fárákap. ¹¹ Takia am yépe kor plet mek papea sankoropá am yupu-tárápan sánk. Aenángo mao sámpá akwapea éntupwarén sánk. ¹² Aenapo maok, Jono éréképá yáarak i konámp arop fárákap koropea maomp yákáre samp-tukupea apár me mek papea pwarará, am fárákap tukupea Jisasén sériapono.

*Jisaso 5,000 aropan fir wunimp kar
Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15*

¹³ Jisas Jon sumpwimp am kar wawia am yaknámp némp pwarará bot sámpea arop yak mo apár mek námoku mwar ampok akwap naeria akwap. Aenángo maok, kounteouráp arop mao akwap námp wawia am yakápnep némp pwarará, Jisas akwap tenámp mwaek apáraok tukup. ¹⁴ Wakmwaek Jisas akwapea ankwapmwaek woupwi fek nke nánko, kápae kare kounteouráp arop ou má néntépá yakáp.

Aenapo, Jisaso am fárákapan yonkwae touweria maomp pouroukamp touwe fwapokwaprá kák. ✧

¹⁵ Tá wae kumur mek maomp éréképá yárák i konámp arop fárákap maonámpok koropea Jisasén sérrá, “Mámá ke mek te arop yakáp mo napo, wae kumur naeria námpono. Amo mámá koumteouráp arop wae tirá kérép napo, wonae fik mwaekamp némpouk tukupanápono. Aeria námokuráp mani fek fir tirá fáranápono.” ¹⁶ Aerapo maok, nopok Jisaso sérrá, “Apaeritea tukup mwanaponno? Yumo támao fir nénkenke.” ¹⁷ Tá nopok am fárákapao sérrá, “Yino te mapek fir tank mono. Pan yankapramp éntik, tá éntékam anánkaopwe arakia támao saráp tank námpono.” ¹⁸ Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Am fir onomp wonae fik mapek ti-koropenke.”

¹⁹ Aeria maok, koumteouráp arop fárákapan sérrá, “Apwar pwae fek tankápenke.” Aeria maok, mao am pan éntik, tá éntékam anánkaopwe takia yaek tia fákeyakrá yámar mek tokore yakrá Kwarén ‘Aesio’rá sér. Aea pwarará, am pan fápákária, mao námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapamp yaek nénk nánko, mao am koumteouráp arop táman nénk. ²⁰ Aenapo, am arop fárákap ponankor fépéria wae yare. Aenapo, fir ankwapmwaek tankáp nánko, koupoukarea éntér-sámpramp basket mek kákapo, top-popwarámpimpon. ²¹ Am arop fárákap te 5,000 niamp arakerao fáriapon. Am te koumteou tárápu te kouroump mono. ✧

*Jisaso ént yumunturik koropámp kar
Mak 6:45-52; Jon 6:16-21*

²² Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapan sérrá, “Yumo manénkir bot mek kounkouria ént aokore ankwapmwaek fi mwaek tukupenke.” Aeria maok, námoku mwar koumteouráp arop fárákapan tirá kérép naeria. ²³ Mao koumteouráp arop tirá kérépá pwarará, námoku mwar narek faonkwe wi fek Kwarén kar toropwap naeria. Wae kumur nánko, mao námoku mwar am faonkwe wi fek yak. ²⁴ Bot waeman akwapea ént aokore tokwae kuk nánko, ouwi bot me kour mwaeknám koropea bot panánkár. ✧

²⁵ Aenánko, wae wakor naenámp fápaé nánko, Jisas námoku ént yumunturik koropea am fárákapamp wonae fik. ²⁶ Aenánko, am fárákapan mao ént yumunturik koropnám nkea, kour me woukouria sérrá, “Námwan nkote! Ént arop kwataerao korop ri kane!” Aeria apápria fépénénka wae. ✧ ²⁷ Aenapo, Jisas am fárákapan koupour kar sérrá, “Yumo sánánkar kárákáre fek yakápenke! Máté ono támao korop nampono. Yumo apápi kwapon!”

²⁸ Aeránko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Amo nap kwamp te, amo onan sénapo, ono kor ént yumunturik amonapok korop nae.” ²⁹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo koropae!” Aeránko, Pita wae bot pwarará ént yumunturik Jisasnámпок akwap. ³⁰ Aenámpao maok, ouwi tokwaeran nkea apápria wae, ént mek pikria Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo onan yaewourae!”

³¹ Aeránko Jisaso koupour kar yae paprá Pitan yae tokoropea sérrá, “Amo te mér tokwae mono.

Amo apaeritea anánkaopwe ninik sámp napon?”
³² Aeria Jisas ntia Pita wae bot mek korokwap nepo, ouwi tokwae wae pwar. ³³ Aenánko bot mek tankápnap arop fárákap man loturia sérrá, “Kare kar, amo te Kwaromp Tárápono!” ☆

Jisaso Genesaret mek kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar

Mak 6:53-56

³⁴ Mao wae am ént aokore kuk meknámp pirékarrá tukupea nkwamwaek fik apár Genesaret mek. ³⁵ Aenapo am mekamp koumteouráp arop Jisasén wuri nkea maok, am fek wonae fik mwaekamp kápae kare némpouk kar sámp-kérép napo, am fárákapao kápae kare touwenap arop Jisasnámpok éréképá korop. ³⁶ Aeria am fárákapao Jisasén sérrá, “Amo taki yakrá, waráp pourou yénképá yak napo, am arop fárákapao waráp waempyam fu fek toupoukour napo, am fárákapamp touwe wae fwap naenámpo.” Takrá séri pwarará maok, maomp pouroukamp waempyam fek yae papnap arop fárákapamp touwe warko wae fwap námpono. ☆

15

Kwaromp lo appeyaenámpo loan kwe-pwarnámp kar

¹ Am ke fek Farisi fákáre ntia lo mérnáp arop fárákap Jerusalem meknámp Jisasnámpok koropea sérrá, ² “Apaeritea amo éréképá yárák i konap arop fárákap nomp appeyaenápo nomwan sápap lo kar

ták-sinapono. Am fárákap fár mwarianap ke fek te yae yárár i konapaok mo nap tene.”

³Nopok Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Apaeritea yumo Kwaromp lo kwe-pwarará, yiráp tékénouamp loak saráp tukup napon? ⁴ Am te Kwaro sérrá, ‘Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp karwaokampo.’ Tá ‘Arop náráp éntupwar naropwarén kar kwatae séria te, am arop ankár sumpwi naenámpon.’ ✧ ⁵ Aeno yumo te arop fárákapan ‘Arakenk’rá sér i konapon: ‘Yumo mani ankank yiráp éntupwar naropwarén yaewour mwanapan kor, am anánkwapan sérrá, “Ono wae am ankank te Kwarén sánk nanampria nánapi páte nampara, yumwan nénk mono”rá fwap sénanapono.’ Yumo aerá sér i konapono.

⁶ Am taknap ninik támao yumo Kwaromp kar apárok sámp-anámprá yiráp tékénou káknap loan saráp narek samp-tukup napon. ⁷ Yumo te kwekár i konap aropono! Profet Aisaia te waeman yumwan táman kare sénámpon:

⁸ ‘Am arop fárákap te náráp kar mwar onomp e sakap napon.

Aeno maomp ninik te onan panek yakáp napon.

⁹ Am fárákap aropamp lo karan saráp farákápria sérrá,
“Máte Kwaromp karonó.”

Aenapara,

am fárákap te onan kwaporok mwar lotu napon.’ ” ✧

*Ankank arop ninik mek oumi pap konámp kar
Mak 7:14-23*

¹⁰ Aerá séria maok, Jisas koumteouráp aropan koropenkrá wumwiria maok sérrá, “Yumo te fwapi wawia ninik kourenke. ¹¹ Ankank táp mek pik námp te arop ninik mek kwatae pap mo i konámpono. Aeno ankank arop ninik mek yak námpao maomp táp meknámp ek oukur korop námp te, am támao arop ninik mek kwatae pap námpo.” ✧

¹² Am ke fek táman Jisas éréképá yarak i konámp arop fárakap koropea Jisasén sérrá, “Ae te amo Farisi fákáre waráp kar wawia kokwarok nap te wae mér rape?”

¹³ Aerapo maok, nopok Jisas arakrá sér, “Onomp yámar mekamp Naropwar te mao wae yopwarrápono. Kápae kare ankank mao námoku yoro moi tari námpan te, am ponankor fi make mokwap naenámpo. ¹⁴ Yumo am Farisi fákáre námoku mwar taki yakápanápon pwarenke! Am fárakap te yi wuri yakáp napao ankwap yi wuri yakápnap arop fárakapan mwae kup yénkép mwaria napon. Aenapan maok, yi wurumpi yaknámp arop ankwap yi wurumpi yaknámp aropan mwae kup yénképria te, énénkér apár me mek pik nerea nepon.” ✧

¹⁵ Táte Pita Jisasomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo am arop ninik mek oumi papnámp kar fi wounáp nap yinan érik farákarrá sénapo, yino wa mwaro.” ¹⁶ Jisas nopok sérrá, “Yumo kuri oukoumwan épérép rape? ¹⁷ Ae te kápae kare ankank táp mek pikianánko, yare mek tankea tukwi mwae-párak akwapea tukwi nap mek pik

námp te mér mák rape? ¹⁸ Aeno ankank táp meknámp ek oukur korop námpao maok, am te ninik meknámp korop námpon. Aenámpara, am támao maok arop ninik oumi pap konámpon. ¹⁹ Ankank ninik meknámp koropánk i konámp te arakono: Ninik kwataenap, táte arop sámp-wouroump mwanap ninik, tá poumou nap mekamp yupu kokopor mwanap ninik, tá pwarápae sánk konámp kokopor ninik, tá oukun i konap ninik, tá arop kot nap fek kwekárrá sér i konap ninik, wouroump sokwak i konap ninik. ☆ ²⁰ Ará ankank támao maok, arop ninik mek oumi pap konámpon. Aeno arop manénkir yae yárar moi yakrá fir fárámp te aropamp ninik mek oumi pap mono.”

*Ankwap fi mekamp yupu Jisasén mér karimp kar
Mak 7:24-30*

²¹ Jisas am némp pwarará ankwap fi arop yakápnap taun Tair ntia Saidon mekmwaek akwap. ²² Aenángo Kenan fi mekamp yupu ampok yak námpao maonámpok koroepa Jisasén tékén arakrá sér, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo ankár onan aropompae! Kwatae-arop onomp yupu-tárápamp pourouk woukoupea kwatae papáne!” ²³ Aeránko maok, Jisas te am yupuan kar pwarokwaprá sér mono. Mao éréképá yarak i konámp arop fárákapao koroepa Jisasén sérrá, “Mámá yupu má nomp wakmwaek wumwirá koropáne. Amo sámp-kérép napo akwapano.”

☆ **15:19:** Ga 5:19-21

24 Aerapo maok, tá nopok Jisaso sérrá, “Kwaro onan ankwap firan yaewouraeria sámp-kérép mo. Israel fi mekamp sipsip moyakáp napantá Kwaro onan sámp-kérép námpono.” 25 Aeránko maok, am yupu koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar, amo onan yaewourae!” 26 Tá nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáprá sér, “Takria nomo tárápuamp fir sámpea asan * sámkantáno.” 27 Aeránko maok nopok yupuao sérrá, “Tokwae kar e! Amo te waeman kare kar sénapon. Aeno nap mek yakápnas te naropwaro fánámp fir tiri párakop pikrínk nángo, fwap am tirá fári konapono.” 28 Mao aerá séránko maok, Jisaso am yupuamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Waráp mér te tokwae kar námpara, amo sámp naeria kikiank nap take pourouráp amo fwap sámp nanapon.” Aeránko maok, am ke fek táman maomp yupu-táráp wae fwapimpono. ✧

Jisas kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar

29 Oukoumwan Jisas am némp pwarará Galili ént aokore wonae fik akwap. Aea mao pokea narek faonkwek tank. 30 Aenánko, kápae kare koumteouráp arop fárákap koropea maomp wonae fik koupoukour. Am fárákapao pu kwataenap arop, yi néneráp arop, kour korokorenámp arop, tá top kor aompi yaknámp arop, tá kápae kare ankwap touwenap aropan kor éréképá koropea Jisasomp

* **15:26:** 24 ntia 26: ‘Tárápu’ ntia ‘sipsip’rá sénámp te, Israel firan sénámpon. ‘As’rá sénámp te, ankwap fi aropan sénámpon. ✧ **15:28:** Mt 8:10,13

pu wonae fik kák. Aenapo, mao am arop fwapok-waprá kák. ³¹ Aenángo am arop fárákap táman nkea kokorokoria sérrá, “Wakwe! Am top kor aompiyaknámp arop kar sénámpwae! Kour korokorenámp arop warko fwap námpwae! Tá pu kwataeráp arop fwap yárok námpwae! Tá yi néneráp arop fwap nke námpwae!” Aeria maok, am fárákap Israel firamp Kwaromp e sakapiapon.

Jisas 4,000 arop fir nénkámp kar

Mak 8:1-10

³² Takia pwarará Jisas námoku éréképá yárok i konámp arop fárákapan wumwi nánko, korop napo sérrá, “Ono mamá arop fárákapantá yonkwae touwe nampono. Mao onont wae yinink yae yakápi napao fir mo námpono. Ono te yae porokwe make tirá kérép mono. Takria arop ankwap yae porokweraoia mwaeaoak poporokweantáno.” ✧

³³ Tá nopok mao éréképá yárok i konámp arop fárákapao sérrá, “Máte arop yak mo apárono. Nomo maokamp kápae kare pan mamá arop ou tokwae má pwi naenámpono?” ³⁴ Tá nopok Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo pan apaekamp tankáne?” Nopok am fárákapao sérrá, “Yinomp pan te fákánek tank námpono. Tá ankákárank éntékam kánanke tankáp námpono.”

³⁵ Aerapo maok, tá Jisaso am kounteouráp aropan sérrá, “Yumo apárok tankápenke.” ³⁶ Mao am pan fákánek sámp, éntékam ankákárank tia Kwarén ‘Aesio’rá séri pwarará, fápákária mao éréképá yárok i konámp arop fárákapamp yaek nénk. Aenángo, am kounteouráp aropan nénk napo,

✧ 15:32: Mt 14:14

³⁷ wae ponankor fépéria pwi. Aenapo maok, tá oukoumwan ankwapmwaek tankáp nánko, Jisasomp arop fákáre am fir koupoukarea fákáneek basket mek kák napo, top koupour yak. ³⁸ Am fárap arop te 4,000 niamp arake. Aenámpan maok, yupu ntia táráp te kouroump mono. ³⁹ Takia Jisaso am koumteouráp arop fárákap tirá kérépea pwarará, bot mek korokwaprá apár Magadan mekmwaek akwapámpon.

16

Jisasén 'Kwaromp kárákáre yénkép napo nke mwar'rá sériap kar

¹ Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre koropea Jisasén mokoponrá nke mwaria man sérrá, “Amo ankár yámar mekamp Kwaromp kárákáre yénkép napo, yino nke mwaro.” ✧ ² Aeapan maok, nopok Jisas am fárákan sérrá, “Kumur mek yumo nke napo, yámar noumouri nánko, nkea sérrá, ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naeane.’ ³ Tá koumounek yumo arakrá sér i konapono: ‘Yámar mek támáre nánko, oukoumwan te ouwi warákam korop naeane.’ Tá kare! Yumo waeman take pourouráp ankank nkea yae-párak yámar mek yurukup i konapan maok, yumo oukoumwan máamá ke fek koropánknámp ankank fwapia yurukup mo napon. ⁴ Yumo te Kwarén pwarnap koumteouráp arop kwataerao ‘Kwaromp kárákáre nke mwar'rá sénapon. Aenapan maok, ono yumwan Kwaromp kárákáre ankwap ankárank yénkép mono. Yumo Jonanimp kárákáre aran saráp nke mwanapono.”

✧ **16:1:** Mt 12:38; Jo 6:30

Aerá séria Jisas wae am fárákapan pwarará akwap.

☆

Yisan wounáprá sénámp kar

Mak 8:14-21

⁵ Jisaso éréképá yárák i konámp arop fárákap wae ént aokore tokwae tápampea tukupea nkwanwaek fik napao maok, am fárákap te pan sámp mo, ník mo pwarará tukup. ⁶ Aenapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo fwapia taokeyakápria yumo Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yisan mér kar kipo. ☆ ⁷ Aenáńko, am arop fákáre námoku támao téréménkrá arakrá sérarrá, “Am te nomo pan sámp mo, yaenémپی korop námpan sénámpon.” ⁸ Jisas wae am fárákapamp kar wawia sérrá, “Yumo te yiráp mér kánanke kare námpono. Yumo apaeritea yumoku sérarrá, ‘Yino pan mo námp’rá sérarapon? ⁹ Ae te yumo oukoumwan mér mo nap nie? Ae te yumo 5,000 aropao pan éntik fépéria napo te, apaekamp basket mek tirá kákapono? ☆ ¹⁰ Ae te yumo pan fákáneńk 4,000 aropao fépéria napo, ankwapmwaek tankáp náńko te, apaekamp basket mekia kákapono? ☆ ¹¹ Ae te mokopono? Yumwan ono ‘Pan sámpen’rá sér moi namp te, yumo mér mo napon? Ono sérrá: Yumo ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yis te yumo ankár fwapia mér kar kipo.” ¹² Aeráńko maok, am fárákapao wae mér, Jisas te ankár ‘Pan mekamp yisan mér kar kip’rá sér mono, ‘Am fárákap ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákárerao yénkrá farákáp konap karan mér kar kip’rá sénámponrá nínikiapon.

☆ **16:4:** Jo 1:17 ☆ **16:6:** Lu 12:1 ☆ **16:9:** Mt 14:17-21

☆ **16:10:** 15:34-38

*Pita Jisasén 'Krais'rá sérimp kar**Mak 8:27-30; Luk 9:18-20*

¹³ Jisas akwapea taun Sisaria Filipai mekmwaekria maok, mao námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákapan turunkrá, “Koumteouráp arop fárákap te Aropamp Táráp onan te wanonorá sénapon?” ¹⁴ Aerá turunkánko maok, am fárákapao sérrá, “Amwan te ankwap fárákapao ‘Arop ént mek éné i konámp Jon’rá sér. Ankwap fárákapao ‘Mao te Elaija’rá sér. Ankwap fárákapao ‘Mao te Jeremaia’, tá ‘Ankwap profet’rá sénapon.” ✧ ¹⁵ Aerapo maok, tá Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumoku kare te onan te ‘Wa’rá sénapon?”

¹⁶ Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo te Krais, * amo yiki yak konámp Kwaromp Tárápono.” ✧

¹⁷ Aeránko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Jonomp táráp Saimon, Kwaro amwan ourour sánk nánko, amo waeman kare sénapon! Apárokamp arop ankwapao am kar amwan yénkép mono. Onomp Naropwar yámar mek yak námp mao támao amwan yénkép námpono. ✧ ¹⁸ Ono amwan sérrá: Amo te Pita. Amo te yumwino. Ono am yumwi yumuntuk onomp sios am fek yoro nanampono. Aenanko sumpwiramp kárákáre te am siosén apárok tirá épér mono. Ono amwan Kwaro náráp firáp taokeyak konámp némpoukamp ménki fekamp ki sánk nanampono. ✧ ¹⁹ Apae ankank amo apárok mapek taokor napo te, Kwaro

✧ **16:14:** Mk 6:14-15 * **16:16:** “Juda Tére konap Nínik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ✧ **16:16:** Jo 6:69 ✧ **16:17:** Mt 17:5 ✧ **16:18:** 1 Ko 3:11; Ap 4:10-12; Ef 2:20

kor yámar mek taokor naenámpón. Tá apae ankank apárok mapek aokorop pwar napo te, Kwaro kor yámar mek aokorop pwar naenámpón.”

✧ ²⁰ Aeria maok, Jisaso námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákapan kar kárakáre fek ‘Yumo arop ankwapan “Mao te Kraiss támaono”rá séri kwaponó’rá sérimpon.

Jisas ‘Námo sumpwia fárámp nanamp’rá sérimpon kar

Mak 8:31-38; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

²¹ Takia pwarará am ke fek táman Jisaso mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Ono ankár Jerusalem mek akwap nanampon. Aenanko, lotu taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop mao onan touwe tokwae sámp napo, sámp nanampon. Takia am fárákapaon onan faropea pap napo, péri me mek páte napo, yinínki yakea nanko, Kwaro onan warko fárámpá pap naenámpón.”

²² Aeránko Pita man warámpá akwapea mwar fek yoporrá sér, “Tokwae Kar, amo te tak mo karenono. Amo am sénap kar te warámp pourouk koropantáno.” ²³ Aeránko maok, Jisaso sámp-arákarrá Pitan nkea sérrá, “Satan, amo nkwampok akwapae! Amo onomp mwae kup taokor kwaponó. Amo te Kwaromp ninikaok mono, aropamp ninikaok sarámp napon.”

²⁴ Aeri pwarará Jisas náráp éréképá yáarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Arop onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, ankár námokuráp ninik te wampwe pwarará, ono touwe

sámp nampaokria maok, onomp wakmwaek korop naenámpon. ✧ ²⁵ Arop námokuráp yiki yak námp sámp-fákeyak naerianámp te, maomp yiki yak te akwapá moyak naenámpon. Aeno táte arop ankwap onan ninikria náráp yiki yak wampwe pwar námp te, mao fwap námokuráp yiki yaká yak sámp naenámpon. ²⁶ Táte arop ankwap apárokamp kápae kare ankankan saráp sámprá yak námpao maok, mao yiki yaká yak naenámp mo nánko te, am kápae kare ankank te mokopia man yaewour naenámpon? Arop te apae ankank man sánk nánko, warko náráp yiki yak naenámp am fek yamokwapea sámp naenámpon? ²⁷ Ono makrá sénamp te, Aropamp Táráp maomp Naropwaromp wae tokwae ntia maomp ensel fákáre méntia ék naenámpon. Am ke fek mao ponankor koumteouráp aropainap ankank yurukupia nopok take pourouráp nénk nae-námpon. ✧ ²⁸ Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá yakápnap arop ankwap fárákap oukoumwan sumpwi mo, yakápria, manénkir Aropamp Táráp † king yoroia ék námp ankár nke mwanapon.” ✧

17

Jisasomp pourou mek wae tokwae nkeap kar

¹ Takia tokwampok yae akwap tenánko, Jisaso Pita, Jems, maomp ankwapnáp Jon, makia éréképea ankwap faonkwe tokwae narek karaok pokea, mao námoku mwar yakáp. ² Aeapo maok,

✧ **16:24:** Lu 14:27 ✧ **16:27:** Mt 25:31; 26:64; Mk 8:38; Lu 9:26; Ro 2:6; 1 Pi 1:17; Yé 22:12 † **16:28:** “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 84 fekamp kar nkeae. ✧ **16:28:** Mk 9:1; Lu 9:27

am fárákapao nke nap fek Jisasomp pourou mwar pourourápi akwap. Maomp yimetáp te yámarao tákapnámp wae tokwae niamp, tá maomp waempyamráp ankank te wupwi kor kareria, wae tákapa wae. ☆ ³ Aenánko, wokwaek kar yakep arop yawor Moses ntia Elaija * am fek koropea méntér yakria Jisasént kar sénépo, am arop yaworan kor wae nke. ⁴ Aeria maok, Pita am táman nkea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Nomo mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Amo ‘Takaerá sénépo te, ono fwap sákae yininkaopwe mapek woukour nanampono. Ankwap waráp por, ankwap Mosesomp, ankwap Elaijampor.”

⁵ Oukoumwan takrá sérrá yak nánko, am fek táman wae tákap-námp koumwe wupwi ékia am fárákapan oupouroup. Aenánko am meknámp arop kar niampao am yininkaopwean sérrá, “Mámáte onomp Tárápono. Ono man warákár tokwaeria ono man yonkwae kárámp nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” ☆

⁶ Aeránko, am arop yininkaopwe am kar wawia me kor woukourrá apárok yimetáp kákrá apáp tirinka waeapon. ⁷ Aenapo Jisaso am fárákapamp wonae fik koropea maomp pourouk yae papria sérrá, “Yumo apápi kwaponno. Ferámpenke!” ⁸ Aeránko ferámpará narek nke napo maok, arop ankwap te yak mono. Jisas mwar yak nánko nke.

☆ **17:2:** 2 Pi 1:16-18 * **17:3:** ‘Moses ntia Elaija’: Moses te lo farákápnámp arop. Elaija te Kraiss korop naenámpan profet kar sérariap ou mekamp profetono. Jisas te lo kar ntia profet fákáreráo sériap kar táman wae pwi pap námpono. ☆ **17:5:** Mt 3:17

⁹ Takia maok, mao wae faonkwek pwarará émpi fek pikria Jisaso am fárákapan kar kárakáre sérrá, “Yumo arop ankwapan yumo nkenap ankank mámate séri kwapono. Ankár yakrá akwapea Aropamp Táráp apár me meknámp Kwaro warko fárámpá pap-námp ke fek naenámpon.”

¹⁰ Aeránko maok, mao éréképá yarak i konámp arop fárákap man turunkrá, “Mokopia lo yénkrá farákáp konap arop fárákap sérrá, ‘Elaijamékir warko korop nángo, Krai wakmwaek korop naenámp’rá sénapon?” ☆ ¹¹ Tá nopok Jisaso sérrá, “Am te kare, Elaija ankár koropea kápae kare ankank fwapokwap naenámpon. ¹² Ae naenámpan maok, ono yumwan sénampon, Elaija te wae korop námpan maok, arop fárákapao man wuri nke moiaka námoku man nkwakwe make napon. Aropamp Tárápan kor sámpea takia pap mwanapon.” ☆ ¹³ Jisas takrá sénánko, mao éréképá yarak i konámp arop fárákap wae méria, mao te arop ént mek nér i konámp Jonén sérianrá ninikiapon. ☆

Jisaso kwatae-arop woukoupeyáknámp táráp fwapi papámp kar

Mak 9:14-29; Luk 9:37-45

¹⁴ Wae tukupea koumteouráp arop ou yakáp nap fek napo maok, arop ankárankamp koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá arakrá sér, ¹⁵ “Tokwae Kar e! Amo onomp poumou-táráp má aropompae! Mao te mánmánria maomp pourou te kwatae kare yak námpon. Kápae kare por yaomwi mek piká párákap, tá kápae kare

por ént mek piká párákap. ¹⁶ Mak i konámpan waráp éréképá yárák i konap arop fárákapaonapok warámpá akwap nanko, am fárákap te fwapi pap mwanap pourou mo naponu.” ¹⁷ Aeránko maok, nopok Jisas arakrá sér, “Yumo koumteouráp arop yumo Kwarén mér moria, onomp kar younkwe mwaek sinap te, ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan wanonorá mér mwanapon? Apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yae-wour saráp yak nanampon? Yumo am táráp mam-pok warámp-sankoropenke.” ¹⁸ Aeria maok, am kwatae-aropan yoporánko, am tárápan pwarará worokor akwap nánko maok, oukoumwan táman am táráp wae kwapwe kare. ¹⁹ Aenko mao éréképá yárák i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, “Yino te mokopia kwatae-arop yéréperá kérép mwanámp pourou mo námpon?”

²⁰ Táte Jisas am fárákapan sérrá, “Yiráp mér te kánanke kwarok námpara, yumo te pwi mono. Ono yumwan kare sénampon: Yiráp mér mastet ki kánanke niampao kuri, yumo fwap mómá faonkwe man sérrá, ‘Amo fárámpea ankwapmwaek akwapae’ napo te, mao ampok akwap naenámpon. Yumo tére ankwap yumwan pwi mo naenámp te yak mono. ✧ ²¹ Take pourouráp kwatae-arop yérépe mwanap mwae kup te ankwap yak mono, Kwarén sér mwarea nap fek fir wuri mwanap mwar yak námpon.”

Jisas námoku sumpwi naenámp ankwap por sérimp kar

Mak 9:30-32; Luk 9:44-45

✧ **17:20:** Mk 11:23

²² Jisas énéni Galili mek tukupria maok, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Aropao Aropamp Tárápan ankwap fárákapamp yaek pap mwanapon. ²³ Aenapo am fárákapao faropea péri me mek páte napo, yinink yae yakea warko fárámp nae-námpon.” Aeránko maok, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákap am kar wawia yonkwae touweria ninik tokwae. ✧

Jisaso lotu nap tokwae mek takis mani sirarámp kar

²⁴ Wakmwaek am fárákap tukupea Kaperneam mek napo maok, lotu nap tokwae mekamp takis sámp konap arop fárákap koropea Pitan arakrá sér, “Yiráp tisa te lotu nap tokwae mek takis sir ko-námp nie?” ✧ ²⁵ Aerapo maok, Pita sérrá, “Yeno. Wae sir ko-námpono.” Aeria mao wae nap mek youmpea Jisasén am táman sénaeria námpao maok, Jisaso manénkir Pitan wounáprá turunkrá, “Saimon, amo ník nap te apaeno? Apárokamp king fákáre takis sámp nap te, ankwap fi aropao nap fekamp sámp konap ni, námokuráp firáp aropao nap fekamp sámp konap nie?” ²⁶ Aerá turunk nánko maok, nopok Pita sérrá, “Ankwap fi aropao nap fekamp sámp konaponno.” Aenánko nopok Jisaso man sérrá, “Takianánko te námokuráp fi arop te takis sir mono. Apárokamp kingao tak i konapao maok, nomo Kwarompara, lotu takis sánk mono. ²⁷ Aeno lotu nap tokwae mekamp takis ti konap arop nomwan yoporantáno. Amo akwapea ént aokore mek wouk-sirarea éntékam manénkir érékép nap maomp top kor kununkwapea am

mekamp mani náparamp sámpae! Amo am mani sámpae am fárákapan sánk napo, nomo énénkér nomp takis pwi naenámpo.”

18

‘Kwaro maomp firáp taokeyaknámp mek wa tokwae kari yak námpono’rá sénámp kar

¹ Am ke fek Jisas éréképa yarak i konámp arop fárákap Jisasnámpok koropea sérrá, “Kwaromp firáp taokeyaknámp mek te wa narek tokwae kari yak námpon?” ☆

² Aerapo maok, Jisaso táráp kánanke ankwap koropae rángo koropea am fárákapamp amore mek fokopeyak nánko yénkép. ³ Aeria mao sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Táte yumo épér morok táráp kánanke niamp arákár moria te, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek te yoump me kareno. ☆ ⁴ Arop námoku te wampwe pwarará, épér morok tárápao yak konámp niamp námpao maok, am arop te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mekamp arop ponankor kámákár akwap námpon. ☆

⁵ Táte arop ankwap onan ninikria mámake pourouráp táráp kánankeran warákárria warámp námp te, mao onan kor warákárria warámp námpon.” ☆

Arop ankwapamp mér námp kwatae pap konámp kar

Mak 9:42-47; Luk 17:1-2

☆ **18:1:** Lu 22:24 ☆ **18:3:** Mt 19:14 ☆ **18:4:** Mk 10:43-44

☆ **18:5:** Jo 13:20

⁶ Jisaso warko arakrá sér, “Aeno táte arop ankwapao táráp kánanke onan mér námpan maorianánko am táráp onan mér námp pwar námp te, wae manénkir arop fárakapao am aropamp yápare kor fek yumwi tokwae tokoroepa man ént you tokwae mek sitenapo, tak moano mpupo.

⁷ Apárokamp arop fárakap arop ankwapan yampourou napo, maó kwatae ninik nap te am yampourounap arop fárakap te koupoutáráp nape. Tá kare, kwatae ninik te waeman korop námpan maok, am kwatae ninik sámpá koropá papnámpan aropao maok koupouteane.

⁸ Táte waráp yae kor, tá waráp pu kor támao amwan kwatae ninik mwaek sakwap naerianánko te, amo ankár am waráp pu kor ni, yae kor nie, am karámp-tákapea sirampo. Amo takria maok, yae kor ankárank mwaek ni, pu kor ankárank mwaek nie, am fek fwap yiki yak nanapon. Takria amo pu kor ntia yae kor énénkér mwaek yak napo, amwan torokwar mo i konámp yaomwi mek sirantáno. ⁹ Táte waráp yirao amwan kwatae ninik mwaek sakwap nánko te, wampweno. Amo am yi ankwapmwaek wur-sirarea ankárank mwaek yi fek saráp yiki yak sámpá yak nanapon. Takria amo énénkér mwaek yi sámpá yak napo, amwan ponankor yaomwi tokwae mek sirantáno.

¹⁰ Yumo fwapia mér kip: Takria yumo mekamp ankwap ankárankampao am kánanke-táráp tárápu te kánanke kwataerao námpwe mwanap. Mono. Ono yumwan arakrá sénampon: Yámar mek te

am fárákapan taokeyakáp konap ensel fákáre * te onomp Naropwar yámar mek yak námp, maomp yimetáp te wae nke konapon. ✧ 11 Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp te arop fárákap moyakáp napan warko érékép naeria ék námpon.” ✧

Sipsip moyak konámp wounáp kar

12 Tá Jisaso warko arakrá sér, “Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankárankampao 100 sipsip wuni-anánko, táte sipsip ankwap ankárank moyak nángo te, mao te akwapea oupouroung mo naenámp nie? Mono. Am 99 sipsip faonkwek yakáp napo pwarará ankárankamp moyak námp táman oupouroung i konámpon. 13 Ono yumwan kare kar sénampon: Mao am sipsip akwapea oupouroungia warámpria te, am sipsip ankárankan warákár námp te am 99 fwap yakáp nap táman warákár konámp kámákár ankwap námpon. 14 Aeno taknámp yiráp Naropwar yámar mek yak námp, mao kuri máma tárápu kánanke-táráp má ankwap moyak te ‘Mono’ ria námpon.”

Arop ankwap kwatae ninik napo man fwapokwap mwanap kar

15 Tá Jisaso warko arakrá sér, “Táte waráp ankwapnápo amwan kwatae niniki tenánko te, amo akwapea méntér yumoku mwar tankria maomp kwatae ninik érik yénképampo. Táte mao waráp kar wa námp te, amo am aropan warko warámp napo, yumo énékér ankárankamp ninik

* **18:10:** “Taokeyakáp konap ensel’rá sénámp te, Juda firamp ninik te arop ponankor te ankákárank ensel man taokeyakápra, Kwaromp wonae fik akwap-korop konámpra mér napon.

✧ **18:10:** Lu 15:1-7 ✧ **18:11:** Lu 19:10

fek yak nepono. ☆ 16 Tá mao waráp kar wa mo nánko te, amo ankár arop ankárank, anánkaopwe arake éréképá akwapea waráp ninik sénapo, nopok am aropao sénámp kar anánk, yininkaopwe arakerao wa mwanapon. ☆ 17 Aeno táte mao am fárákapamp kar wa mo nánko te, amo ankár sios fákárean sérampo. Táte mao siosomp karan kor wa mo nánko te, mao te waeman Kwarén mér monámp arop ntia takis sámp konámp arop ni-amprá ninikampo.

18 Ono yumwan kare kar sénampon: Ankank ponankor yumo apárok mapek taokor napo te, am táman Kwaro yámar mek taokor naenámp. Tá ankank ponankor yumo apárok mapek aokorop pwar napo te, táman Kwaro kor yámar mek am aokorop pwar naenámp. ☆

19 Ono warko yumwan sénampon: Táte yumo má apárok yakáp nap fekamp anánkaopwerao ankárankamp ankank sámp neria, ankárankamp ninik fek kar toropwap nepo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp fwap am anánkaopweran am ankank nénk naenámp. ☆ 20 Ye. Táte arop anánkaopwe yininkaopwe arakerao onan ninikia ankwap fek koupoukour napo te, onoku am fárákapamp ou mek yak nanampon.”

*Tére arop maomp ankank kwaporok sámp nap
nik mo pwar monámp kar*

Luk 17:3-4

21 Am ke fek táman Pita koropea Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar, apaekampor onomp

☆ 18:15: Lu 17:3; Ga 6:1 ☆ 18:16: Jo 8:17 ☆ 18:18: Jo 20:23

☆ 18:19: Jo 15:7

ankwapnápo onan nánko, ono maomp kwatae ninik ník mo pwar nanampon? Ae te fákánek por nie?”

²² Tá nopok Jisaso man arakrá sér, “Ono amwan ‘Fákánek por wae támaono’rá sér mono. Ono sérrá, ‘Fákánek fére-sámpramp fákánek por’rá sénampon.

²³ Aeno, Kwaromp firáp taokeyak konámp te, king ankwapao náráp tére aropao, ankank nánkár nopok sánk mwanámpria kwaporok tia napo, am tére aropan kwaporok tinap ankank fwapokwap námp niampono. ²⁴ Mao am téreria am nopok sánk mwanámpria, kwaporok sámpnámp arop warámpá tukup napo, am arop te 10 milion kina kwaporok sámp námp, mao te nopok sánk mono.

²⁵ Aenámpao maok, am nopok sánk naenámp mo nánko, kingo arop fárákapan sérrá, ‘Am arop ntia maomp yupu, maomp tárápu, maomp kápae kare ankank arop ankwapan sánkea, am fekamp mani mao kwaporok sámpnámp ankank fek nopok sankoropenke.’ ²⁶ Aeránko maok, táte am maomp tére konámp aropao koropea kingomp wonae fik kwaráp torokomprá man arakrá sér, ‘Amo onan aropompria kánámpár yépékae. Nánkáráp waráp ankank kwaporok sámp nampara, ponankor nopok sánk nanampono.’

²⁷ Tá maomp arop tokwae am tére konámp aropamp kar wawia man aropompria maok, mao kwaporok sámpnámp ankankan kor ‘Nopok sáp kwapono, wampweno’rá sér.

²⁸ Takia pwar nánko, am tére arop ek akwapea nke nánko, mao énénkér tére konép arop ankwap maomp 10 kina ‘Nopok sánk nanamp’ ria kwaporok sámpámp arop korop. Aenángo mao náráp

énénkér tére konep arop táman sámpea, oumpour kor fek sámpá fákapá fákeyakrá yopor tokwaeria sérrá, ‘Amo onomp 10 kina koupour nopok sápael!’

²⁹ Aeránko maok, am méntér tére konep arop támao man sérrá, ‘Amo onan aropompia kánámpár yépékae! Nánkár fwap nopok sánk nanampon.’

³⁰ Aerámpan maok, tá nopok mao monoria man sámp-akwapea kalabus mek pap nánko, yakea fwap am K10 nopok sánk naenámp am fek akwapano-ria.

³¹ Aenángo maok, tá méntér tére konap arop fárákap mao taknámp táman kokwarokria tukupea arop tokwaeran sér. ³² Aenapo arop tokwaerao am tére aropan sérrá, ‘Amo te kwatae kare tére aropono. Manénkir amo onan “Námwan aropompae” ria ém napo, amo am kwaporok tinap ankank “Nopok sáp kwaponno” ri pwara nampon. ³³ Ono amwan aropompi namp te, amo apaerá waráp méntér tére konep aropan aropomp moi napon?’

³⁴ Aeria maomp arop tokwae am te yonkwae pwarámpea man kalabus nap taokeyak konap arop fárákapamp yaek pap nánko, mao man touwe kwatae sánk napo, mao kwaporok sámpnámp ankank warko nopok sánk naenámp, am fek akwapea pwar naenámp. ³⁵ Táte yiráp ankwapnápo yumwan napo kor, yumo yiráp ninik meknámp kar maonap kwatae ninik nik mo, pwar mo napo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp mao kuri yumwan ankár taknámp naerámpon.” ✧

19

Jisaso 'Poumou nap mekamp yupu pwar kwapono'rá sénámp kar

¹ Jisaso am kar farákápea pwarará, mao distrik Galili pwararea, distrik Judia mek ént Jordan tápamprá nkwamwaek fi mwaek akwap.

² Aenánko kápae kare arop fákáre maomp wakmwaek tukup napo, am arop fárákapamp touwe am fek fwapokwaprá párapok.

³ Aenánko Farisi fákáre koropea Jisasén moko-pean nke mwar ritea arakrá sér, “Ae te nomo nomp lo fek fwap nkwakwe make ankank fek poumou nap mekamp yupu pwar mwanámp nie?”

⁴ Tá nopok Jisaso am fárákan serral, “Ae te yumo lo fek yaknámp kar am te nke mori kwapon? Am te arakrá sénámp: ‘Wokwaek kar Kwaro kápae kare ankank yoromp fek, mao poumarop ntia yupu yoroi námpon.’” ✧ ⁵ Aeria Kwaro serral, ‘Arop náráp éntupwar naropwar pwararea yupunt koump námp te, am anánkwap waeman ankárankamp pouroui yak nepon.’

✧ ⁶ Aerá sénámpara, am anánkwap te warko anánkaopwe mono. Am anánkwap te waeman ankárankamp pourou támaonono. Aenámpara, ankank Kwaro koumpea pwate námp te, arop te poporori kwapono.”

⁷ Aeránko maok, Farisi fákáreráo man serral, “Ae te Moseso nomwan lo sáприя serral, ‘Arop fwap pas kumwia am yupuan sánkrá am yupu pwarampo.’ Aerá sérimp te mokopono?” ✧

⁸ Táte Jisaso am fárákan serral, “Kwaro, yupu pwar kwaponoria am lo pap námpan maok,

yumoku támao, yupu pwar mwarrá kárákáre napantá, Moseso yumwan, yumoku takenkria pwará námpon. Aeno wokwaek kar te am ninik yak mono. ⁹ Ono yumwan arakrá sér rae: Táte yupu ankwap aropént kokopor mo námpan maok, am poumaropao man pwarará, ankwap yupu sámp nám p te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon.”

¹⁰ Aeránko maok, Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárákapao man sérrá, “Táte arop yupurént yakáp i konap ninik takanáko te, poumarop yupu sámp te wampweno.”

¹¹ Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákan arakrá sér, “Kápaé kare koumteouráp arop yumo sénap ninik am te ampaok mwanap pourou mono. Kwaro kárákáre sánknámp ankwap fárákapao saráp tak napon. ¹² Aeno yumo wawenk! Nkwakwe make arop fárákap yupu ti mono. Mapekamp ankwap fárákap éntupwaro fárákap nám feknámpia kwaporok taki yakáp napon. Tá ankwap fárákap kémpiarák fár-pwate napo, yupu sámp mwanap pourou mo nánko, kwaporok yakáp napon. Tá ankwap fárákap Kwaro náráp firáp taokeyak konámp táman ninikria námoku támao, yupu ti monorá séria kwaporok yakáp napon. Arop mámá kar fwap sámp naenámp kwamp te, sámpea ninik naenámp.”

Jisaso tárápu kánanke-tárápan ourour nénkámp kar

Mak 10:13-16; Luk 18:15-17

¹³ Jisas am kar farákáp nánko, am ke fek táman arop fárákapao tárápu kánanke-táráp maonámpok

éréképá korop. Am fárákapamp ninik te, Jisaso am tárápuan yae papria ourour nénkanoria. Aenapo maok, tá Jisas éréképa yarak i konámp arop fárákapao am arop fárákapan yopor. ¹⁴ Aenapo Jisaso sérrá, “Yumo yopori kwapono. Am tárápu numwar ononampok koropanápono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te mámáke pourouráp arop fárákap-ampono.” ✧ ¹⁵ Aerá séria maok, mao am tárápuamp pourouk yae papea pwarará wakmwaek am apár pwarará akwap.

*Ankank tokwaeráp arop tár-ménkiraoimp kar
Mak 10:17-31; Luk 18:18-30*

¹⁶ Aenánko maok, arop ankárankamp koropea, Jisasén sérrá, “Tisa, ono te ankár mokopia kwapwe kare ninikria ono yiki yaká yak nanamp sámp nanampon?”

¹⁷ Táte Jisaso am aropan sérrá, “Amo onan apaeritea kwapwe kare ninikan turunk rap? Kwar ankárankamp mwar kwapwe kareno. Táte amo yiki yak sámp naeria te amo ankár lo ponankor mántwaokampo.”

¹⁸ Aeránko nopok am aropao sérrá, “Mokope lonono?” Tá Jisaso man sérrá, “Ará lo aráne: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Yupuráp arop, poumouráp yupu, amo kokopori kwapono. Amo oukuni kwapono. Aropan kot napo, amo ‘Maoinámp’ ria kwekár kar ankwap séri kwapono.

¹⁹ Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo. Amo ankár waráp pourouan aropomp i konapnámp taknámp, waráp nouroupén aropompampo.”

✧ **19:14:** Mt 18:2-3

²⁰ Aeránko maok, tá am arop tár-ménki támao sérrá, “Am lo ponankor te ono wae mántwaok i konampono. Aeno ono apae ankankan mo nampon?”

²¹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo ankár kwapwe kare nae nap kwamp te, amo waráp kápae kare ankank aropan nénkea, am fekamp mani sámpea ankank monap arop fárákan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapono. Aenanapara, amo te onomp wakmwaek koropae.”

²² Tá nopok am arop tár-ménki am kar wawia, ae te mokop nanamponorá nínik tokwaeria Jisasén pwarará akwap. Am te apae riteanápe, náráp ankank tokwaeran arop nénk te monoria námpon.

²³ Aenánko maok, Jisaso mao éréképá yarak i konámp arop fárákan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Kápae kare ankankráp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yink naenámp te kour-sir kare námpon. ²⁴ Ono yumwan warko sé-nampon: Kamel te ankank aomp i konap nil me mek yoump naenámp wuriman kour-sir námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak konámp mek yoump naenámp te kour-sir kare námpon.”

²⁵ Aeránko, maomp éréképá yarak i konámp arop fákáre am kar wawia kokorokoria sérrá, “Takanánko te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?”

²⁶ Tá Jisaso am fárákan younkoupia sérrá, “Arop fárákap te pwi mono. Aeno Kwaro mwar fwap kápae kare ankank pwi námpon.”

27 Aerá sénánko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nkeae. Yino wae-man yinomp ankank ponankor pwararea waráp wakmwaek tukup námpon. Aeno yino apae ankank sámp mwanámpon?” ✧

28 Aeránko maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkár wakmwaek ankank ponankor wourékam yoro námp fek te, Aropamp Táráp e tokwae sámpea, sia King fek tank nánko, am ke fek táman, yumo arop fárákap onan éntér papá paokop nap, yumo kuri éntér-sámpramp sia fek tankápria éntér-sámpramp Israel fi taokeyakáp mwanapon. ✧ 29 Apae apae arop ononampaokria, náráp nap, náráp ankwapnáp, náráp antáp, náráp naropwar, náráp éntupwar, tárápu, yopwar, mao ará ankank pwar námp te, Kwaro nopok kápae kare ankank sánk nánko, am fárákap yiki yaká yakáp mwanapon. 30 Aeno kápae kare arop mekia tukup nap te, warko wakmwaek kar yakáp mwarea napon. Táte nopok kápae kare arop oukoumwan wakmwaek kar tukup nap te, ér-pwarará mekia tukup mwarea napon.”

20

Wain yopwaran wounápnámp kar

1 Tá Jisaso warko ankwap wounáp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaromp firáp taokeyak námp te, arop ankwap apár tokwae nánkáráp námp niampon. Aeria koumounek kar wakor ék námp fek, mao wain yopwar mek tére mwanap arop érékép naeria akwap. 2 Mao am fárákap wae

✧ 19:27: Mt 4:18-20 ✧ 19:28: Yé 2:26; 3:21

fwap ankárank yae fek térea sámp konap mani sámp mwanapria sénánko, ‘Yeno’ ria sénapo, mao am fárákan, náráp wain yopwar mek térenkria tirá kérép-ámpon. ³ Tá warko sarakok ke nánko, mao akwapea nke nánko, arop ankwap fárákap koupoukour konap fekkwaporok yakáp. ⁴ Aenapo mao am fárákan sérrá, ‘Yumo kuri tukupea onomp wain yopwar mek térea napo, yumwan fwap mani yae-párak nénk nanampono.’ ⁵ Aerá sénánko, am fárákap wae tére mwaria tukup. Tá éntér-sámpramp ke fek, tá yinink ke fek mao warko akwaprá takrá arop tirá kérép.

⁶ Kumur mek yámar éntik ke niamp arake fek akwapea warko arop ankwap fárákap yakáp napo nkea sérrá, ‘Yumo te apaeritea mapek kwaporok yakáp rape?’

⁷ Tá nopok am fárákapao sérrá, ‘Yinan tére sámp naenámp arop mo námpantá yakáp námpono.’ Tá mao sérrá, ‘Yumo kuri onomp wain yopwar mek tukupá térenke.’

⁸ Wae kumur nánko, am wain yopwar naropwar tére taokeyak konámp aropan sérrá, ‘Amo tére konap arop fárákan wumwiria nopok mani nénkae. Amo wakmwaek kar koropea térenap arop feknámpia nénkrá akwapea manmékir koropá tére nap fek pwarampo.’

⁹ Aeránko maok, arop fárákap kumur mek éntik ke nánko koropá tére nap am fárákap ankárank yae fek térea sámp konap mani ti. ¹⁰ Aenapo, manmékir kar koropá tére nap te, nomo wae mani tokwae sámp mwanámpan mpwe ninik. Aenapan maok, am fárákapao kuri ankár take pourouráp

ankárank yae fek térea sámp konap mani ti. ¹¹ Mao am mani tia yopwar naropwarén kar yorowarrá sérrá, ¹² ‘Mámá arop fárákap wakmwaek kar koropea ankárankamp ke fek saráp tére nap te, amo yino sámpnám niamp puri fek nénk naponó. Aeno yino te manénkir kar kounounek-námpia tére tokwae nánko, yinan yámar tákapa wae námpono.’

¹³ Aerapo maok, nopok yopwar naropwaro am ou mekamp arop ankárankan kar pwarokwaprá arakrá sér, ‘Onomp nouroup e, ono amwan te kwatae moi nampono. Ae te nomo ankárank yae fek térea sámp konap mani sámp nanaprá kar pap moi nám nie? ¹⁴ Amo waráp mani sámpea akwapae. Ono mani amwan sánk namp te, onoku ninikia man kor ankár take pourouráp puri fek mámá arop fárákap wakmwaek kar koropá tére napao maok, sánk nampono. ¹⁵ Am te onokump ankankono. Ae te ono onoku ninik nampaok takrá nénk naeria namp te fwap takrá nénk nanamp nie? Ono waeman kwapwe kare ninik fek nénk namp te, amo apaeritea kokwarok rape?’ ¹⁶ Aeno táte taknám wakmwaek kar yakápnap fárákap te meki tukup napan kár-pwarará mekok tukup mwanaponó. Tá nopok arop meki tukup nap te wakmwaek kar yakápnap mwanaponó.”

Jisaso yininkan sérrá, ‘Sumpwia fárámp nanamp’ rimp kar

Mak 10:32-34; Luk 18:31-34

¹⁷ Jisaso Jerusalem mek akwapria mao éréképá yáarak i konám éntér-sámpramp arop fárákap mwar éréképea akwap. Aeria mwaeaoak Jisaso am

fárákapan arakrá sér, ¹⁸ “Yumo wawenke: Oukoumwán nomo Jerusalem mek tukup námpon. Am mekamp arop fárákap Aropamp Táráp pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fárákapamp yaek pap mwanapon. Aenapo, am fárákap kotria man sámp-wouroump mwanap kar pap mwanapon. ✧ ¹⁹ Tá man ankwap fi arop fárákapamp yaek sánk napo, am fárákapao man wouroump kar séria man tárapore kákákia yaopwae porokopramp fek pukup mwanapon. Takia napo, mao sumpwia péri me mek yininki yakea, warko fárámp naenámpón.”

Jems ntia Jon ‘Arop tokwae yak nene’ ria ninikep kar

Mak 10:35-45

²⁰ Am ke fek táman Sebedimp tárápyaramp éntupwar am náráp tárápyarént akwapea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá ankwap ankank turunk naeria. ²¹ Aenángo Jisaso man sérrá, “Amo apaeran kikiank rape?” Mao Jisasén sérrá, “Amo sénapo, amo king yak nap fek, onomp tárápyar máte waráp wonae fik, ankwap waráp yae-párák mwaek tank nángo, ankwap waráp yae-mánkwan mwaekia tank nenepón.”

²² Aerá sénánko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te am ankank yumo mér mo napan turunk napon. Ae te ono touwe sámp namp niamp kap te yumo fwap sámp nenep nie?” Aeránko maok, nopok am arop yaworao sérrá, “Yino fwapono.” ✧

✧ **20:18:** Mt 16:21; 17:22-23 ✧ **20:22:** Mt 26:39; Mk 14:36; Jo 18:11

23 Tá Jisas am arop yaworan sérrá, “Tá kare, yumo ono touwe sámp nanamp kap mekamp fánenepono. Aeno wa mokop onomp yae-párák mwaek tank naenámp, wa mokop onomp yae-mánkwan mwaek tank naenámp, am te onomp ankank mono. Am népe te am arop fárákapampor onomp Naropwaro nánapi páte námpon.”

24 Aeránko maok, fére-sámpramp arop fárákap am kar wawia am mwearan yopor. 25 Aenapo, Jisas am fárákapan wumwiria koropenk ritea sérrá, “Yumo wae mérapono: Ankwap firamp king fákáre te am fárákapan poukwap konapono. Te arop nununkwiao kor koumteouráp arop fárákap náráp karwaokenkria kárákárea wae konapon. 26 Aeno take pourouráp nínik te yumo ou mek yak naeane. Mono. Arop yumo ou mek tokwae kar yak naeria námp kwamp te, ankár yiráp tére arop yak kun. 27 Tá arop yépe sirarea meki akwap naerámp kwamp te, ankár wakmwaek kar yaknámp kwa-porok tére konámp arop niampi yak kuno. ✧ 28 Tá taknámp Aropamp Táráp te arop fárákapao námwan yaewouranáponoria ék mono. Mao ék námp te námoku wampwe pwarará arop fárákapan yae-wourrá, sumpwia warko yamokwap nanampria ninámpon.”

Jisaso arop yawor yi fwapi papámp kar

Mak 10:46-52; Luk 18:35-43

29 Mao wae takia Jeriko pwarará tukup napo, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp wakmwaek tukup. 30 Aenapo, yi néneráp arop yawor mwaeak wonae fik tank. Am arop yawor

✧ 20:27: Lu 22:27; Fl 2:7

Jisas mwae-párák mwæk koropnám̄p kar wawia tékén arakrá wumwi, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp * e! Amo yinan aropompae!” ✨

³¹ Aerepo maok, kourteouráp arop fárákap am arop yaworan kar kárákáre fek taokor. Aenapan maok, am arop yawor te wa mono, ankár tékén arakrá sér, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo yinan aropompae!”

³² Aerepo maok, Jisaso fokopeyakrá am arop yaworan wumwiria korop nepo sérrá, “Yumo ník nep te, ono yumwan apae aeria nepe?”

³³ Aeránko am arop yaworao man sérrá, “Tokwae Kar e, amo yinomp yi firékarrá papae!”

³⁴ Aerepo maok, Jisaso yonkwae touweria maok, am arop yaworamp yi mek yae pap nánko, oukoumwan táman am arop yawor te yi wae fwap nke. Aeria maok, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

21

Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapám̄p kar

¹ Am fárákap wae tukupea Jerusalem mek wonae fik, Oliv Faonkwekamp némp Betfage wonae fik yakáp. Aeria maok, Jisas éréképá yarak i konám̄p arop anánkaopwe tirá kérépria maok, ² am arop yaworan sérrá, “Yumo am némpouk akwapea

* **20:30:** ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénám̄p te, Juda fákáre Kraiss te Devit yaknám̄p fi mekamp korop naenámonoria yépék napara, am yi néneráp arop yawor Jisasén wuri nkea mér nep kwamp, ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénepon. Tá “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 84 fek nkeae. ✨ **20:30:** Mt 9:27

koupour kar nke nepo, donki éntupwar kounte paok fek tokoroepa pwatenap, yumo am aokorop pwararea ononampok éréképá koropenke. ³ Aenepo, yumwan arop ankwapao kar sénapo te, yumo ankár arakrá sér kipo, ‘Tokwae Karao am donki fek tére nae-námpono.’ Aerá sénepo, mao am donki anánkaopwe koupour kar tirá kérép naenámpono.”

⁴ Am ankank korop nám̄p te wokwaek profeto sérimp kar méntér pwi nám̄pono:

⁵ “Yumo Saion * mekamp kounteouráp aropan arakrá sérenke:

Yumo nkenke,

yiráp king yumonapok korop nám̄pono.

Mao te porokwe kare fek ninik i konámpao,

mao donki fek narek tankea korop nám̄pono.

Mao te donki oukoumwan anképe

yumuntuk tank nám̄pono.” ✧

⁶ Am arop yawor wae akwapea Jisaso séri námpaok mántwaok. ⁷ Am arop yawor donki morok kounte Jisasnám̄pok éréképá koropria maok, am arop yawor náráp waempyam woroepa narek donki fek kák nepo, Jisaso am fek tank.

⁸ Aenepo, kounteouráp arop ankwap fárákap náráp waempyam tirá Jisas akwap naenám̄p mwaeaoak yunk napo, tá ankwap fárákap yao yowe tokoprá mwaeaoak yunkrá tukup. ⁹ Tá kápae kare kounteouráp arop fárákap manmékír meki tukup nap, tá Jisasomp wakmwaek tukupnap

* **21:5:** ‘Saion’rá sénám̄p te, taun tokwae Jerusalem yaknám̄p faonkweran sénám̄pon. Tá ankwap ninik te Kwaromp kounteouráp arop yakáp mwanap némp yámar mek yak nám̄pan wounáp nám̄pon. ✧ **21:5:** Sek 9:9

arop fárákap, makia mao wumwi karan arakrá sér,

“Devito yakámp fi mekamp Táráp mámá warákárenke!

Kwar Tokwae Karao námokuráp e fek koropnámp aropan

warákár tokwae námpono.

Narek karaokamp Kwaromp e sakap mwaro.” ☆

¹⁰ Jisaso donkimp pourouk tankea Jerusalem mek akwap nángo, am taun tokwae mekamp koumteouráp arop kokorokoria sérrá, “Mámá arop te wanono?”

¹¹ Tá méntér koropnap koumteouráp arop fárákapao sérrá, “Máte distrik Galili mek Nasaret mekamp profet Jisasono.”

Lotu nap tokwae mek ankank nonopoknap arop fárákapan Jisaso yérépemp kar

Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17

¹² Takia pwarará, Jisas lotu nap tokwae mek youmpea nke nángo, arop ponankor am mek ankank nonopokrá yakáp. Aenapo, mao am fárákapan yéréperá kérép. Tá ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nopok nénknep kákánarráp, ntia sia arop fárákapao am fek tankrá ant nénkrá, maknap ponankor apárok wakárarrá souroumpour. ¹³ Aeria am fárákapan sérrá, “Kwaromp buk fek te arakrá sénámpono, ‘Onomp nap te “Kar toropwap i konap naponon”rá sér mwanaponon.’ Aeno yumo am nap te mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao

☆ **21:9:** Sng 118:26

mek wouroumpá yakáp konap apár me niampi pap nape.” ☆

¹⁴ Jisas takia pwarará am lotu nap tokwae mek yak nánko, arop ankwap fárakap yi kwataeráp, tá pu kwataenámp maonámpok korop napo, fwapok-waprá párapokámpono. ¹⁵ Aenko maok, pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre Jisas yénképnámp kárakáre táman nkeria wa napo, tárápu kánanke-táráp lotu nap tokwae mek wumwinkrá arakrá sér, “Devit yakámp fi mekamp Táráp warákár mware!” Aenapo, am fárakap kokwarokia, ¹⁶ Jisasén sérrá, “Ae te amo am tárápu amwan sénap kar wae wa rape?”

Tá Jisas am fárakapan sérrá, “Yeno, ono wae wa nampono. Aeno yumo Kwaromp kar Buk fek yak námp te, yumo nkea farákáp moi napon? Am te arakrá sénámpon: ‘Kwar e! tárápu kánanke-táráp, tá táráp yink éntupwaromp mom fek yak námp maomp top kor kununk-pwar napo, waráp e saka-panápono.’ ” ☆ ¹⁷ Aeria mao am fárakapan pwarará taun tokwae Jerusalem younkwek akwapea némp Betani mek am kumuruk am mek ampimpono.

Jisas sénánko yao fik yákárenámp kar

Mak 11:12-14,20-24

¹⁸ Tá warko koumounek kar Jisas taun tokwae mek arákarrá mwae-páraok akwapria maok, yae porokwe. ¹⁹ Aenánko maok, mao yao fik am akwapnámp mwae fik yak nánko, wonae fik akwapea nke námpao maok, yao ki tank mo, pwae mwar yak. Aenánko mao am yao fikan sérrá, “Amo te

warko ki tank mo kareno.” Aerá sénánko maok, koupour kar am yao fik wae yákáre.

²⁰ Aenánko, mao éréképá yáarak i konámp arop fárakap am táman nkea kokorokoria sérrá, “Mokopia am yao fik koupour kar yákáre námpon?”

²¹ Tá nopok Jisas am fárakapan arakrá sér, “Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo mér kareria anánk ninik sámp moria te, yumo fwap ono yao fikani nampnámp taknámp mwanapon. Aeria yumo am táman saráp mono. Táte yumo mámá faonkweran sérrá, ‘Amo fárámpea solwara mek férékapae.’ Aerá sénapo te fwap tak naenampon.

✧ ²² Táte yumo méria kar toropwapria te, yumo am ankank sámp mwaria kar toropwap nap, am ankank fwap yumo sámp mwanapon.” ✧

Jisasén ‘Amwan wa kárákáre sánk námpon’rá turunkiap kar

Mak 11:27-33; Luk 20:1-8

²³ Jisas lotu nap tokwae mek youmpea kounteouráp aropan kar farákáp. Aenánko pris tokwae fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop fákáre maonámpok koropea man kokwarokria turunkrá, “Amo te wa kárákáre sánkeanánko, mokope kárákáre fek am tére tére napon?” ✧

²⁴ Tá nopok Jisas am fárakapan arakrá sér, “Ono kuri ono yumwan ankárankamp ankank turunk nae. Táte yumo am kar onan farákarrá sénapo te, ono kuri yumwan mokope kárákáre fek am tére

✧ **21:21:** Lu 17:6 ✧ **21:22:** Mt 7:7; Jo 14:13-14 ✧ **21:23:** Jo 2:18

namprá sénanampon. ²⁵ Jono ént mek nérrá kákámp te, Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?”

Am fárákap námoku kok sérarrá, “Táte nomo ‘Am te Kwaromp ankankono’rá sénánko te, nomwan ‘Ae te yumo apaerá maomp kar mér morap?’rá sérantáno? ²⁶ Táte nomo ‘Aropamp ankankono’rá sér mwanámp te, waeman koumteouráp arop Jon te profetonorá ninik napantá apápreato?” ✧
²⁷ Aeria maok, Jisasén sérrá, “Yino te mér mo námpono.”

Táte Jisas am fárákapan sérrá, “Ono kuri am kárákáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te yumwan sér mono.”

Tárápyar anánkaopweran wounáprá sénámp kar

²⁸ Jiaso aerá séria pwarará, am pris tokwae fákáre ntia lotu taokeyakáp konap arop fákáreran turunkrá, “Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankáránkamp táráp anánkaopwerápao naropwaro akwapea nae-tárápan sérrá, ‘Oukoumwan amo te onomp wain yopwar mek akwapá téreae!’
²⁹ Aeránko am tárápao ‘Ono te mono’rá sénámpao maok, warko ninikia térerá akwap. ³⁰ Tá warko naropwar akwapea nánae-tárápan manénkir nae-tárápan séri námpnám taknám sénánko, mao sérrá, ‘Fwap tak nanampono’rá sénámpao maok, akwapá tére mo. ³¹ Am tárápyar te wa mokop naropwaromp ninikaok námpon?”

Tá am fárákapao sérrá, “Nae-tárápao námpon.”

Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Takis sámpon konap arop ntia kokoppor yupu yumwan kár-pwarará Kwaromp firáp

✧ 21:26: Mt 21:46

taokeyak konámp mek yink napon. ³² Am te apae riteanápe, Jon te yumonapok koropea yumwan yae-párák kare paokop mwanap ninik yénkép námpan maok, yumo man mér moiaponó. Aeno takis sámp konap arop fárákap ntia kokopor koumteou fárákap te waeman méri naponó. Am tak nap yumo wae nke napao maok, yumo ankwap ninik sámpea man mér moiapon.” ✧

Kwataenap arop fárákap wain yopwar taokeyaká nap wounáp kar

Mak 12:1-12; Luk 20:9-19

³³ Tá Jisas am fárákapán warko arakrá sér, “Yumo ankwap wounáp kar wawenke. Arop ankáránkamp apár tokwaerápao mao wain yopwar yimpea yumwi fek farmaea pwar. Takia yopwar mek wain ént pumpurékamp mwanap yumwi yukuria yoroi pwarará, taokeyak konámp aropampor nap tia pwar. Takia am yopwar arop ankwap fárákapamp yaek sánká pwarará, arakrá sér, ‘Yumo onomp wainráp yopwar taokeyakáprá térerá yakápenke.’ Aerá séria pwarará, mao akwapea panek ankwap némpouk yak. ³⁴ Takia wakmwaek wae wain ki koupoukour mwanap ke fek náráp tére arop wain yopwar mek, ampok wain ki ankwapmwaek ti-koropenkria tirá kérép. ³⁵ Aenángo, am yopwar mek tére konap arop fárákap am tére arop éréképea ankwapan párák porokwap, tá ankwapan yákáre porokwap pap, ankwapan yumwi fek arokopá sumpwi pap. ³⁶ Aenapo, am yopwar naropwar warko tére arop ankwapmwaek tirá kérép. Am manénkir

✧ **21:32:** Lu 7:29-30

tirá kérépámp kámá-pwarará náre tae morok tirá kérép nánko, am yopwar mek térenap arop am fárákapan kor wae manmékiri napnámp taknámp. ³⁷ Tá wakmwaek mao námokuráp táráp sámp-kérépria am naropwar arakrá sér, ‘Am tére arop fárákap te wae fwap onokump tárápamp kar wa mwanapon.’ ³⁸ Aenámpan maok, am yopwar mek térenap fárákap am tárápan nkea námoku kok sérarrá, ‘Má yopwar máte am aropamp naropwaro man wakmwaek sánkantá. Nomo koupour man sámp-wouroumpea nomo maomp yopwar ponankor sámp mwanámpon.’ ³⁹ Aeria maok, man sámpá tukupea yopwar aop fek faropea pap napon. ✧ ⁴⁰ Aeno yumo te apaerá ninik rap? Wakmwaek wain yopwar naropwar koropria te, am yopwar mek térenap arop fárákapan te mokop naenámpon?”

⁴¹ Am Juda taokeyakápnap arop fárákapao Jisasén sérrá, “Mao te koropria am yopwar mek térenap arop kwataeran momwarrá tirá wour naenámpon. Aeria am wain yopwar ki sámp konap ke fek wain ki sánk mwanap arop ankwap firan sánk naenámpon.”

⁴² Jisas am fárákapan sérrá, “Karenó. Ae te yumo Kwaromp Buk fek kar ará yaknámp te mér mák napon?

‘Mámá yumwi nap ti konap arop fárákapao far-sitenap te,
fwap nap woupwiramp yumwi kwapwe yak
naenámpon.

Tokwae Karao am ankank nánapinámp tére

yino nke náńko, kwapwe kare kare náńpono.’ ☆

⁴³ Aenáńpara, ono yumwan sénampon: Kwaro náráp firáp taokeyak konáńp yiráp yaekamp pwarokwapea ankwap fi arop yaonáńp ki tanknáńp fárákapan sánk naenáńpon.

⁴⁴ Arop máńmá yumwi yumuntuk piká páńrákap náńko te, am aropamp pourou te fápákárápi akwap naeráńpon. Táte máńmá yumwi arop ankwapamp pourouk piká páńrákapia te, am aropan fwerápea tiri oui pap naeráńpon.”

⁴⁵ Pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Jisas wounáń kar sénáńp am wawia am fárákap wae mér, am wounáń kar te nomwan sénáńponrá nínik. ⁴⁶ Aeria maok, am fárákap wae Jisasén sáńp mwaria napao, koumteouráń aropao Jisasén waeman méria, mao te profetonorá nínik napantá, am fárákapan apáń.

22

Yupu waráńpia fir kékérou i konap wounáń kar

¹ Jisaso am Juda taokeyakáń konap arop fárákapan wounáń kar ankwap arakrá sér, ² “Kwaro náráp firáp taokeyak náńp te kingao i konáńp niampon. Maomp namoráń yupu sáńp naerianáńko, toupour tokwae. ³ Mao tak naeria te manénkir am toupour fek apae aropan koropenkrianáńpan saráń wumwiria pwatea, wae am toupour naenáńp yae fek mao náráp tére arop tirá kéréń náńko, tukupá érékéń mwaria. Aenapan maok, am fárákapao monoria korop mo. ⁴ Aenapo warko tére arop

☆ **21:42:** Sng 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

ankwap fárákap am manénkir séri tarinámp arop fárákapan éréképenkria tirá kérépria maok sérrá, ‘Yumo tukupea sérrá, “King wae náráp fir nánapi námpono. Yumo wawenk! Wae náráp bulmakau ntia pourouráp nape fir mao fwapria nánapia kák námpono. Kápae kare ankank te wae nánapi pwarono. Yumo am yupu warámpnám toupour fek koropenke.” ’

⁵ Aeránko maok, am tére arop fákáre tukupea am kingo sérinám kar takrá sénapo maok, tá am fárákapao maomp kar wa mo, pwarará turukump. Ankwap náráp yopwar mek akwap nánko, ankwap náráp bisnis tére mek akwap. ⁶ Tá ankwap fárákapao am kingomp tére arop tia fupuka waeria tirá wouri pwar. ⁷ Aenapo maok, king yonkwae pwarámpea maomp soldia fákáre tirá kérép nánko, tukupea am tére aropan tirá wourinap arop fárákapan ponankor yénképi pwarará, taun méntér yaomwi poupounki pwar. ⁸ Aeria king warko náráp tére arop fárákapan sérrá, ‘Yupu warámp namp fekamp toupour te wae nánapi yak námpan maok, arop fárákap ono koropenkrá sérinamp arop fárákap te korop mwanap pwi mo, kwatae kare nape. ⁹ Aenámpara, yumo ankár taun mekamp mwae kiri poro mekmwaek tukupea arop ponankor yumo nke nap kwamp te man sénapo, onomp fir toupour fek koropanápono.’ ¹⁰ Mao aerá sénánko, am tére arop fákáre wae turukumpia paokoprá am taun mekamp kápae kare arop nkea kikipia maok, am arop fárákap te ankwap arop fwapnae, ankwap te arop kwataenám takia éréképá koroepa am

yupu warámpnáp toupour fek koupoukarea nap fákeyak.

¹¹ Koumteouráp arop ponankor wae fir fár mwaria tankáp napo maok, King námoku nke naeria nap mek yoump. Mao youmpea nke nánko maok, arop ankwap te yupu warámpná fir fánap ke fek yirímp konap waempyam * yirímp moitea tank. ¹² Aenánko maok, Kingo man sérrá, ‘Nouroup e, amo apaeritea yupu warámpnap yae fek yirímp konap waempyam yirímp moitea mamek mank napon?’ Aenánko maok, am arop te waeman kar tákap mo tank. ¹³ Aenánko maok, kingo náráp téré arop fárákapan arakrá sér, ‘Yumo mámá aropan pu yae fek yarokwapea ek sitenapo, kirikip tokwae mek yakano. Aeria am kirikip tokwae mek apánka waeria you kikimpia waeano.’” ¹⁴ Jisaso am wounáp kar séri pwarará, arakrá sér, “Yeno, Kwar te kápae kare arop fárákapan takrá wumwi námpan maok, am ou mek te ankákárank arop fárákapan saráp naráponoria nánkáráp nánko, mao náráp firáp taokeyaknám mek korop napon.”

Jisásén Sisarén takis sánk mwanap turunkiap kar

¹⁵ Farisi fákáre te, nomo Jisásén poupwekáp nánko, apae mokope kar nopok séran wawia man kot mwanámpria tukupea námoku kok kar sérar. ¹⁶ Aeria maok, am Farisi fákáreráo éréképá paokop i konap arop fákáre ntia Herotomp arop fárákap Jisasonámpok tirá kérép napo, am fárákap tukupea

* **22:11:** Yupu warámpnap fir poukwapnám arop te arop ponankor korop napan waempyam nénk konámpono.

Jisasén sérrá, “Tisa, yino wae mér námpono, amo te kare kar sér i konap aropono. Am kare kar sér i konap fek tapek maok, kouramp aropan Kwaro i konámp nínik yénkrá farákámp konapono. Amo te amwan aropao nínik mwanapan apáp mo i konapono. Amo te waeman ankáránkamp pourouráp nínik fek ponankor aropan nínik i konapono. ¹⁷ Ae konapara, amo ankár yinan sérae: Amo ník nap te apaeno? Mosesomp loao nomwan ‘Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpono’rá sénámp ni mo nie?”

¹⁸ Aerapo maok, Jisas am fárákapamp poupwékámp nínik wae mérámp kwamp sérrá, “Yumo te kwekár i konap aropono. Yumo apaeritea onan poupwékámp rape? ¹⁹ Yumo onan takis mani náparamp yénképenke!” Aeránko am fárákap wae mani sankoropá man yénkép. ²⁰ Aenapo, mao am fárákapan turunkrá, “Am mani fek yaknámp arop wunéri ntia am e te wampono?”

²¹ Aeránko, nopok am fárákapao sérrá, “Sisarompono.” Aerapo, Jisas am fárákapan sérrá, “Takanánko te, Sisaromp ankank te Sisarén sánk kip. Kwaromp ankank te yumo ankár Kwarén sánk kip.” ✧

²² Aerá sénánko, am fárákap am kar wawia kokorokoria Jisasén pwarará wae tukup.

‘Sumpwinap arop te ferámpá mák mwanapon?’rá turunkiap kar

Mak 12:18-27; Luk 20:27-40

²³ Am yae fek táman Sadyusi ankwap fárákap Jisasnámpok korop. Am fárákap te ‘Surumpwinap

arop fárákap te warko fárámp mono'rá sér i kona-para, am Sadyusi fákáre Jisasén turunk, ✧ 24 “Tisa, Moseso wokwaek sérimp kar amo wae mérapono: ‘Arop ankwap táráp sámp moria sumpwi nánko te, maomp nánaerao maomp yupu kae sámpeanángo, naerámp weri mek yak naenámp tárápu fékér naenámpón.’ ✧ 25 Aerá sénámp te, wokwaek yino ou mek arop fákánek mwearo yakápiapono. Aeria maok, nae-tárápao yupu sámpea yakria sumpwi nánko, maomp fekamp táráp yak mo. Aenángo, maomp nánaerao am yupu sámp. 26 Tá am nánaerao kor sumpwi nánko te, maomp nánaerao sámp. Ankár takrá akwapea fákánek mwearo ponankor pwar. 27 Takia am ponankor surumpwi pwar napo, yupuao kor wae sumpwi. 28 Aenámp te amo yinan sérae: Nánkárap surumpwinap arop ferámp nap fek te, waomp yupu yak naenámpón? Amo wae mér naponó, am fákánek mwearo te ankárankamp yupu támao tankrá akwap námpono.”

29 Tá nopok Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar ntia Kwaromp kárakáreran kor mér moria yumo épépérép kar sérapón. 30 Nánkárap sumpwi arop warko ferámp nap fek te kóumteou te poumou nap mek tankáp mono. Waeman yámar mekamp ensel fákáreráo yakáp nap niamp pourouráp yakáp mwanapon.”

31 Aeria Jisas ankwap kar sérrá, “Am sumpwinap arop ferámp mwanap kar te ono yumwan turunk nae nae: Ae te Kwaro yumwan mámara kar arakrá sénámp te nke mori kwapono? 32 ‘Ono te

Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.’ Mámá Kwar te sumpwinap aropamp Kwar mono. Mámá Kwar te yiki yakápnap aropamp Kwarono. Am te apae riteanápe, nomp wokwaekamp appeyaenáp Kwarént yiki yakáp naponono.” ☆

³³ Jisas am kar séri pwaránko maok, koumteouráp arop fárakap maomp kar wawia kokorokoriapono.

*Kwaromp manénkir yaknám lo kar
Mak 12:28-34; Luk 10:25-28*

³⁴ Am Jisas sénámp kar támao Sadyusi fákáreamp kar taokarea pap nánko, Farisi fákáre am kar wawia koropea Jisasomp wonae fik koupoukour. ³⁵ Aenapo am ou mek lo mérémp arop ankárankamp Jisasén mokoponrá nke nae ritea turunk, ³⁶ “Tisa, apae lorao ankwap loran kámákarea tokwae kar námpon?”

³⁷ Tá Jisas nopok man sérrá, “Am te ará: ‘Tokwae Kar te waráp Kwarono. Amo waráp yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp ninik ponankor, nouroup karampo.’” ☆ ³⁸ Mámá lo te mao támao tokwae karia kámákár akwap námpon. ³⁹ Lo anánk te ankár take pourouráp aráno: ‘Amo ankár waráp firáp aropan aropomp nap te, amoku waráp pourouran aropomp i konapnám taknámpanpo.’ ⁴⁰ Mámá anánkaopwe lo te ponankor lo kar ntia profet fákáreramp kar am fi fek tukuri yak nám támaono.” ☆

☆ **22:32:** Kis 3:6 ☆ **22:37:** Lo 6:5 ☆ **22:40:** Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14

Jisaso Farisi fákáreran 'Krais te wanono'rá turunkimp kar

Mak 12:35-37; Luk 20:41-44

⁴¹ Farisi fákáre oukoumwan koupoukour yakáp napo, Jisaso am fárákan turunk, ⁴² “Yumo Kraisén te mokoprá ninik rape? Mao te wa yaknámp fi mekampono?” Tá am fárákapao sérrá, “Devitomp fi mekampono.”

⁴³ Mao am fárákan sérrá, “Takanánko te, apaeritea Yiki Kor Spiritao Devitén sérimpon? Mao arakrá sér:

⁴⁴ “Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér,

“Amo onomp yae-párak mwaek tankrá akwapea nánkár ono waráp yopor arop fákáre waráp pu ankore mek kák tenanko, yakáp mwanapono.” ’ ✧

⁴⁵ Devito takrá sérimpan maok, ono yiráp kar wa nae: Devit námoku man “Tokwae Kar’rá sénámp te mokopia mao Devitomp fi mekamp yak námpon?”

⁴⁶ Aerá sénánko maok, am fárákap te ankwap ankárankampao Jisasomp kar pwarokwaprá sér mwarap pourou mono. Aeria maok, ankár am yae feknámpia akwap námp te waeman apápia wakmwaek Jisasén ankwap ankank turunk mo, wae pwar.

23

Lo méria farákáp konap ntia Farisi fákáreao i konap kar

¹ Wakmwaek Jisas námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákap ntia koumteouráp aropan

✧ **22:44:** Sng 110:1; Ap 2:34-35

kar arakrá farákáp, ² “Lo mérap arop farákap ntia Farisi fákáre yumwan Mosesomp wokwaekamp lo karan farákáp naponó. ³ Aenapara, am yumwan sánknáp kar ponankor yumo ankár wawia mántwaok kipo. Aeno mao i konap ninik te yumo mántwaoki kwaponó. Mao yumwan ‘Am karwaokenk’rá farákáp napao maok, mao kare námoku te mántwaok mo i konapon. ⁴ Am farákap te kápae kare lo kánanke-táráp kák napo, koumteouráp arop farákap kére tokwaeani kwapnám am kápae sámpea ninik tokwae napan maok, am farákap námoku te yaewourrá ankwapmwaek kánanke sámp mo i konaponó. ⁵ Kápae kare ankank tére mwaria nap te aropao námwan nkeanáponoria kwekárá paokop i konaponó. Ye, am farákap te Kwaromp kar kukumwinap yae sarak tokwae yiriri pwatea, waempyam fu fek mopor kwapwe kákea kápéria paokop i konaponó. ✧ ⁶ Tá toupour fek ankár arop tokwae tankáp konap sia fek tankáp mwar kar, tá lotu nap mek arop nke mwanap fek tankáp mwar kar i konaponó. ⁷ Táte námwan arop ou mek ‘Gude’rá séria, e ‘Tisa’rá sérenk kar i konaponó.

⁸ Aeno arop farákap yumwan ‘Tisa’rá sér mwanape, mono. Ankárankamp támao maok yiráp tisa nánko, yumo ponankor te mwearoi yakáp napon. ⁹ Yumo máamá apárok mapek te arop ankwapan ‘Yiráp naropwar’rá séri kwaponó. Ankárankamp kare yámar mek yak námpao maok, yiráp Naropwarono. ¹⁰ Yumo arop ankwapan ‘Arop taokeyaknám arop’rá

✧ 23:5: Mt 6:1; Kis 13:9

séri kwapono. Yiráp arop taokeyak konámp arop te Kraisi ankárankampono. ¹¹ Yiráp arop tokwae te ankár yiráp tére arop yak kuno. ✧ ¹² Arop, námo tokwae kar namponoria námokuráp e narek sampok nánko te, Kwaro man apárok sámp-anámp naerámpon. Aeno arop námokuráp e apárok sámp-anámp nánko te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpon.” ✧

Jisaso tisa fákárean 'Kwatae ninik nap'rá sérimp kar

Luk 11:39-42,44,52

¹³ Jisaso warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te kourámp aropao Kwaromp firáp taokeyak konámp mek yink mwanap ménki te yumo támao nánánkári fákeyakáp naponu. Yumoku kor am mek yink mo napara, kourámp arop am mek yink mwaria napo, am fárákan mwae kup kákar naponu.”

¹⁴ Tá Jisas warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane! Yumo te kae kourámp pouwpékámpria, maomp nap pouwpékámp konaponu. Yumo te am yiráp kwatae ninik ouwpouppámp paokoprá arop nke nap fek Kwarén kar toropwap éri konaponu. Ae konapara, nopok am fek touwe kwatae sámp mwanaponu.”

✧ **23:11:** Mk 9:35; Lu 22:26 ✧ **23:12:** Snd 29:23; Lu 18:14

15 Yumo lo yénkrá farákáp konap arop farákap ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te solwara mekmwaek, tá kápae kare apárok yiráp wakmwaek paokop mwanap arop oupourounkrá paokoprá érékép konapono. Takia napo, am arop farákap yiráp arop yakápria waeman yumo niamp yaomwi mek pik mwanap arop yakáp naponono. Yumo am farákapan mákia yumonap kwatae ninik kámákarea kwatae kare kák nape.

16 Yumo arop ankwap farákapan mwae kup yénkép mwaria nap te yi wurumpi yakáp naponono! Yumo mér kip. Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo arakrá sér i konapono: ‘Arop lotu nap tokwaeramp e séria fou sénap te kánankeno. Aeno arop am lotu nap tokwae mekamp gol e séria fou e sénapo maok, ankár am séri námpaok tak naenámpon.’ 17 Aerá sénapan maok, yumo épépérépia yiráp yi te wuri yak námpono. Apae ankankao tokwae kar námpon? Ae te golao tokwae kar ni, lotu nap tokwae am mek tanknám gol yiki kukarrá papnám, am támao tokwae kar nie? 18 Tá yumo sérrá, ‘Arop alta séria fou e sénám te kánankeno, aeno táte ofa séria fou e sénap te maok ankár am séri námpaok tak naenámpono.’ 19 Aerá sénapan maok, yumo te yi wuri yakáp naponono. Apae ankankao tokwae karonno? Ae te ofa támao tokwae kar ni, alta ofa yiki kukarrá pap konám am támao tokwae kar nie? 20 Arop alta séria fou e sénám te, waeman am alta ntia ankank ponankor alta yumuntuk tank nám fek fou e sénámpono.

21 Arop lotu nap tokwae séria fou e sénámp te, waeman lotu nap ntia Kwaro námoku lotu nap mek yak námp fek táman fou e sén-ámpon. 22 Tá arop yámar mek séria fou e sénámp te waeman Kwaromp sia ntia am arop am sia fek tank námp fek táman fou e sénámpon. ☆

23 Yumo lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te fir mek sirarrá fépér i konap nánákáre konámp ankank táman tia fére-sámpramp fi pir-pwararea Kwarén ankárank fi sánk konapono. Aeno yumo tokwae kar lo yénk i konap ninik ponankor mántwaok mo, pwar naponó. Am te yae-párak kare ninikria arop yurukup, tá aropomp i konap ninik, tá Kwarén mér i konap ninik te pwar naponó. Kwarén fére-sámpramp aopwe pirékarea sánk konap lo te pwar kwaponó. Aeno mámá tokwae kar lo fekamp ankank máte yumo ankár kare kar mént tére kipo. 24 Yumo arop mwae kup yéncép mwaria nap te, yumo yi néneráp niamp nape! Yumo te ampwae kánankeran saráp yiráp fir mek koropantá yérépe naponó. Kamél tokwae te yumo méntér fária nonkorop napon.

25 Yumo lo yénkrá farákáp konap arop farákáp tá yumo Farisi, yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo kap ntia plet younkwe mwæk saráp yárár i konapono. Aeno mek te ankank pouroukoup konap ninik ntia yumokuráp pourou fekamp ninikaok paokop

☆ 23:22: Mt 5:34

napon. ²⁶ Farisi yumo te yi nénerápono. Manénkir te yumo ankár kap éntér mekmékir yárária yiki kwapwe nánko maok, younkwe mwaek kuri yiki kwapwe naenámpon.

²⁷ Yumo lo mérap arop fárákap tá yumo Farisi, yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te arop papnap apár merao yumuntuk mopor kwapwe yak nánko, mek arop kour ntia kápae kare ankank kwatae top pwarámpeyak námp ni-ampono. ²⁸ Yumo kuri taknámpi yakáp napono. Arop fárákapao yiráp pourouan nke napo, yae-párák kare arop niampono. Aeno yiráp ninik mek te kwekár i konap ninik ntia lo ták-sir konap ninikao yiráp ninik mek top pwarámpeyak námpon.” ✧

Jisaso tisa fákárean ‘Nopok touwe sámp mwanap’rá sénámp kar

²⁹ Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap, tá yumo Farisi yumo te kwekár i konap aropono! Yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te profet fákáreran kákap fekmwaek nap yumwi fek térerá, tá yae-párák kare arop fárákapamp kwar yu fek mopor kwapwe kák konaponno. ³⁰ Aeria yumo sérrá, ‘Yino wokwaek appenápo yakápap ke fek yakápámpanria te, yino am profet fákáre tirá wour mo mwarámpono.’ ³¹ Aerá sénapan maok, yumo am takrá sénap kar támao yénképrá: Yumo te profet fákáreran tirá wouriap arop fárákapamp tárápuno. ✧ ³² Yumo koupour tukupea yiráp appeyaenápinap

kwatae ninik pwi papenke! ³³ Yumo te fou-tákam kwataeno! Yumo mokopia pirikimpá tukup mwanapanáp? Kwaro yumwan waeman kottianánko, yaomwi mek tukup mwanaponu. ✧

³⁴ Aenaponu yumo wawenke! Nánkár onu onomp profet ankwap fárakap, tá ninik kourráp, tá lo yénkrá farákáp konap arop yumonapok tirá kérép nanku, yumonapok tukup napu, yumo ankwap fárakap tirá wourrá, tá ankwap fárakapan yaopwae porokopramp fek pukuprá, tá ankwap fárakapan yiráp lotu nap mek fupukrá, mak mwanape. Aeria yumo am fárakapan ankwap taun mekamp yérépea ankwap taun mek kérép mwanape. ✧ ³⁵ Tak napu, yae-párak kare arop fárakap apárok yakápnap arop fárakapau man tirá wour nap te, waeman yumo támaoi naponu. Am fárakapau, yae-párak kare arop fárakap Abel feknámpia tukupea Sekaraia Berekaimp táráp am te yumo lotu nap ntia alta amore mek faropea pap nap te, am te yiráp kwatae ninik fek támaonu. ✧ ³⁶ Onu yumwan kare kar sénampon: Am fek nopok touwe kwatae te oukoumwan yumo mamá kear fek yakápnap koumteouráp aropau sámp mwanapon.” Jisasu arakrá sérimpon.

Jisasu Jerusaleman yonkwae touwemp kar

Luk 13:34-35

³⁷ Jisasu Jerusaleman yonkwae touweria sérrá, “Jerusalem e! Amu te profet fákáreran tirá wour i konaponu! Yumo te Kwaro yumonapok tirá kérépnámp tére aropan yumwi fek yénképrá kák

✧ 23:33: Mt 3:7 ✧ 23:34: 1 Te 2:15 ✧ 23:35: Stt 4:8; Hi 11:4

konapono. Kápae kare ke fek ono koumteouráp arop yumwan kakaruk éntupwaro i konámpnám p yowe pwae mek wouri fákeyak nae rampan maok, yumono monorá napon. ✧ ³⁸ Yumo wawenke! Oukoumwan yiráp némp te kwaporok yak naenámpono. ³⁹ Ono yumwan arakrá sénampon: Yumo te warko onan nke mono, yakrá akwapea nánkáráp yumono sérrá, ‘Kwar Tokwae námokuráp e fek koropnám arop táman warákár tokwae námpono’rá sér mwanapon.’ ✧

24

Jisasó lotu nap tokwae ‘Kwatae akwap naean’rá sénám p kar

¹ Jisas lotu nap tokwae pwarará akwap nánko, maó éréképá yárák i konám p arop fárákáp koroepa Jisasén, ‘Nko lotu nap tokwae mekamp nap-nap nkeae’ ria yénkép. ² Aenapan maok, nopok maó am fárákapan arakrá sér, “Yumo am táman nkea ninik tokwae rape? Aenapao maok, yumwan kare kar sénampon: Nánkár te yumwi ankwap, ankwap yumwi yumuntuk tank mono. Ponankor mént worépámprá épér napo, apárok pikrink naenámpono.” ✧

Jisas ‘Kápae kare touwe kwatae korop naean’rá sénám p kar

Mak 13:3-20; Luk 21:7-24

³ Jisas akwapea Oliv faonkwék tank nánko, maó éréképá yárák i konám p arop fárákáp námoku saráp Jisasnám p koroepa sérrá, “Amo yinan sérae:

✧ **23:37:** Ap 7:59 ✧ **23:39:** Sng 118:26 ✧ **24:2:** Lu 19:44

Mokope ke fek am ankank fopwar naenámpón? Apae manénkir yénkép nánko, yino amo arákarrá ék napo, mámá apár pwar naenámp ke mér mwanámpón.”

⁴ Nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Takria arop ankáránkampao yumwan kwekárantáno mér kip. ⁵ Kápae kare arop koroprá onomp e séria sérrá, ‘Ono támao ono Kraiso nae’rá sérantáno. Arop fákáre kápae kare kourámp aropan kwekár mwanape. ✧ ⁶ Yumo panek mwaekamp, wonae fik mwaekamp yorowarnap kar wa mwanapon. Yumo am kar korop nánko waria te yumo mér kip. Yumo táman korokop kwapon. Am ankank te kare korop naenámpan maok, pwarnámp yae kare te oukoumwan sikono. ⁷ Ankwap fi aropao ankwap fi aropént yorowar. Tá ankwap kingomp firao ankwap kingomp firan yorowar mwanapon. Tá ankwapmwaek kirikirikamp arop fárákap yae porokwe tokwae korop nánko, tá némp yérur tokwae korop naenámpón. ⁸ Am kápae kare ankank korop naenámp te, yupuaó táráp sámp naeria manénkir touwe tokwae arokwap konámp niamp kápae kare apárok korop naenámpón.

⁹ Am ke fek te yumwan tia touwe nénkria yumwan tirá wour mwanape. Tá kápae kare kourámp arop fárákap yumwan kokwarok kare mwanape. Am te apae riteanápe, yumo onomp arop fárákap yakáp napara, yumwan tak mwarea napon. ✧ ¹⁰ Am ke fek te kápae kare kourámp arop Kwarén mér nap pwarará, maó náráp ankwapyaenápen yopor aropamp

✧ **24:5:** Mt 24:23-24; 1 Jo 2:18 ✧ **24:9:** Mt 10:22; Jo 16:2

yaek papria, námoku kuri náráp ankwapyaenápen yopor mwarea napon. ¹¹ Tá kápae kare kwekár profet koroprá kápae kare kounteouráp aropan kwekár sérar mwanape. ✧ ¹² Kápae kare kwatae ninik tokwae kari akwap nánko, arop yonkwae touwe i konap ninik te wae pwar mwarea napon. ¹³ Aeno kounteouráp arop kárakáre yakáprá tukupea pwarnámp yae fek napo te, Kwaro man fwap warko érékép naenámp. ¹⁴ Tá arop fárákap am Kwaro náráp firáp taokeyaknámp Kwapwe Kare Kar kápae kare apárok mwaek farákáp napo, ponankor kounteouráp arop fwap wawia napo, wakmwaek pwarnámp yae korop naenámp.” ✧

*Kwatae kare ankank korop naenámp kar
Mak 13:14-23; Luk 17:23-24*

¹⁵ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér. “Tá yumo nke napo, am kwatae kare ankank wokwae profet Danielo sérimp, am ankank lotu nap tokwae mek koropea fokopeyakea oumi pap naerámpon. (Arop mámá kar te nkea fwapia niki samp kuno.) ✧ ¹⁶ Tá am ke fek te kounteouráp arop fárákap Judia mek yakáp nap te fwap yakáp mwaria te, pirikimpea faonkwek tukup mwanapono. ¹⁷ Arop náráp kaerik tank námp te warko nap mek youmpea náráp ankank sámp mono. ¹⁸ Tá arop yopwar mek yak námp te arákárrá akwapea náráp nap mekamp waempyam sámp mono. ¹⁹ Táte kounteou tárápu yakáp nap, tá táráp yink yaek fákeyakáprá mom wun nap, am fárákap te koupoutáráp nape! Mao te tere tokwae mwanape.

✧ **24:11:** 1 Jo 4:1 ✧ **24:14:** Mt 28:19 ✧ **24:15:** Dan 11:31

²⁰ Komontok korop námp fek, tá lotunap ke fek am ankank koropantánoria, yumo ankár Kwarén kar toropwap kipo. ²¹ Am ke fek te kápae tokwae koropnámp kenono. Wokwae Kwaro apár wourékam yoroimp ke fek te take pourouráp korop moimpono, tá wakmwaek kor take korop mono. ✧ ²² Táte Kwaro am ke amor mek ták-pwar mo nánkoria te, kourouráp aróp ponankor moyakáp mwarapon. Aeno Kwaro kourouráp aróp fárakapan námoku nánkáráp tarinámp ninikria maok, am ke amor mek ták-pwar námpon.

²³ Am ke fek aróp ankwapao yumwan sérrá, ‘Yumo nkenke, Kraís te mapek yak námpon.’ Tá ‘Nkwampok yak námpon.’ Aerá sénapo te, yumo, kare karan mpweria méri kwaponó. ²⁴ Waeman ankwap fárakap yankarrá arakrá sér mwanape, ‘Ono te Kraisono.’ Ankwapao sérrá, ‘Ono profetono.’ Makrá poupwékáp sérar mwanape. Tá kárakáre tokwae momwar pourouráp téreria, am fek Kwaro nánkáráp tenámp kourouráp arópamp ninik sámpá yampourou mwanape. ✧ ²⁵ Yumo wawenk! Ono tak mwanap kar táman yumwan ‘Oukoumwan mérenk’ ria séri pwar námpon.

²⁶ Aeria am fárakapao yumwan sérrá, ‘Nkenke! Mao aróp yak mo apár mek yak námp’rá sénapo te, yumo ampok tukup kwaponó. Táte am fárakapao sérrá, ‘Yumo nkenke! Mao te mámara nap mek yak námp’rá sénapo te, am kar wawia méri kwaponó. ²⁷ Mékér wae tokwae yámaraoknámp mwaeknámpia, ponankor wae tákaprá akwapea

✧ **24:21:** Dan 12:1 ✧ **24:24:** 2 Te 2:9; Yé 13:13-14

yámar porokor námp mek i konámp te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp arákarrá ék námp fek kor taknámp naenámp.

²⁸ Apae ankank mákáre nánko, ampwae yákáre koropea koupoukour konapon. Taknámp niamp Aropamp Táráp yámar meknámp ék námp fek, arop ponankor am fek koupoukour mwanapon.”

Aropamp Táráp nánkár ék naenámp kar

Mak 13:24-27; Luk 21:25-28

²⁹ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Am kápae tokwae koropnámp ke pwar nánko, koupour kar yámar kirikip nánko, yunkao kor wae mo nánko, yámar mekamp térme mukarea apárok ékrink naenámp. Tá yámar mekamp kárákáre kor ankankao kor wuwia wae naenámp. ✧

³⁰ Aenánko, am ke fek táman Aropamp Táráp korop naenámp yarápae yámar mek érik farákár nánko, kápae kare némpoukamp arop am nkea náráp pourouantá éménk mwanapon. Tá am fárákap Aropamp Táráp yámar mek narek karaok kouwme yumuntuknámp kárákáre tokwae ntia wae tokwae fek ék nánko nke mwanapon. ✧ ³¹ Tá mao náráp ensel fákáre kárákáre fek wur fokopnámp wa nap fek tirá kérép nánko, mao apár yarápae pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkáráp tarinámp kouwteouráp arop éréképá koropea, ankár mek koupoukour mwanapon.” ✧

Yao fikan nkea mér i konap wounáp kar

Mak 13:28-31; Luk 21:29-33

✧ **24:29:** 2 Pi 3:10; Yé 6:2-13 ✧ **24:30:** Mt 26:64; Yé 1:7 ✧ **24:31:** 1 Ko 15:52; 1 Te 4:16

³² Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Yumo te fwap yao fikan nkea mér mwanapono. Am yao yowe ént fékiria pwae pére nánko te, yumo wae méria ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naenámp ke’rá sér i konapono. ³³ Táte taknámp am ankank ponankor koropánk námp nkea, yumo fwap mér mwanapono: Aropamp Táráp korop naenámp yae wae wonae fik koropea ménki fek yak námpon. ³⁴ Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop fárákap oukoumwan sumpwi mo napo, am ankank ponankor korop naenámp. ³⁵ Yámar mek ntia apár te akwapá pwar naenámp. Aeno onomp kar te pwar mo kareno.”

Jisas ék naenámp yae te mér mo kareno’rá sénámp kar

Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36

³⁶ Jisaso warko sérrá, “Aeno arop ankárankamp am yae ntia am ke te mér mo kareno. Yámar mekamp ensel fákáreráo kor mér mo, Kwaromp Tárápao kor mér mono. Kwar Naropwar námoku saráp méri yak námpon. ✧ ³⁷ Wokwaek Noa yakámp ke fek ninikiapnámp taknámp oukoumwan Aropamp Táráp arákarrá ék naenámp fek kor taknámp mwarea napon. ✧ ³⁸ Oukoumwan éntenk tokwae korop monámp ke fek te, fir fépérrá ént fépérrá, koumteou tirá takrá tukupea, Noa sip mek paparámp ke fekiapono. ³⁹ Am fárákap te náráp pourouk sámp mwarap te nik moitea yakáprá takrá tukupapo, éntenk tokwae koropria koumteouráp arop ponankor éntao timpono. Tá

✧ 24:36: Ap 1:7; 1 Te 5:1-2 ✧ 24:37: Stt 6:5-8

taknámp Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor tak mwarea napon. ☆ 40 Arop anánkaopwe yopwar mek tére nep te Kwaro ankwap ankáránkamp warámpria, ankwap pwar naenámp. 41 Tá yupu anánkaopwe ni yaprá yak nep te, Kwaro ankáránkamp warámpria, ankwap te am fek pwar nánko yak naerámpon. 42 Ae naerámpara, yumo ankár fwapia mér kipo: Yumo te mokope ke fek yiráp Tokwae Kar ék naenámpaoean mér mono. ☆ 43 Yumo ará ankankan ninik kipo: Arop nap naropwaro mokope ke fek arop koropea náráp nap mekamp ankank oukun naenámpaoeanria kumuruk amp mono, ankár yérék nánko, oukun arop te maomp nap mekamp ankank oukun mo, fwapon. ☆ 44 Ae konámpara, yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo oukoumwan ék mo naenámpan mpweria nik mo pwar napon, am ke fek táman ék naenámpo.”

Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropan wounáprá sénámp kar

Luk 12:41-48

45 Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér, “Apae tére arop kwapwe kare ninikria, maomp tére yae-párák taokeyak konámpon? Am ankank naropwar man ankwap tére aropan taokeyakria, man fir nénk naenámp ke fek nénk konámpon. 46 Aetenánko, wakmwaek am ankank naropwar arákarrá koropea am tére arop wae námoku séri pwate akwapnámp ninikaok téreanámp nke nánko, pwi yak nánko te, am tére arop támao fwap warákár tokwae konámpon. 47 Ono yumwan

kare kar sénampon: Am aropan te waeman náráp ankank taokeyak naenámp arop tokwae yoroí pap naenámp. ✧ ⁴⁸ Aeno am tére arop kwataeria námoku támao ninikrá, ‘Onomp arop tokwae te koupour korop mono.’ ⁴⁹ Aeria am énénti tére konap aropan fupukrá yárákrá, fir fárrá mánmán ént fépér i konap aropént ént fárrá mánmánrá yarak. ⁵⁰ Aenángo, maomp arop tokwae am tére arop te korop mo naenámpan mpweria am tére aropao kor oukoumwan apae yae fek, apaekamp ke nángo, korop naenámpaoeanrá mér mo. ⁵¹ Aenángo am arop tokwae te koroepa am tére aropan fukia man sámpea kwekár ninikaok i konap arop fárákapént páte nángo, am mek apánka waeria you kíkimpia wae mwanapon.”

25

Fére-sámpramp énkénki koumteouramp wounáp kar

¹ Tá Jisaso wounáp kar ankwap arakrá sér, “Nánkár am ke fek te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te fére-sámpramp énkénki koumteou ni-ampon. Arop ankárankamp oukoumwan táman yupu sámp naeria koropnám yae fek, am énkénki koumteou náráp lam tia man mwaeao k yépékia warámpá korop mwaria tukup. ✧ ² Aenapo maok, ankwap éntik te yonkwae kour mo, aeno ankwap éntik te fwap yonkwae kourráp. ³ Aeria yonkwae kour monap koumteou te lam ti-korop napao maok, wel te méntér ti-korop mo. ⁴ Aeno yonkwae kourráp koumteou te wae botol mek wel

✧ **24:47:** Mt 25:21,23 ✧ **25:1:** Lu 12:35

kéria náráp lamént tia korop. ⁵ Aenapo maok, am yupu wourékam sámp naenámp arop te koupour korop mo nánko, am koumteou ponankor ouwipi nánko, pampi yakáp.

⁶ Aenapo akwapea kumur kupuk ‘Yupu sámp naenámp arop wae koropán’rá wumwi kar sérrá, ‘Yumo tukupea man mwaeao kikipia warámpá koropenke!’ ⁷ Aerapo maok, am énkénki koumteou ponankor fápárámpará náráp lam nánap. ⁸ Tá yonkwae kour moráp koumteou náráp lam wel mo nánko, yonkwae kournap koumteouran sérrá, ‘Yumo yinan wel ankwapmwaek sápenke. Yinomp lam torokwar naeria waeane!’ ⁹ Aerapo maok, yonkwae kourráp koumteou nopok sérrá, ‘Mono! Mámá wel te yinan kor pwi mo, tá yumwan kor pwi mono. Fwapono, yumo tukupea yumoku mwanap stua mekamp wel mani fek sámpenke.’ ¹⁰ Aerá sérapo maok, am fárákap wae wel sámp mwaria stua mek tukup te. Aenapo maok, am yonkwae kouria nánapi yakápnep koumteou am yupu wourékam sámp naenámp aropént yinkea, nap mek fépérrá tankápria ménki kéri pwate.

¹¹ Aenapo am ankwap éntik énkénki koumteou wakmwaek arári koropea sérrá, ‘Tokwae Kar e, amo yinan ménki kik-pwarae!’ ¹² Aerapo maok, táte am aropao nopok sérrá, ‘Yumo apae koumteou nape? Ono yumwan mér mo rae!’ ” ✧ ¹³ Jisas takrá séri pwarará, arakrá sér, “Yumo fwapia mér kip. Yumo am Aropamp Táráp ék naenámp yae ntia ke te mér mono.” ✧

✧ **25:12:** Lu 13:25-27 ✧ **25:13:** Lu 12:40

*Tére arop yininkaopweran wounápnámp kar
Luk 19:11-27*

¹⁴ Jisaso warko arakrá sér, “Tá ankwap te, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te arop ankáránkamp tokwae panek ankwap némpouk akwap naeria, náráp tére konap aropan wumwiria, náráp ankank ponankor am fárákapamp yaek nénk námp niampon. ¹⁵ Mao am tére arop

ankákáránkaomp tére mwanap kárákáre ninikria take pourouráp puri fek ‘Náráp mani fákeyakáprá, am fek térenk’ ria nénkria, ankwap aropan K5,000 sánk, tá ankwapan K2,000 sánk, tá ankwapan K1,000 sánk. Taki pwarará mao wae akwap. ☆

¹⁶ Mao wae akwap tenánko, am K5,000 sámpnámp arop koupour kar térea kámákarrá warko K5,000 sámp. ¹⁷ Tá am K2,000 sámpnámp arop mao kuri térea warko kámákarrá ankwap K2,000 sámp.

¹⁸ Aeno arop K1,000 sámp námp te sámpá akwapea apár me yokoroepa náráp arop tokwaeramp mani te mek wouroumptea yak.

¹⁹ Aenapo, wae kápae kare ke akwap tenánko, wakmwaek am tére arop fárákapamp arop tokwae wae arákarrá korop. Wae koropea, náráp mani nénk tarinámp am arop fárákan yurukup naeria.

²⁰ Aenánko maok, tá arop K5,000 sámp námp sankoroepa sánkria sérrá, ‘Arop Tokwae, amo onan K5,000 sámp napan ono am fek térea, warko ankwap K5,000 sámp namp má nkeae.’ ²¹ Aeránko maok,

am arop tokwaerao sérrá, ‘Amo te kwapwe kare tére aropono! Amo tére kwapwe kareria tére taokeyak kwapwe napon. Amo kánanke kwarok ankank fwap taokeyak napara, onomp ninik te

amo fwap kápae kare ankank taokeyak nanapono. Amo koropea onont warákárae.' ✧

²² Arop ankwap K2,000 sámp námp mao kuri koropea sérrá, 'Arop Tokwae, amo onan K2,000 sáp naponon. Amo nkeae. Ono am fek térea warko K2,000 ankwap sámp namponon.' ²³ Aeránko maomp arop tokwaerao man sérrá, 'Amo te tére nap pwar moria, yae-párak kare térea naponon. Amo kánanke kwarok ankank yae-párak taokeyak napara, amo fwap tokwae kar ankank poukwap nanaprá ninik nampon. Amo koropea onont warákárae.'

²⁴ Tá K1,000 sámpnámp arop mao kuri koropea sérrá, 'Arop Tokwae, ono wae méramponon, amo te tére poukwapá yakrá fopwaoka wae, tá amo te arop ankwapao yoroinap yopwar mekamp firan kor ti konaponon. Tá ankwap aropao kwar mek ankankou yiriri tenap fekamp fir ti konaponon. ²⁵ Ae konapantá ono táman apápria waráp K1,000 má kwar mek wouroump tari namponon. Waráp mani má nkeae.'

²⁶ Táte arop tokwaerao maomp kar pwarokwaprá sér, 'Amo te kwatae kare tére aroponon! Amo te kokwae kare aroponon! Ono ankwapao yopwar yoroinap fir ti konamp, tá ankwapao kwar mek ankankou yiriri tenap mekamp fir ti konamp, amo táman méraponon.

²⁷ Takria te amo apaeritea onomp mani beng mek pap moi naponon? Ono koropea onomp K1,000 sámpria am fek kámákár námp méntér sámp nae mpupo.' ²⁸ Aeria am arop tokwaerao am fek yakápnap arop fárakapan sérrá, 'Ae te yumo

K1,000 am pwarokwapea K10,000 sámpnám̄p aropan sánkenke. ²⁹ Am te apae riteanápe, aropao ponankor ankank ankwap fwapi taokeyak nánko te, warko ankwap ankank man nénk mwanapon. Aeno táte arop ankwap ankank mo nám̄p te, mao fákeyaknám̄p kánanke kwarok ankank akwapá moyak naenám̄pon. ✧ ³⁰ Am tére arop kwatae te ek kíríkíp mek far-sitenapo, am mek apánka waeria yu kíkimpia arokwapano.’ ”

Aropamp Táráp ponankor arop firan yurukup naenám̄p kar

³¹ Tá Jisaso ankwap wounáp kar sérrá, “Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp King yakea náráp ponankor ensel fákáre méntér arákarrá éknám̄p ke fek, mao kingo tank konám̄p sia king fek tank naenám̄pon. ✧ ³² Tá ponankor arop fi mao nke nám̄p fek wonae fik koupoukour mwanapon. Aenapo, am arop fi kuk pirékarea anánk fi pwar naenám̄pon. Sipsip taokeyaknám̄p aropao sipsip pirékarrá ankwap mwaek pwar, meme pirékarrá ankwap mwaek pwar konám̄p niamp naenám̄pon. ³³ Mao te sipsip tirá yae-párak mwaek kák, meme tirá yae-mánkwan mwaek kák naenám̄pon. ³⁴ Takria kingo yae-párak mwaek yakápn̄ap arop fárákapan arakrá sér, ‘Yumwan te onomp Naropwar Kwaro warákár nám̄pon. Yumo onomp Naropwaro náráp firáp taokeyak naenám̄p oukoumwan apár wourékam yoro nám̄p fek yiráp por nánapi páte nám̄p am sámpenke.

✧ **25:29:** Mk 4:25 ✧ **25:31:** Mt 16:27

✧ 35 Am te apae riteanápe, wokwaek ono yae-porokwe nanko, yumo onan fir sápaono. Tá ono ént níkip nanko, yumo onan ént sápaono. Ono ankwap némpouknámp korop nanko, onan yiráp nap mek warámp-sira naponó. 36 Ono waempyam mo nanko, yumo onan waempyam sápaono. Ono touwe nanko, yumo onan taokeyakápi naponó. Ono kalabus mek yak nanko, yumo onan koropá nkeapono.'

37 Aeránko, tá yae-párák kare arop fárákap nopok maomp kar pwarokwaprá arakrá sér mwanapon: 'Tokwae Kar, mae ke fek amo yae-porokwe napo, yino amwan fir sánkámpon? Tá mae ke fek amwan ént níkip nánko, yino ént sánkámpon? 38 Tá mae ke fek amo ankwap némpouknámp korop napo, yino amwan nap mek warámp-sirarimpon. Tá mae ke fek amo waempyam mo napo, yino amwan waempyam sánkámpon? 39 Mae ke fek yino amo touwe napo koropá amwan nke námpon, tá mae ke fek amo kalabus mek yakapo, koropá amont kar táráparimpon?'

40 Nopok kingo man kar pwarokwaprá arakrá sénaenámpón, 'Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo máamá kápae kare ankank onomp mapekamp e tokwae monámp nánae ankwapan takrá tére nap te, onan kor tak napon.' ✧

41 Aeria mao am yae-mánkwan mwaek yakápnap arop fárákan arakrá sénaenámpón, 'Yumo te moyakáp mwanap arop fárákapono. Yumo onan pwarará, yumo te onomp Naropwaro Satan ntia maomp ensel fákárerampor nánapi pwatenámp

torokwar mo i konámp yaomwi mek pikénke.
⁴² Am te apae riteanápe, wokwaek ono yae-porokwe nanko, yumo onan fir sáp moi naponon. Ono ént níkip nanko, yumo ént sáp moi naponon.
⁴³ Ono ankwap némpouknámp korop nanko, yumo onan yiráp nap mek warámp moi naponon. Ono waempyam mo nanko, onan waempyam sáp moi naponon. Ono touwe nanko, tá ono kalabus mek yak nanko, yumo onan koropá nke moi naponon.’

⁴⁴ Aerá sénánko, am fárákapao kor nopok man sérrá, ‘Tokwae Kar, mae ke fek yino nke nánko, amo yae-porokwe napo, tá ént níkip nánko, tá amo ankwap némpouknámp korop napo, tá amo waempyam mo napo, tá amo touwe sámp napo, tá amo kalabus nap mek yak napo, amwan yaewour moi námponon?’

⁴⁵ Tá nopok mao arakrá sénaenampon: ‘Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo mapekamp e moráp arop ankwapan tak moi nap te, yumo onan kor tak moi naponon.’ ⁴⁶ Aenapara, am fi arop te tukupea touwe kwatae sámpea arokwamánkrá ankár yakápá yakáp mwanapon. Aeno yae-párak kare arop te yiki yak sámpea yakápá yakáp mwanapon.”

26

Taokeyakáp konap arop Jisasén farop mwaria kar papap kar

¹ Jisas am kar ponankor farákápea pwarará, am ke fek táman mao éréképá yárák i konámp arop fárákapan sérrá, ² “Yumo wae mérapon, Pasova fir fár mwanámp yae te anánk yae mwar tank

námpon. Aeno tá wakmwaek Aropamp Táráp yopor aropamp yaek pap napo, am fárákapao yaopwae porokopramp fek pukup mwanapon.” ✧

³ Am ke fek táman Pris Tokwae fákáre ntia Israel fi taokeyakáp konap arop, pris taokeyak konámp arop tokwae Kaiafasomp nap mek koupoukour. ⁴ Aeria am fárákap Jisasén sámpá farop mwanámpria e-poup kar sérarrá tankáp. ⁵ Aeria sérrá, “Mono. Nomo kápae kare arop koupoukarrá Kwarén lotunap yae fek am ankank tak nánko, koumteouráp arop fárákap nomwan yorowarantáno.”

Yupu ankwap Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar

Mak 14:3-9; Jon 12:1-8

⁶ Jisas Betani mek wokwae lepra touwe sámpámp arop Saimonomp nap mek yak. ⁷ Aenánko yupu ankárankamp mao botol kwapwe kare yumwi fekamp am mek sanda kwapwe top pwarámpeyak námp sankorop. Am sanda te mani tokwae fekampono. Jisaso fir fárrá tank nánko, am yupuao náráp sanda sankoroepa maomp me korok kwarákár. ⁸ Aenánko, mao éréképá yarak i konámp arop fákáre nkea kokwarokria sérrá, “Apaeritea mámá sanda kwaporok akwap námpono? ⁹ Nomo am sanda arop sánkria am fek nomo mani tokwae sámpea ankank monap arop fárákapan nénk mwar mpupo.”

¹⁰ Jisas maomp kar wae méria man sérrá, “Yumo apaeritea mámá yupuamp ninik mek kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe kare ninik fek

✧ **26:2:** Kis 12:1-27; Mt 20:18

námpono. ¹¹ Kápae kare por ankank monap arop fárákap te yumont yakáp mwanapon. Aeno ono te yumont kápae kare por yak mono. ¹² Mámá yupu am sanda onomp pourouk kwarákárámp te onan apár me mek pap mwanapan nánap námpono. ✧
¹³ Ono yumwan kare kar sénampon: Ponankor kápae kare apár mekmwaek mámá Kwapwe Kare Kar farákáприя am mámá yupuraoinámp karan kor méntér farákáp napo, arop fárákap am táman ninik mwanapon.”

*Judas ‘Jisasén faropenk’ ria arop outirimp kar
 Mak 14:10-11; Luk 22:3-6*

¹⁴ Am ke fek táman éntér-sámpramp arop ou mekamp arop ankárankamp, maomp e te Judas Iskariot, mao pris tokwae fákáreaonapok akwapea sérrá, ¹⁵ “Yumo onan apae ankank sáp napo, ono yiráp yaek Jisas pap nanampono?” Aeránko maok, am fárákapao man 30 mani silva sánk. ¹⁶ Tak napo maok, am ke fek táman mao, moko pe ke fek am fárákapamp yaek Jisas sánk nanampaoeanrá mwae oupourouk.

*Jisas Pasova fir fárimp kar
 Mak 14:22-26; Luk 22:7-13*

¹⁷ Yis Moráp Pan Fépér mwarap Yae manénkir ankárankamp yae korop námp fek, Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, “Amo ninik nap te yino maok Pasova fir nánapianánko, amo Pasova fánanapono.” ✧ ¹⁸ Tá mao sérrá, “Yumo taun mek tukupea ono méramp arop ankárankampan sérrá, ‘Jisaso sérrá, “Ono

✧ 26:12: Jo 19:40 ✧ 26:17: Kis 12:1-51

nanamp ke te wae wonae fik námpono. Ono onomp éréképá yáarak i konamp arop fárákapént waráp nap mek Pasova fir fánae.” ’ ’” ¹⁹ Aerá séránko maok, am arop fárákap wae Jisaso sérimpaok takia Pasova fir nánapi pwar.

²⁰ Tá wae kumur mek am éntér-sámpramp arop fárákap éréképea méntér tankáprá fépér. ²¹ Am fárákap fépérrá tankápria Jisaso sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo ou mekamp arop ankárankamp onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.” ²² Arop ponankor am kar wawia yonkwae touweria maok, ankákárankrá turunkupria sérrá, “Tokwae Kar e, ae te onoi kano?” Aerá sérar. ²³ Aenapo mao nopok arakrá sér, “Am arop dis mek tanknám sup mek onont pan anám p námp te mao onanenkria outiri naenámp arop támaono. ✧ ²⁴ Tá kare Aropamp Táráp te waeman Kwaromp Buk fek sénámpaok touwe sámp naenámp. Aeno am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek pap námpao maok, koupouteane! Éntupwaro man fárákap te wampwe mpupo! Mao tak námp fek waeman touwe kwatae sámp nae-rámpon.” ²⁵ Aeránko Judas man yopor aropamp yaek sánk naenámp mao arakrá turunk, “Tisa, ae te onoi kano?” Tá Jisas man sérrá, “Wae amoku sénap támaono.”

Jisaso pan ntia wain ént nénkám kar

Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25

²⁶ Mao fépérrá tankáp napo, Jisas pan sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria, mao am pan fárákapea éréképá yáarak i konám arop fárákapan nénk. Aeria

mao sérrá, “Máte onomp pourouno. Yumo sámpea fárenke.” ✧ 27 Tá wain énráp kapan kor Kwarén ‘Aesio’rá séria am fárákapan nénkria sérrá, “Yumo ponankor mámá fárenke. 28 Am te onomp yiri fek kontrak yoro nampono. Ono kápae kare aropamp kwatae ninik yárári akwapanoria kwarákár nampono. ✧ 29 Ono yumwan sénampon: Ono wain ént te warko fár mono, ankár akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop nánko, am mek yumont wain ént wourékam fánanampono.”

30 Takia pwarará tár ankárankamp sámpea wae ek tukupea Oliv Faonkwek tukup.

Jisaso Pitan ‘Amo námwan pwar nanap’rá sérimp kar

Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38

31 Jisas am fárákapan sérrá, “Yiráp onan mérnáp te mámá kumuruk kwatae akwap naerámpon. Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ono sipsip taokeyak konámp arop farop nanko, sipsip fákáre pirikimpea tukup mwanapon.’ ✧ 32 Aeno wakmwaek ono warko fárámpea Galili mek yumwan mekia akwap nanampon.” ✧ 33 Tá Pita nopok man arakrá sér, “Táte kápae kare aropamp mér kwatae akwap námpon kor, onomp mér mwar kwatae akwap mo kareno!” 34 Jisas man sérrá, “Ono amwan kare kar sénampon: Mámá kumuruk kakaruk oukoumwan fárámp mo nánko, amo yinink por sérrá, ‘Námo man te mér mono’rá sénaerapon.” ✧ 35 Nopok Pita man

✧ 26:26: Jo 6:54-56 ✧ 26:28: Kis 24:8; 1 Ko 10:16 ✧ 26:31: Jo 16:32; Sek 13:7 ✧ 26:32: Mt 28:7 ✧ 26:34: Mt 26:69-75

sérrá, “Wampweno! Ono fwap amont sumpwi nanampono. Ono amwan ‘Mér mono’rá sér te mo karono!” Ponankor mao éréképá yárák i konámp arop fárákapao kor ankár takrá sér.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar

Mak 14:32-42; Luk 22:39-46

³⁶Takia pwarará, Jisas am fárákapént Getsemani yopwar mek tukup. Tukupea mao éréképá yárák i konámp arop fárákapán sérrá, “Yumo mapek yakápenke. Ono nkwaepék youmpea kar toropwap nae.” ³⁷Aeria maok, mao Pita ntia Sebedimp namoráp yaworan mwar éréképea akwap. Oukoumwan te maomp ninik kápae nánko, yonkwae touwe tokwaerao man oupouroup. ³⁸Aenánko am fárákapán sérrá, “Ono wae sumpwi nanamp wonae fek nánko, ono yonkwae touwe tokwae rae. Yumo mapek yakáprá onont yérékrá yakápenke.” ✧ ³⁹Aeria yoump tae morokria yimetáp mwaeknámp apárok woukouprá arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao! Amo fwap tak naeria te, ono touwe tokwae sámp nanamp kap má sámp-sinanapon. Aeno amo onomp ninikaoki kwaponó, wampweno. Amo ankár waráp ninikaok sarápampo.” ✧

⁴⁰Aeria pwarará akwapea mao éréképá yárák i konámp arop yininkaopwean nke nánko, mao pampi yakáp. Aenapo, mao Pitan sérrá, “Yumo te mokopono? Yumo onont ankáránkamp ke fek yépék mwanap pourou mo nie? ⁴¹Yumo te ankár yérékrá kar toropwapenke! Takria yumo kwatae

ninik fek tukupantáno. Tá kare, yiráp ninik te, fwap tak nae ninik napan maok, yiráp pourou te kárakáre mo námpon.”

⁴² Aeria maok, mao warko anánkan youmpea arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao! Amo fwap mámá touwe sámp nanamp kap onan kárakár pik naenámp pourou mo nánko te, amo waráp ninikaok nanapon.” ✧ ⁴³ Tá warko youmpea nke nánko, am arop yininkaopwe ouwipi kápae nánko pampi yakáp. ⁴⁴ Mao am fárakapan pwarará warko yininkan youmpea am manénkir kar toropwapi námp táman warko takrá sér.

⁴⁵ Warko mankea am arop fárakapan sérrá, “Yumo te oukoumwan pampria anepér rape? Yumo nkenke! Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek pap naenámp ke te wokwae koropáne. ⁴⁶ Yumo ferámp napo, nomo wae tukup mware. Arop onan yopor aropamp yaek sánk naerianámp wokwae wonae fik koropáne.”

Judasó Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar

Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11

⁴⁷⁻⁴⁸ Jisas oukoumwan kar sérrá yak nánko, Judas am éntér-sámpramp arop ou mekamp wae korop. Pris tokwae fákáre ntia Israel fi taokeyakáp konap aropao tirá kérépnap arop ou tokwae Judasént bainatráp yao ke tia korop. Aeria Judas am fárakapan sérrá, “Yumo nke napo, ono akwaprá man koupwiyakrá aop mukur namp te, am arop te Jisas támaono. Yumo ankár sámp kipo.” ⁴⁹ Aerá séri pwarará, koupour kar Jisasnámpok koropria

✧ **26:42:** Hi 4:15

sérrá, “Kumuruk, Tisa.” Aeria mao wae man koup-wiyakrá aop mukur. ⁵⁰ Aenánko Jisas man sérrá, “Onomp nouroup e, amo am naeria korop nap te koupour takae!” Aeránko maok, arop fárakap wae koroprá paokoprá Jisasomp pourouk yae paprá wae sámp.

⁵¹ Aenapo maok, arop ankárankamp Jisasént yak námpao náráp bainat ak-sámprá pris taokeyaknámp aropamp tére aropan woupwi kor porokwapá aop-sir. ✧ ⁵² Aenánko Jisas man sérrá, “Bainat warko am mek norokorae! Arop ponankor bainat fek yorowaria te, ponankor bainat fek surumpwi mwarea naponu. ⁵³ Amo te mér mori kwaponu? Ono yorowar naeria te ono fwap onomp Naropwarén turunk nanko, mao fwap onan kápae kare ensel fákáre éntér-sámpramp fi ami kámákár akwap námp sáp naenámpu. ⁵⁴ Aeno táte ono tak nanko te, Kwaromp Buk fek yaknámp kar te mokopia kare kar naenámpu? Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ankank ankár taknámp korop naenámpri námp támao korop námpon.’ ”

⁵⁵ Am ke fek táman Jisas am arop fákáreran sérrá, “Yumo onan sámp mwaria korop nap te, oukunrá yorowarinámp aropan sámp mwaria ni konap niamp bainatráp yao ke tia korop napwae! Ono kumur méntép lotu nap tokwae mek tankrá koumteouráp aropan kar farákápamp fek te, yumo onan sámp moiapono. ⁵⁶ Aeapan maok, mámá ankank ponankor yumo onan napan maok, profet fákárerao kumwiap kar méntér pwi námpon.”

✧ **26:51:** Jo 18:26

Tá mao éréképá yáarak i konámp arop fárákap te waeman Jisasén pwarará píríkimpá tukup. ✧

Jisasén kotiap kar

Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24

⁵⁷ Lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia arop taokeyakáp konap arop, pris taokeyaknámp arop Kaiafasomp nap mek koupoukour yakáp. Aenapo arop fárákap Jisasén sámpea am nap mek warámpá tukup. ⁵⁸ Aenapo, Pita maomp wakmwaek akwap námpao maok, akwapea panek tae morok yak. Mao am Kaiafasomp nap yári tenap mek youmpea plisman fákárerént tank. Mao te Jisasén apae mokop naprá nke nae ritea yéprá tank.

⁵⁹ Pris tokwae fákáre ntia Kaunsil * fákáre arop ‘Jisas te arak námp’ ria yankar sénánko, am fek Jisasén farop mwaria ‘Am tak naenámp arop te maeno?’rá turunkup. ⁶⁰ Kápae kare arop koropea yankar sérar. Aenapan maok, am kot wanap arop fárákap te am fek Jisasén farop mwanap ankank te nke mo kare. Aenapo wakmwaek arop anánkaopwe korop. ⁶¹ Am anánkaopwerao sérrá, “Mámá arop te sérrá, ‘Ono fwap Kwaromp lotu nap tokwae párampea yinink yae fek saráp warko ti pwar nanamp’rá séri námpono.’ ” ✧

⁶² Tá pris taokeyak konámp aropao fokopeyakrá Jisasén sér, “Amo te mae kar pwarokwaprá sénape? Mámá kar amo taki naprá sénap máte mokopono?”

✧ **26:56:** Mt 26:31; Jo 16:32 * **26:59:** ‘Kaunsil’: 14:55 ntia 15:1 fek kor yak námpon. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae. ✧ **26:61:** Jo 2:19-21

⁶³ Aerámpan maok, Jisas te kar sér mo. Aenánko mao warko sérrá, “Ono amwan yiki yak konámp Kwaromp e fek turunk nampono: Amo ouk-oumwan narekamp fou e sérae! Amo te Kraiss, Kwaromp Táráp ni mo nie?” ☆

⁶⁴ Nopok Jisas man sérrá, “Amo sénap támaono. Aeno ono yumwan sénampon: ‘Aropamp Táráp kápae kare kárákáreráp Kwaromp yae-párák mwaek yámar mek tankea wakmwaek koumwe yumuntukia ék nánko, nke mwanapon.’” ☆

⁶⁵ Jisas aerá sénánko, pris taokeyak konámp arop am kar wawia námokuráp waempyam pearákapria sérrá, “Mao te Kwarén wouroumprá sénámpono! Nomo apaerá arop ankwapamp kar wa mwaria wumwi mwanámpanáp? Mao waeman Kwarén wouroump sénánko, oukoumwan táman yumo wae wawi napono. ⁶⁶ Aeno yiráp ninik te mokop rape?” Tá nopok am fárákapao sérrá, “Mao te waeman kwatae ninik námpono. Ankár sumpwi naenámpono.” ☆

⁶⁷ Aeránko oukoumwan arop fárákapao Jisasomp yimetápok atopia man porokwap. Tá ankwap fárákapao man yae kwae fek táraporeria ⁶⁸ sérrá, “Amo Kraissao nap kwamp te, amoku ninikia profet kar fek sérae, amwan te wa porokwapáne?” ☆

Pita Jisasén mér mo nampon'rá sérimp kar

Mak 14:66-72; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18,25-27

⁶⁹ Pita am nap topok yár ménki porok youmpea tank. Aenánko am mek tére konámp yupu maomp wonae fik koropea sérrá, “Amo kuri amo Galili

☆ **26:63:** Ais 53:7 ☆ **26:64:** Dan 7:13; Mt 24:30 ☆ **26:66:** Wkp 24:16; Jo 10:33; 19:7 ☆ **26:68:** Ais 53:5

mekamp Jisasént yakapono.” ⁷⁰ Táte Pita kápae kare arop wa nap fek sérrá, “Mono! Ono te amo sénap kar am te mér mo nampono.” ⁷¹ Aeria mao yár ménki wonae fik akwap naeria nánko, am mek tére konámp yupu ankwap man nkea wonae fik yakápnap koumteouráp aropan arakrá sér, “Mámá arop máte wokwaek Nasaret mekamp Jisasént yakámp aropono.” ⁷² Tá Pita monoria warko arakrá sér, “Kare kar narekampráp, ono am arop te mér mo nampono.” ⁷³ Aeránko maok, wakmwaek tae morok arop ankwap fárákap am fek yakáp nap koropea Pitan sérrá, “Kare karonó, amo te am fi mekamp aropono. Waráp kar te am fi mekamp aropamp kar niamp sénapono.” ⁷⁴ Oukoumwan te Pita ankár kar kárákáre fek arakrá sér, “Kare kar narekampráp, ono am arop te mér mo nampono.” Takrá séri pwar nánko wae kakaruk aráp. ⁷⁵ Aenánko Pita warko námwan Jisaso sérimp kar ninik. Mao sérrá, “Kakaruk oukoumwan aráp mo nánko amo yinink por onan ‘Mér mo namp’rá sénanapono.’ Aerimpan ninikia Pita wae yár younkwek oukur akwapea éma waempon.

27

Jisasén warámpea Pailatonámpok tukupap kar

¹ Wae takrá yakáp napo akwapea wakor nánko, pris tokwae ponankor, tá Israel fi taokeyakáp i konap arop fárákap takia Jisasén farop mwanap kar sérar. ² Takia pwarará, am fárákapao Jisasomp yae yawor sen fek yarokwapea Gavman Tokwae Pailatonámpok sámpá tukup.

*Judas sumpwimp kar
Aposel 1:18-19*

³ Oukoumwan te am Jisasén arop outirínámp arop Judas te mao nke nánko, Jisasén kotria man sumpwi pap mwanap niamp. Aenapantá mao warko ankwap ninik sámpea am 30 mani silva am pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp i konap aropaonapok arákarrá sámpá akwap. ✧ ⁴ Aeria sérrá, “Ono kwatae niniki tenae! Ono kwapwe kare aropan yopor aropamp yaek páte nanko, mao sumpwi naenámp niampáne.” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Am te yinomp ankank mono. Amoku waráp ankankono.” ⁵ Aerapo maok, Judas am mani silva lotu nap tokwae mek sirarrá pwarará akwapea námoku paok fek oumpour kor fek tokoroepa sumpwi yak.

⁶ Pris tokwae fákáre am mani silva am sámpea sérrá, “Mámáte arop sumpwi pap nap fekamp manino. Nomo lotu nap tokwae mekamp manint pap mwareano.” ⁷ Aeria maok, námoku kar papéa fákeyakáprá, am mani fek apár kwar fekamp sospen yoro i konámp aropamp apár sámp. Aeria am arop fárákapamp ninik te “Am apár mek panekamp arop koropá yakria sumpwi nánko, am mek pap mwanámpon!” ⁸ Aeria maok, am apár e tákaprá ‘Yiriráp Apár’ ri papapon. Tá am e te oukoumwan taki yak námpon. ⁹⁻¹⁰ Aenámpan am te wokwaek Kwaro Profet Jeremaiamp top korént purá sérimp kar te oukoumwan take pourouráp wae korop námpon. Mao sérrá, “Arop fárákapao am 30 mani silva sámpea napo, Israel fákáreráo am

✧ 27:3: Mt 26:14-15

aropan nopok sánk mwanámpria séri tari napan, am mani fek kwar fekamp sospen yoro i konámp aropamp apár sámp mwanapon. Tokwae Karao onan arakrá sérimp niampon.” ✧

Pailato Jisasén turunkimp kar

Mak 15:1-5; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38

¹¹ Jisasén santukupea Gavman Tokwaerao nke námp fek pwate napo, fokopeyak. Aenánko Gavman Tokwaerao man turunkrá, “Amo te Juda firamp king nie?” Tá Jisas sérrá, “Amoku támao takrá sénapono.” ¹² Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop wae man nkwakwe make kar fek kot. Aenapan maok, Jisas te nopok kar ankwap pwarokwaprá sér mo. ✧ ¹³ Aenánko Pailato man sérrá, “Arop ponankor amwan kotria má sérarnap kar te wa mák rape?” ¹⁴ Tá Jisas nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sér mo. Aenámpantá maok, Gavman Tokwae te ninik tokwae.

Pailato ‘Taken’rá sénánko, Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39–19:16

¹⁵ Yopwar méntép am anepérnap yae fek Gavman Tokwaerao kalabus nap mekamp arop ankárankamp sámp-kérép konámpon. Ae konámpara, koumteouráp aropao námoku arop ankárankamp sámp-kérépaeria maomp e sénapo, Pailato am arop táman mwar sámp-kérép konámpono. ¹⁶ Arop ankárankamp maomp e te Barabas, arop ponankor, kwatae kare aroprá ninik i konap yak námpono. Jisasén kot nap ke

✧ 27:9-10: Sek 11:12-13 ✧ 27:12: Ais 53:7; Mt 26:63

fek Barabasén kalabus nap mek páte napo yak.
¹⁷ Koumteouráp arop koupoukarrá yakáp napo, oukoumwan Pailato am fárákan turunkrá, “Yumo ninik nap te, ono kalabus mekampung wan yumonapok sámp-kérép nanampono? Ono Barabasén sámp-kérép nanamp ni, Jisas ‘Krais’rá sér i konap man sámp-kérép nanamp nie?” ¹⁸ Mao te wae mér, am Juda taokeyakápnap arop fárákap te arop fárákap Jisasén warákárrá man éntér paprá tukup napo, am táman kokwarokria man kot napon. ✧

¹⁹ Pailato arop yurukup i konámp sia fek tank nánko, maomp yupuao kar arakrá sámp-kérép, “Amo te am yae-párak kare aropan te nkwak maki kwapon. Ono kumuruk man yém nkea pwatea yonkwae sakáp tokwae nampono.”

²⁰ Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop fárákap koumteouráp aropamp ninik mek koupoump napo, am fárákapao ankár Pailatén wumwirá, ‘Barabasén te sámp-kérépae! Jisasén te faropanápono’ ria wae. ²¹ Tá Pailato warko turunkrá, “Yumo nik nap te, mámá arop yawor te maeran sámp-kérép nanampono?” Am fárákapao sérrá, “Barabasén sámp-kérépae!” ✧ ²² Pailato am fárákan sérrá, “Ae te ‘Jisas Krais’rá sér i konap man te mokop nanampono? Aeránko am fárákap ponankor sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” ²³ Tá Pailato sérrá, “Apae riteanono? Apae kwatae ankanki námpono?” Aeránko am fárákap tékén kárakáre fek sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!”

✧ **27:18:** Jo 11:47-48; 12:19 ✧ **27:21:** Ap 3:14

24 Oukoumwan te Pailat ninik nánko maomp kar te ankore mek yak nánko, arop fárákapao kar yorowar tokwae napantá, mao ént yinkipea arop fárákapao nke nap fek yae yáraria pwarará sérrá, “Máte onomp kwatae ninik mono. Táte māmá arop sumpwi nám p te yumoku naponó.” 25 Tá koumteouráp arop ponankor nopok sérrá, “Am te yinokunámp ankankono. Kotria te, yinoku, tá yinomp tárápuamp pourouk korop naenámpono!” 26 Aenapantá Pailat Barabasén am fárákapaonapok sámp-kérép. Tá Jisasén maomp soldia fákáreráo ain tákáre tokoropramp paok fek Jisasomp younkwe mwaek porokwap. Takia sámpá tukupea yaopwae porokopramp fek pukup mwaria.

*Soldia fákáre Jisasén wouroumprá sériap kar
Mak 15:16-20; Jon 19:1-3*

27 Gavman Tokwaeramp soldia fákáre Jisasén porokwapea pwarará Gavman Tokwaeramp nap mek warámpá yinkeá soldia ponankor man ikir yakáp. 28 Aeria man wouroumpria maok, námokuráp waempyam koupour kar worokwapea sirarrá paokoprá, kingo yirímp konámp niamp waempyam noumouri sámpea Jisasomp pourouk yirímpea pwar. 29 Tá wiráp paok wi moukoupea kingomp kump niampia maomp me korok yirímp. Tá kingo sámpá tank konámp niamp yaopwae sámpea maomp yae-párak mwaekamp yaek sánk. Aeria maomp wonae fik kwaráp torokomprá kar wouroumprá séria arakrá sér, “Yo...! Juda firamp king e!” 30 Aeria man atopia maomp yaekamp yaopwae pwarokwaprá Jisasén me korok wiráp paok wi yirímp tenap yumuntuk purá

porokwap. ✧ ³¹ Man wouroumprá séria pwarará, am waempyam noumouri worokwapea paprá námokuráp waempyam warko yirimpá pwar. Takia pwarará, waeman yaopwae porokopramp fek pukup mwaria sámpá tukup.

Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24

³² Mao tukupria mwaeoak Sairini mekamp arop ankárank maomp e te Saimon, man Jisasén pukup mwanap yaopwae Jisas námoku samp námp, má sampaeria wae napo, mao am kake samp.

³³ Wae tukupea apár e Golgota fek am e fi te ará, “Arop Me Kor Yaknámp Apár.” ³⁴ Aeria am fárákapao wain ént more konámp marasin méntér ouroukoup ramp, touwe anámp tae morokanoria Jisasén sánk. Aenapo, mao kánanke mi námpao maok, fár mo. ✧ ³⁵ Am fárákapao wae Jisasén yaopwae porokopramp fek nil fek pukupá pwarará, maomp waempyam ankank te wa mokop sámp naenámpaoeaná nke mwaria, satu pilairá tankáp.

✧ ³⁶ Am fárákap am fek tankáprá yépékrá tankáp.

³⁷ Narek Jisas yépe kor páte yak námp fek kar Jisasén kotinap am arakrá kumwi: Mámáte Jisas Juda firamp Kingono.

³⁸ Wonae fik Jisasén pukup tenap fek yorowaria ankank pouroukoup nep arop anánkaopwe, ankwap Jisasomp yae-párák mwaek, ankwap yae-mánkwán mwaekia pukupá pwar. ✧ ³⁹ Aetenapo, koumteouráp arop fárákap am mwaek tukupá

✧ **27:30:** Ais 50:6 ✧ **27:34:** Sng 69:21 ✧ **27:35:** Sng 22:18

✧ **27:38:** Ais 53:12

koroprá te, Jisasén narek pukup tenap táman nke ko me kor párámpárrá kar wouroumprá sér. ⁴⁰ Aeria sérrá, “Amo te ‘Lotu nap tokwae párámpéa yinink yae fek saráp ti nanamp’ ri napara, amo amoku yaewourae! Amo Kwaromp Táráp kareao nap kwamp te, yaopwae porokopramp pwarará apárok ékael” ✧ ⁴¹ Pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fárákap, tá arop taokeyakáp konap arop fárákapao kor narek Jisasén nkea arakrá wouroumprá sér, ⁴² “Mao te arop ankwapan yaewour i konámpao maok, námoku kare te yaewour naenámp pourou mono. ‘Námo Israel firamp King’rá sér i konámpara, yaopwae porokopramp pwarará apárok ék nánko, yino táman nkea mér mwaro. ⁴³ Mao Kwaromp Tárápria námwan fwap mao yaewour naenámp rá mérámpara, Kwaro man warákár námp kwamp te, mao fwap oukoumwan yaewourano.” ✧ ⁴⁴ Loan yorowaria ankank pouroukoupnep arop yawor Jisasomp wonae fek pukup tenap arop mao kuri ankár taknámp wouroumprá sér.

Jisas sumpwimp kar

Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30

⁴⁵ Yámar kuk nánko kirikip tokwae ponankor apár oupouroupa yakrá akwapea kumur mwaek yámar yinink ke nánko, ⁴⁶ tá yámar yinink ke námp fek táman Jiaso Kwarén tékén arakrá wumwi, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Am kar fi te arakrá sér, “Onomp Kwar e! Onomp Kwar e! Amo onan apaerá pwararape?” ✧ ⁴⁷ Táte, arop

✧ **27:40:** Sng 22:7; Jo 2:19 ✧ **27:43:** Sng 22:8; Jo 5:18 ✧ **27:46:** Sng 22:1

ankwap fárákap wonae fik fougouri yakáp nap, am kar wawia sérrá, “Mámá arop te Elaijan wumwi námpono.” ⁴⁸ Aeria arop ankárankamp koupour kar akwapea yir niamp ankank sámpea top i konámp wain ént mek anámpea yaopwae fek paprá yarokwapea narek Jisasén fáranoria maomp táp mek sánk. ✧ ⁴⁹ Aenánko maok, ankwap fárákapao sérrá, “Sikono! Nánkár Elaija koropea man yaewour te mokopon nke mwaro!” ⁵⁰ Aenapo maok, Jisas warko tékén wumwiria maomp waemp sámp-kéréprá sumpwi.

⁵¹ Am ke fek táman waempyam tokwaeri lotu nap tokwae fek tokorop tenap nareknámpia pearákarrá pikia ankorek fu fek por-pwararea anánk mwaek peari yak. Aenánko nêmp yérur tokwaeria péri tokoprá pikrink. ⁵² Aenánko Kwaromp firáp kápaé kare kourteouráp arop wokwae surumpwiapo, apár me mek kákap, am apár me kikiríp akwapránk nánko, warko fápárámp. ✧ ⁵³ Am fárákap apár me pwarará wakmwaek Jisas warko fárámp nánko, am fárákap yiki kor taun Jerusalem mek yink napo, kápaé kare arop am fárákapan nkeapono.

⁵⁴ Kepten ntia soldia fákáre mént yakáprá Jisasén yépékrá yakápap fárákap am nêmp yérur nánko, koropnám ankank táman nkea apáp tirinka wae. Aeria am fárákapao sérrá, “Námwan kare karonó! Mámá arop te Kwaromp Tárapono!”

⁵⁵ Kápaé kare kourteou wokwae Jisasomp wakmwaek paokop i konap Galili meknám man yaewour mwaria korop nap, am kourteou

✧ **27:48:** Jo 20:28-29 ✧ **27:52:** Kis 26:31-33; Hi 10:19-20

fárakap panek tae morok yakáprá tokor yakáp. ✧
⁵⁶ Ankwap am ou mekamp te Makdala mekamp Maria, ankwap te Jems ntia Josepomp éntupwar Maria, ankwap te Sebedimp tárápyaramp éntupwar.

*Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar
 Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42*

⁵⁷ Takia kumur mek Arimatea mekamp mani tokwaeráp arop maomp e te Josep, mao korop. Mao kuri Jisasén mérnámp arop támaono. ⁵⁸ Mao akwapea Pailatén turunkia Jisasomp yákáre sámp naerianánko maok, Pailato soldia fákáreran sénánko, am yákáre sámpea Josepén sánk. ✧
⁵⁹ Josep am yákáre sámpea yiki kare wupwi kor waempyam fek papea yarokwap. ⁶⁰ Yarokwapea sakwapea péri kor me wourékam mao námokuráp por fourrá youmpnámp mek pap. Aea maok, péri kor worare tokwae sámp-farfarrá koropea me fek kéri pwar. Mao taki pwarará, wae akwap. ✧
⁶¹ Aenánko Makdala mekamp Maria ntia ankwap Maria am yupuyarao mwar yakria am péri kor me yak námp fek tankrá tokor tank.

Soldia fákáre Jisasén pap nap fekyé pékrá yakápiap kar

⁶² Pampia koumounek am sabat yae fek táman pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre tukupea Pailatonámpok koupoukour. ⁶³ Am fárakapao sérrá, “Arop Tokwae, yino am yankar sérar i konámp arop oukoumwan yiki yakámp fek sérimp kar níkriano. Mao sérrá, ‘Nánkár wakmwaek yinink yaek yakea warko fárámp nanamp’rá sérimpon.

☆ 64 Takria maomp éréképá yáarak i konámp arop fárákap kánánkámp koropea yákáre sámpá tukup tea koumteouráp aropan kwekárrá sérrá, ‘Mao warko fárámp námpono’rá sérantáno. Aenapo am oukoumwan kwekárrá sénap kar am wokwaekamp kwekárrá sér i konapan kámákár akwapantáno. Aeantáno, amo soldian sénapo, péri ménki fek kárákáre fek kéri pwate napo, yinink yae fek am fek yérékrá yakáp mwanapon.’⁶⁵ Tá am fárákapan Pailato sérrá, ‘Takanánko te, yumo tukupea taokeyakáp mwanap arop éréképenke. Aeria yumo tukupea am yákáre papramp péri kor me táp kárákáre fek kéri pwarenke.’

⁶⁶ Aeránko maok, am fárákap tukupea péri kor me topok kéria pwarará, am mek yoump tenapo nke mwanapria péri kor me táp fek táraoki pwarará, soldia ankwap fárákap am fek yérék mwanap káká pwar.

28

Jisas warko fárámpámp kar

¹ Sabat yae akwapá pwar nánko, yae ankárank Sande fek yámar aok naenámp wonae fik nánko, Makdala mekamp Maria ntia ankwap Maria am Jisasén papnap péri kor me nke neria korop.

² Aenepo koupour kar némp yérur tokwae nánko, Tokwae Karamp ensel yámar mek pwarará, ékia péri me táp fek oupouroupá yaknámp yumwi worare tokwae sámp-farfarrá akwapria am yumwi worare yumuntuk tank. ³ Maomp yimetáp te mékér wae niamp nánko, maomp waempyam

☆ 27:63: Mt 16:21; Jo 2:19-20

te yámar mekamp koumwe waentar niampono.
⁴ Aenánko soldia fákáre am táman nkea apáp tirínkrá kour me woukouria, ke sorokwamprá wae surumpwi yakáp nap niamp pourouráp.

⁵ Aenapo maok, ensel am yupuyaran sérrá, “Yumo te apápi kepono? Ono wae mér, yumo te am Jisas, arop fárakapao yaopwae porokopramp fek pukupap táman oupourounkrá korop nepono.

⁶ Mao te mapek yak mono. Mao wokwaek sérimpnámp taknámp wae fárámp teane. Yumo koropea mao ampinámp népe nkenke. ✧ ⁷ Yumo koupour akwapea maomp éréképá yáarak i konámp arop fárakapan sér kipo: ‘Mao te wae péri me meknámp fárámp tenámpono. Mao te yumwan mekia akwapea Galili mek nánko, yumo man ampok nke mwanapon.’ ” Aerá séria yupuyaran sérrá, “Kwaro onan, am kar séraera sámp-kérépnámp fi támaono.” ✧

⁸ Tá am yupuyar te apáp nepao maok, warákár tokwaeria koupour kar péri kor me pwarará, mao éréképá yáarak i konámp arop fárakapan séneria fárakoprá akwap. ⁹ Tá Jisaso am yupuyaran mwaeao kikipia sérrá, “Koumounek, yupuyar e!” Aeránko, am yupuyar akwapea maomp wonae fikria puk sámpria man lotu. ¹⁰ Aenepo, Jisas am yupuyaran arakrá sér, “Yumo te apápi kepono. Yumo akwapea onomp ankwapyae fákáreran, ‘Mao te “Galili mek tukupea onan ampok nke mwanapono” ’rá sér kipo.” ✧

Soldia fákáreramp kar

11 Am yupuyar oukoumwan akwap nepo, péri kor me tápok yérékiap soldia fárákap taun mek tukupea pris tokwae fákáreran am ankank korop námp am sérar. 12 Aenapo, pris tokwae fákáre ntia taokeyakáp konap arop fárákap námoku kar papea fákeyakáprá séraria, am soldia fákáreran mani tokwae nénkea, 13 sérrá, “Yumo ankár ‘Yino pampi tenánko, maomp éréképá yáarak i konámp arop fárákapao kumuruk koropea maomp yákáre sámpá tukup tenap’rá sérar kipo. ✧ 14 Táte Gavman Tokwae yumo am péri kor fwapia taokeyakáp monap kar mámá wa nánko te, yino fwap man ankwap kar sénánko, yumo te fwapono.” 15 Aeria am soldia fákáre pris tokwaerao sénapaokria ‘Jisasomp firáp aropao maomp yákáre sámpá tukup tenap’rá sérarrá, tukupea napo, oukoumwan kor am kar Judia fi mek taki yak námpon.

Jisaso náráp éréképá yáarak i konámp arop fárákapao ‘Tére kip’rá sérimp kar

Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

16 Am mom-sámpramp arop tukupea Galili mek Jisas ‘Tukup kip’rá sérimp faonkwek tukup. 17 Aeria maok, am fárákapao am fek Jisasén nkea man lotu. Aeapao maok, ankwap fárákap te oukoumwan, mao te kare Jisas támaoiane? rá nínik. 18 Tá Jisas am fárákapamp wonae fik koropea sérrá, “Kwaro onan mámá apár mek yaknámpank ankank ntia yámar mekamp ankank ponankor taokeyak nanamp kárakáre tokwae sápnámpono. 19 Aenámpara, yumo te ankár tukupea kápae kare

✧ 28:13: Mt 27:64

arop fi onomp firáp arop arárrá kák kipo. Aeria yumo am fárákan onomp Naropwaromp e fek, tá onomp e fek, tá Yiki Kor Spiritamp e fek ént mek nérrá kák kipo. ²⁰Tá yumo ankár am fárákan ono yumwan farákápnamp kar am mántwaokanáponrá farákáp kipo. Yumo fwapia wawenk: Ono fwap ponankor ke fek yumont yakrá akwapea am yae pwar námp fek nanampono.”

Kwaromp Kwapwe Kare Kar
The New Testament in the Karkar-Yuri Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Karkar-Yuri long
Niugini

Copyright © Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karkar-Yuri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

7103f8db-88c2-5fec-8ac4-0edfac04e885